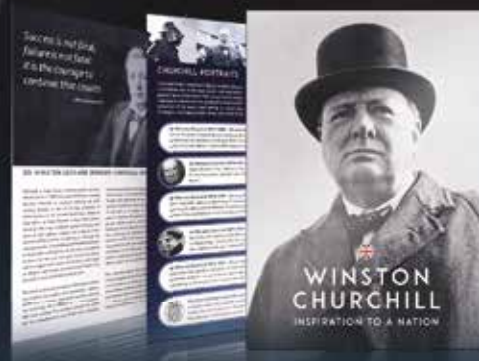

Sir WINSTON CHURCHILL

Krigslegenden hedret på storslåtte minnemynter med dybdepreg

"Jeg har ingenting annet å tilby enn blod, slit, svette og tårer"

Sir Winston Churchill

KUN 398 KRONER PER MYNT!

- Storslåtte minnemynter med dybdepreg
- Belagt med rent sølv og gull
- Flott samlemappe med utfyllende historie om Churchill
- Fem offisielle Churchill mynter til kun 1.990 kroner

Metall	Diameter	Pålydende	Vekt	Kvalitet	Opplag	Land
Bronse, belagt m. rent gull og sølv	36 mm	2 pund	28,28 gram	Brilliant usirkulert	9,999	Gibraltar

SAMLERHuset

Metall	Diameter	Pålydende	Vekt	Kvalitet	Opplag	Land
Bronse, belagt m. rent sølv	36 mm	1 Crown	28,28 gram	Brilliant usirkulert	100.000	Gibraltar

Bestill på www.samlerhuset.no/churchill eller ring 0 25 50 Bestillingsnummer: 47013465

MYNT & HISTORIE

FOR SAMLERGLADE OM SAMLERGLEDE | Nr 02 - 2015

2-øringen som «ikke fantes»!

Fugler på verdens mynter

KONGENS «JA»

ALT OM DE NYE KONGEPORTRETTENE

Sjefsgravøren ved Kongsberg-fossen

OSCARSBORG
75 ÅR ETTER

SENSASJONELT
VIKINGMYNTFUNN
I AKERSHUS

Norsk motiv på gullmynt fra et av verdens største myntverk: Gulltransporten 75 år markeres på nytt gullmyntbrev — opplag kun 175!

**Snart
utsolgt!**

NORSK MOTIV PÅ CANADISK GULLMYNT

For 75 år siden ble hele Norges gullbeholdning reddet unna tyskerne, ut av landet og videre til Canada. Den norske gulltransporten hedres i 2015 på en canadisk gullmynt!

POSTENS STEMPEL OG DATO

Gullmyntbrevet er stemplet den 9. april 2015, på dagen 75 år etter starten på Gulltransporten. Motivstempelet er spesiallaget av Posten til 75-årsjubileet for Gulltransporten.

PREGET MED GULLTRYKK

Logo og en tidslinje som følger gulltransportens reise, er preget med gulltrykk.

BEGRENSET OPPLAG

Gullmyntbrevet er utgitt i kun 175 eksemplarer, og hvert eksemplar er individuelt nummerert.

Gullmyntbrevet som hedrer «Gulltransporten 75 år» kan nå bli ditt for 7.900 kroner, inkludert frakt og ekspedisjon.

En liten detalj verdt å merke seg:

på baksiden av gullmyntbrevet kan du lese diktet «17. mai 1940» av Nordahl Grieg skrevet under gulltransporten på vei til Tromsø. Diktet ble første gang lest over Tromsø radio den 17. mai 1940.

Les mer og bestill her:

Bestillingsnummer: 47013408

☎ 0 25 50

🌐 www.samlerhuset.no/gullmyntbrev

Samlerhuset er offisiell distributør for Den Meksikanske Nasjonalbanken

Vakker
1 KILO
sølvmynt fra
Mexico!

1 KILO

Rent sølv fra Mexico

PREGET I
99,9%
RENT SØLV

En av verdens vakreste sølvmynter er nå tilgjengelig i Norge i et begrenset opplag! Sikre deg klassikeren «Libertad» fra Mexico i 1 kilo rent sølv idag!

Sølvmynt på hele
11 cm i diameter

- Ettertraktet mynt i 99,9 % rent sølv fra den vestlige verdens eldste myntverk
- Regnes som en av verdens vakreste sølvmynter
- Leveres med nummerert ektehetssertifikat fra Den Meksikanske Nasjonalbanken
- Hele 11 cm i diameter

Bestill raskest på www.samlerhuset.no/libertad eller ring 0 25 50 Bestillingsnummer: 47013524

Hele 12 Londonsedler
gjenskapt med sølv!

Londonsedlene gjenskapt med sølv er montert inn i spesiallagde albumsider. Det følger med utfyllende historisk dokumentasjon om Londonsedlene 1942 og 1944. Alt er montert inn i et elegant album. Opplaget på spesialutgaven er på kun 1945 sett!

Utsnitt av 1 krone 1942, montert inn i spesiallaget albumside med spesifikasjoner.

Den norske eksilregjeringens sjeldne Londonsedler fra krigen gjenskapt med rent sølv - Kun 1945 sett

I anledning krigsminneåret er de 12 berømte, sjeldne og etterspurte Londonsedlene fra krigen gjenskapt med rent sølv!

Londonsedlene var ment og brukes hvis krigen hadde fremtvunget en etappevis militær gjenerobring av Norge, eller som såkalte ombyttingsedler ved krigens slutt hvis det ble nødvendig. Bare små mengder av Londonsedlene kom i sirkulasjon og de er i dag svært ettertraktede og veldig kostbare samleobjekter. Sedlene bærer årstallene 1942 (åtte typer) og 1944 (fire typer). Det er umulig å eie et komplett sett med de originale Londonsedlene, men er man svært heldig kan man skaffe seg et komplett sett av de fire originale sedlene fra 1944, som da vil ligge på rundt 125.000 kroner.

Les mer om den spennende historien om Londonutgavene fra 1942 og 1944 - Gå inn på www.samlerhuset.no/londonsedlene

For alle oss som er levende opptatt av krigen og samleobjekter knyttet til motstandskampen, er London-sedlene med sølv et attraktivt samleobjekt. De 12 sedlene koster komplett kun 1995 kr ved mottak, etterfulgt av ytterligere en rentefri rate til på samme beløp (totalt 3.990 kr). Samlerhuset byr på frakt. Opplaget på spesialutgaven er kun 1945 sett.

Hver seddel har blitt nøye kontrollert før den har blitt forseglet i sin egen beskyttelseslomme. Sedlene er gjenskapt med rent sølv, og alle detaljene på hver enkelt seddel trer frem på en måte som gjør motivet tilnærmet levende! Les mer på side 54-55 eller bestill på www.samlerhuset.no/londonsedlene

Kong Haakon VII holder statsrådsmøte med eksilregjeringen i London i 1940.

Revers side 100 krone 1944. Kongens monogram H7 fremkommer tydelig som et sterkt symbol på den norske motstandskampen under krigen.

Les mer og bestill her:

Bestillingnummer: 47013448

☎ 0 25 50

www.samlerhuset.no/londonsedlene

MYNT & HISTORIE
NR. 2 2015

UTGIVER
Samlerhuset Norge AS
Postadresse: Postboks 523, 1411 KOLBOTN

Besøksadresse:
Rosenholmvn 25, 1414 TROLLÅSEN

Telefon: 0 25 50
E-post: kundeservice@samlerhuset.no

REDAKSJON
Ansv. redaktør: Sigbjørn Larsen
E-post: sigbjorn.larsen@samlerhuset.no

Kommunikasjonssjef:
Anne Kathrine Brødholt
E-post: akb@samlerhuset.no

KUNDESERVICE
Telefon: 0 25 50
kundeservice@samlerhuset.no

ANNONSER
Telefon: 91 60 38 06
E-post: sigbjorn.larsen@samlerhuset.no

ANNONSER SENDES TIL
E-post: myntoghistorie@samlerhuset.no

FORSIDEFOTO:
Erik Five Gunnerud

GRAFISK FORM
nxt Oslo | Merkur Grafisk AS
www.merkurgrafisk.no

TRYKK: Merkur Grafisk AS
www.merkurgrafisk.no

ISSN 2387-662X (trykt utg.)
ISSN 2464-1154 (online)

Det tas forbehold om feil og mangler i teksten som måtte forekomme. Eventuelle feil er beklagelig, og henvendelser knyttet til dette kan rettes til ansvarlige for utgivelsen eller myntoghistorie@samlerhuset.no.

SAMLERHUSET

Offisiell distributør for Det Norske Myntverket, Det Kongelige Britiske Myntverket, Det Statlige Franske Myntverket, Folkerepublikken Kinas Nasjonalbank og mer enn 20 andre myntverk og nasjonalbanker, samt Det Offisielle Minnemyntprogrammet for de 31. Olympiske Sommerleker i Rio 2016.

Historiefortelling i metall

Noen forteller historien gjennom bøker. Andre gjennom film. Vi forteller historien i metall. Våre dyktige fagarbeidere på Det Norske Myntverket på Kongsberg foreviger jubileer og begivenheter fra fortid og samtid på samme måte som for et par tusen år siden: Tidkrevende håndarbeid, og høy kunstnerisk kvalitet. Mange andre myntverk og nasjonalbanker over hele verden gjør det samme.

Vi er glade for at vi får lov å være med å fortelle historien. Og vi er veldig ydmyke hver gang myndigheter og institusjoner inviterer oss med i arbeidet med å dokumentere historien gjennom mynter, medaljer og andre samleobjekter.

Tidligere i år jobbet vi sammen med Waterloo 200, en europeisk overbygningsorganisasjon dannet for å markere 200 års jubileet for slaget ved Waterloo. Slaget representerte slutten på tjue år med krig i Europa, de såkalte Napoleonskrigene. Som del av prosjektet fikk vi være med å realisere den stor-slåtte medaljen som i sin tid skulle gått til stats-overhodene for landene som beseiret Napoleon. Gravøren arbeid med den stor-slåtte medaljen med diameter på 140 millimeter i ikke mindre enn 33 år (!), men medaljen lot seg dessverre ikke produsere på 1800-tallet. Den var rett og slett for stor og for komplisert. Sammen med Dronning Elizabeth IIs hoffgravør jobbet Samlerhuset i ett år med medaljen og den utkom tidligere i år – 200 år på etterskudd. Den to kilo tunge sølvmedaljen ble høytidelig overlevert til dagens statsoverhoder i Tyskland, Østerrike, Russland og Storbritannia. Vi ble personlig invitert til Buckingham Palace for overrekkelsen, og medaljen er nå utstilt i dronningens bibliotek på Windsor Castle. Samtidig ble det laget medaljer for samlere og historie-interesserte, og nesten 250.000 personer over hele Europa har sikret seg en – alt sammen med velfylt historisk dokumentasjon. Samarbeidet ble avrundet med en gave fra Samlerhuset til det offisielle Storbritannia i form av et minnesmerke over de falne i slaget ved Waterloo i London. Du finner det på selveste Waterloo stasjon i London.

Jeg må få rette en varm takk til Oscarsborg festning for samarbeidet i forbindelse med den offisielle markeringen av 75-årsminnet for angrepet på

Norge 9. april 1940. Samlerhuset hadde gleden av å invitere rundt 250 gjester til øya. Det Norske Myntverket deltok og bidro med spesialutgaver til minne om dagen Norge ble angrepet. 75-årsmarkeringen var verdig ivaretatt av politisk og militær ledelse og står igjen som en svært minnerik dag.

I et år med en lang rekke viktige milepæler, må jeg til slutt få takke Norges Hjemmefrontmuseum som vi har hatt samarbeid med i mange år. Jeg er sikker på at jeg har med meg både forfattere og filmskapere i hele Norge når jeg uttrykker takknemlighet til museet for deres evne og bidrag til å dokumentere og formidle krigshistorie. Sammen har vi skapt og formidlet krigsdokumentasjon, og Det Norske Myntverket har vært rustet til å gjentfortelle historie i metall.

Når det i forbindelse med frigjøringsjubileet ble aktuelt med nye portrettmalerier av Norges konger som for alltid vil være knyttet til 2. verdenskrig og landets skjebnetimer, følte vi at tiden var inne for å markere vår takk til museet. Det var derfor en glede å finansiere de tre maleriene «Frigjøringskongene», en gave til museets permanente utstilling. Maleriene av Kong Harald V, Kong Olav V og Kong Haakon VII – ikledd admiralsuniform ble avduket med Hans Majestet Kong Harald V tilstede på Akershus festning. Jeg oppfordrer alle og enhver til å besøke Norges Hjemmefrontmuseum for å se maleriene. Samtidig oppfordrer jeg deg til å se dokumentarfilmen Frigjøringskongene om kongefamiliens liv under krigen, og tilvirkningen av kongemaleriene. Du finner filmen på <https://youtube.com/kgHaa-XtYzM>.

Jeg ønsker deg med dette velkommen til nok en utgave av magasinet Mynt & Historie.

Ole Bjørn Fausa

OLE BJØRN FAUSA
MYNTENTUSIAST OG
ADMINISTRERENDE DIREKTØR
I SAMLERHUSET

BESØK OSS PÅ SOSIALE MEDIER:

facebook.com/samlerhuset | youtube.no/samlerhuset | samlerhuset.no

INNHold NR: 2 - 2015

Kongeportrettene

Kongens «Ja»

Kong Harald var til stede ved avdukingen av maleriene

18-21

Sensasjonelt vikingmyntfunn i Akershus 6-7

Londonsedlene gjenskapt med sølv

54

Sølvbarren på Grini

22

Canada hedrer norsk heltemot

44

Fugler på verdens mynter

56

6 Sensasjonelt vikingmyntfunn i Akershus

10 Kongens mynt i Christiania

14 Ingrid Austlid Rise

18 De nye kongeportrettene

24 50 år med årssett

fra Myntverket

26 Verdens første frimerke

34 De allierte bak storslagen

myntsamling

38 Når pengene i kisten klinger ...

41 Støtt arbeidet med

Krigsseilerregisteret!

42 Gulltransporten

44 Canada hedrer norsk heltemot

46 Gullet reiser igjen

48 Dramatisk krigshistorie

på myntbrev

50 OL-feber for OL- mynter

52 Illegale Svalbardrubler i omløp

54 Londonsedlene gjenskapt med sølv

56 Fugler på verdens mynter

58 Det Konstantinske

dynastiets vekst og fall

62 Nytt Waterloo-minnesmerke

64 Winston Churchill

En gruppe metallsøkere har gjort et sensasjonelt vikingmyntfunn i Akershus. Professor i numismatikk Svein H Gullbekk karakteriserer funnet som «meget spesielt» og sier at det inntil nylig bare var registrert ett eneste funn av denne mynttypen i Danmark.

HISTORIENS ELDSTE VIKINGMYNT FUNNET I NORGE!

Sensasjonelt vikingmyntfunn i Akershus

Martin Mesicek var med i gruppen av metallsøkere som gjorde det sensasjonelle vikingmyntfunnet i Akershus. Foto: Sigbjørn Larsen

Metallsøkerforeningens retningslinjer for bruk av metallsøkere

1. Bruk ikke metallsøker på fredet grunn. Sett deg inn i bestemmelsene i Lov om kulturminner.
2. Meld fra om funn av mulig arkeologisk interesse til fylkesarkeolog. Husk innleveringsplikten på før-reformatoriske gjenstander (dvs. eldre enn 1537), samt på mynter eldre enn 1650.
3. Bruk ikke metallsøker uten grunneiers tillatelse.
4. Vær ytterst forsiktig dersom du kommer over

militære eksplosiver som granater og liknende. Rør dem ikke! Sprengkraften er normalt i behold, selv etter mange år i jorda – og følsomheten kan være meget stor! Merk deg stedet, og meld straks fra om funnet til nærmeste politimyndighet.

5. Vis forsiktighet ved graving i områder med mye skrap. Knust glass og skarpe/spisse metallgjen-

stander kan påføre deg skader. Vurder søksområdet, og bruk hansker når du finner det nødvendig.

6. Vær nøye med fylling av hull etter graving. Det bør ikke vises i et område når du har vært der.
7. Spre ikke søppel i naturen. Kast oppgravd skrap i nærmeste avfallsdunk for neste gang graver du det kanskje opp på ny.
8. Benytt anledningen til å forklare metallsøkerens

Vi var egentlig på vei til en fordums skanse i traktene mot Sverige, der vi visste at det hadde vært mange soldater. Så fikk vi øye på den vakre kirken, og bestemte oss for å gjennomføre et søk der forteller Martin Mesicek i Norges Metallsøkerforening. Det angret metallsøkerne ikke på. I det svært funnrike området på dette jordet et sted i Akershus så ble det gjort et sensasjonelt vikingmyntfunn.

Den vakre hjortemynten som kom til syne på det nyployde prestegårdsjordet stammer fra Hedeby eller Ribe i Danmark. Her preget vikingene sine aller første mynter tidlig på 800-tallet. Mynten som ble funnet på gården i Akershus er dermed av den første typen vikingtidsmynter som eksisterer. Man antar den er preget i 825 eller i årene like etterpå. Det er kun registrert to andre kjente funn av Hedeby/Ribe-mynter fra 800-tallet i Norge. De andre (tre mynter og noen fragmenter) ble funnet ved Spangereid ved Lindesnes og en mynt ble funnet ved Kaupang i Larvik, men vi må tilbake til 1800-tallet sist en slik sensasjonell mynt ble funnet i Norge. Funnet i Akershus er dermed det nordligste norske funnet av de eldsten skandinavisk viking-myntene noen-

sinne.

Mynten som ble funnet i Akershus har en forside som viser en hjort i kamp med en slange. Motivet stammer fra norrøn mytologi og symboliserer kampen mellom det gode og det onde. Myntens bakside viser et hovedansikt og fire mindre ansikter. Noen har tolket ansiktet som Odin. Det var vikingenes fremste gud.

– Mynten stammer mest sannsynlig fra en grav, sier Martin Mesicek. Han deltok i gruppen av metallsøkere som gjorde det

sensasjonelle vikingmyntfunnet. Mynten har et lite hull i toppen. Grunnen er at disse første vikingtidsmyntene ofte også ble benyttet som smykker.

– Det ble også gjort en mengde andre funn i området, så dette er et meget spesielt og funnrikt område som vi gjerne vil undersøke nærmere i samarbeid med myndighetene, sier Mesicek. Deler av området er fredet og ikke tilgjengelig for søk. Nå håper Mesicek at det skal bli mulig å få åpnet dette området i samarbeid med norske arkeologiske myndigheter, slik at flest mulig funn kan katalogiseres, kartlegges og konserveres for ettertiden. Av de andre funnene som ellers ble gjort var det blant annet en ringspenne, en fibula (draktheft), en gullring med knute, flere andre mynter, en tysk pfenning, en klipping, en to skilling og en 24 skilling, og fragmenter av jern og sølv.

Man vet ikke hvem som preget mynten fra Hedeby eller Ribe på 800-tallet. Mynten kan ha vært et produkt av lokalt entreprenørskap, eller utgitt av en lokal autoritet. Rundt år 800 år ble Danmark første gang samlet til ett rike. Det inkluderte hele dagens Danmark, områder i Tyskland og Skåne og Halland i Sverige. Om Vestfold i Norge lå under Danmark er ikke historikerne sikre på, men danskekongen utøvde i hvert fall en betydelig innflytelse over Vestfold. Den som var konge i Danmark i 825 da mynten utkom var Harald Klak. Men som sagt vet man ikke om kongen har hatt noe med myntene å gjøre, og det er ingen inskripsjoner som kan lede oss i retning utgivere.

Myntene er laget i sølv. Da de først ble laget i 825 var vekten om lag 0,84 gram, men sank noe påfølgende år. Myntene er etterligninger av mynter laget i handelsbyen Dorestad i dati-

Professor Svein H. Gullbekk er meget begeistret over funnet av den sjeldne vikingmynten i Norge!

Svein Gullbekk: «Funnet er meget spesielt!»

– Myntene i disse seriene er vanligvis inspirert av frankiske myntutgivelse fra den friske byen Dorestad, sier Gullbekk. Disse er imidlertid forsynt med hjemlige skandinaviske motiver.

– Inntil nylig var det bare registrerte ett eneste funn av denne mynttypen i Danmark. I senere år har metallsøkere funnet flere, men det er fortsatt bare noen ganske få kjent med funnkontekst. Altså er dette funnet meget spesielt.

– «Ansikt» er den mest utbredte betegnelsen på myntmotivet på forsiden, men tidligere tenkte man seg at dette kunne være Wotan. Wotan var en fremtredende gud i førkristen germansk og engelsk kult. Det er flere som også tenker seg at det er Odin vi ser på bildet.

– Hjorten finnes i to varianter på mynt. Én der han ser bakover, også denne der hjorten ser fremover. Og denne siste er den mest sjeldne.

– Hjorten forekommer i hedenske billeduttrykk der den ofte symboliserer en folkelig krigsgud i førkristen kult.

- funksjon for interesserte. Kanskje får du også interessante lokalhistoriske tips tilbake.
9. Vis solidaritet med foreningens medlemmer. Sørg for å videreformidle eventuelle oppdrag som du selv ikke kan ta.
 10. Når du er ute med metallsøkeren er du en ambassadør for alle oss andre med samme hobby. Vær behjelpelig dersom noen trenger din assistanse, vis omtanke og gå varsomt fram.

Norges Metallsøkerforening – NMF

– ble stiftet i Oslo i november 1991. Foreningen er en landsdekkende, frivillig organisasjon. NMF er både et faglig forum og en interesseorganisasjon for metallsøkerbrukere.

Foreningens formål er å bidra til erfaringsutveksling mellom medlemmene, for derved å gi økt innsikt i og interesse for generell metallsøking, lokalhistorie, kulturvern og mineralleting. Foreningen skal også være et bindeledd mellom metallsøkerbrukere og myndigheter.

dens Frisia, nå Nederland, og utgitt under de store frankerkongene Karl den store og Louis Pious. Alle vikingmyntene fra 800-tallet som er funnet i Norge er gjenomhullet, og således sannsynligvis brukt som smykke.

Mynten viser en hjort med en slange i kjef-ten (hjorten var ormens fiende). Dette sym-boliserer det godes kamp mot det onde i norrøn mytologi. Hjorten var et sentralt symbol i norrøn mytologi. Hjorten beitet på Yggdrassil, verdenstreet. Hjorten repre-senterer morskjærlighet, helbredende berør-else, ynde og forsiktighet. På grunn av sitt trelignende, regelmessig selvfornyende gevir, ble hjorten også et symbol på det stad-ig selvfornygende livet, for gjenfødelsen og tidens gang. Geviret har også i norrøn tro blitt sett på som solstråler. (På reversen av hjortemyntene er det ofte solstråler). Den representerer mildhet og saktmodig-het, og gevirene betyr styrke. I gammelkel-tiske myter ble hjortene betraktet som

alvenes buskap, og som budbringere mel-lom gudenes og menneskenes verden. Man vet selvsagt ikke hvem som i sin tid har mistet denne mynten. Men det er ikke uri-melig å anta at den må ha tilhørt en rik familie, for vanlig arbeidsfolk hadde ikke mynter eller smykker av sølv på den tid. Man kan jo tenke seg at myntsmykket kan-skje har vært en gave fra en lokal nesse-konge til sin kjære. Hvis mynten er mistet i første halvdel av 800-tallet kan man ikke se bort fra at mynten kan knyttes til Half-dan Svarte, som var konge i Vingulmork, området hvor Akershus den gang inngikk i. Halfdan Svarte, som er far til Harald Hårfagre, var nært alliert med kongen på Ringerike, Sigurd Hjort. Ifølge Snorre Sturlason giftet han seg med hans datter Ragnhild Hjort. Det er nok å trekke det for langt å spekulere i om hjortemynten i smykket og tilnavnet på hans allierte og kone er mer enn et tilfeldig sammentreff. Men vi kan jo likevel more oss med tanken om at mynten som er funnet en gang kan-

skje var en gave fra Halfdan Svarte til Ragnhild Hjort, kanskje som minne om hennes far kong Sigurd Hjort.

Mynten er ikke den eldste skandinaviske mynttypen som er kjent, men altså den eldste typen som er funnet i Norge og den eldste fra perioden som defineres som vikingtiden. Arkeologer har de seneste årene kunne fastslå at det ble preget mynter i Ribe i Danmark fra 720 til slutten av 700-tallet, men det var før vikingtiden startet. Disse var tykke, men med liten dia-meter, og på grunn av den eiendommelige formen kalles de skettaer. Man mener disse også er etterligninger etter mynter slått i handelsbyen Dorestad i Frisia i dagens Nederland.

Uansett, funnet er sensasjonelt og det er spennende å vite at den som leter fortsatt kan finne så spennende skatter rundt om på norske jorder.

Toppløs frihetsgudinne!

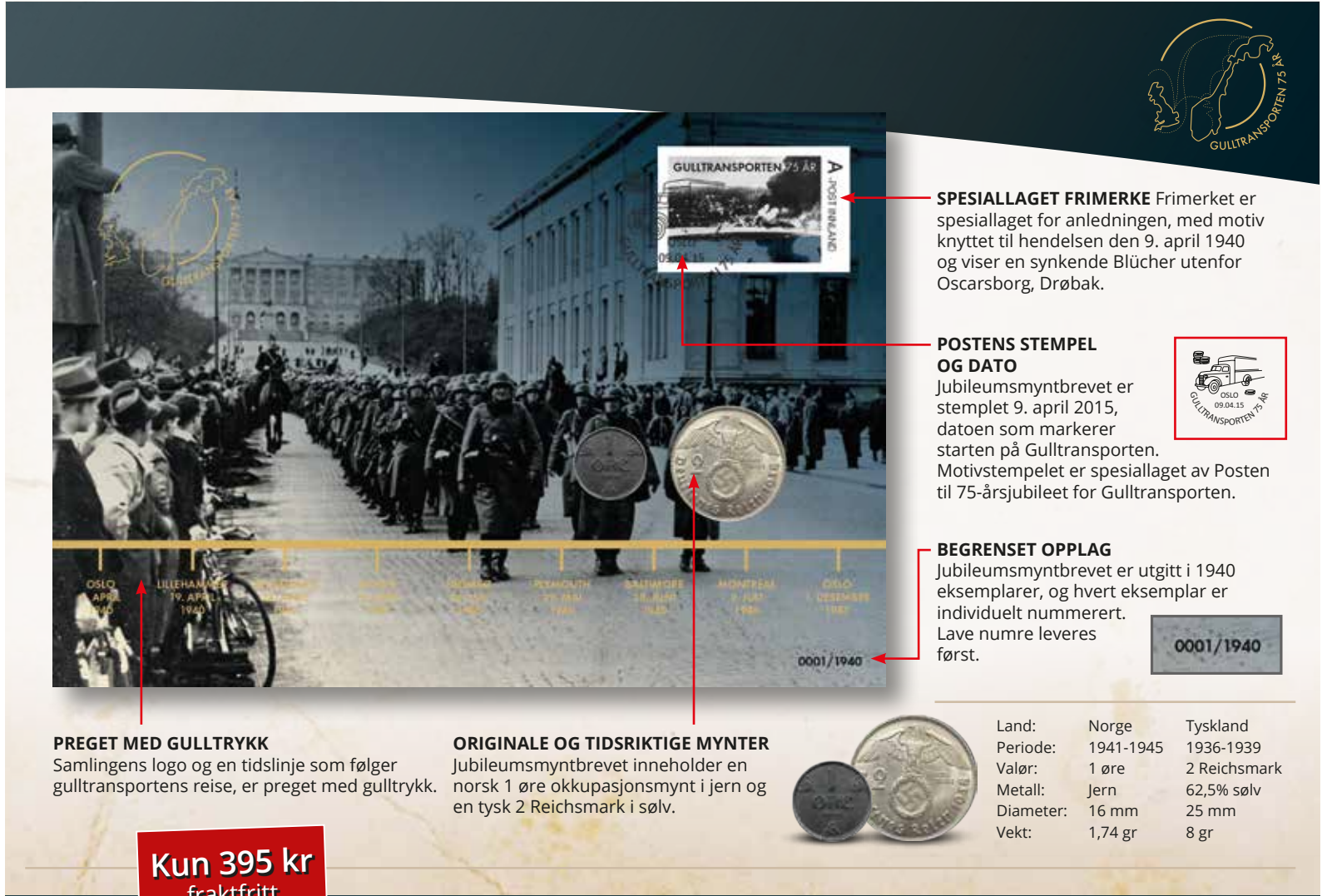
Amerika var i krig. 1. Verdenskrig raste i Europa. I kunsten hadde en frivol åpenhet av Art Nouveau overtatt for de victorianske strenge moralske linjer. En konkurranse om å designe de nye Quarter-dollarne ble utlyst. Hermon A. McNeil vant. Året var 1917. Den russiske revolusjonen styrtet tsaren av tronen og satte Lenin på sokkelen. Den nye quarteren holdt på å skape revolusjon blant USAs puritanister og konservative kristne. Frihetsgudinnen var jo toppløs! «Skittent» og «vulgært» lød det fra den kanten i et massivt hylekor som krevde at Kongressen prompte måtte trekke myntene tilbake. Kongressen gjorde som puristene sa. Toppløsgudinnen ble trukket tilbake og brystene ble atter skjernet for innsyn for det amerikanske folk.

Familie fant skatt i Florida

En skattejegerfamilie fra Sanford fant en skatt utenfor kysten av Florida til en verdi av 4,5 millioner dollar! 300 år etter at skipet «Queens Jewels» sank i 1715 klarte familien å berge 350 gullmynter fra det historiske skipsvraket. Blant myntene var det blant annet 9 Royals til en verdi av 300.000 dollar hver! Dette er ekstremt store gullmynter som kongen i Spania fikk laget som gaver til andre kongelige, og som er svært sjeldne. Under 100 eksisterer fra før, så et funn på ni mynter på en gang er sensasjonelt! Skipet var med i en konvoi av 11 galleonskip lastet med skatter fra den nye verden, og forlot Havana på Cuba 24.juli 1715 med kurs for å vende hjem til Spania, da en orkan brøt løs. I dag ligger skipet på seks fots dyp i smult farvann utenfor Vero Beach i Florida. Også kjent som Floridas skattekyst fordi så mange skip i årenes løp har gått på grunn nettopp her.

SPESIALLAGET FRIMERKE Frimerket er spesiallaget for anledningen, med motiv knyttet til hendelsen den 9. april 1940 og viser en synkende Blücher utenfor Oscarsborg, Drøbak.

POSTENS STEMPEL OG DATO Jubileumsmyntbrevet er stemplet 9. april 2015, datoen som markerer starten på Gulltransporten. Motivstempelet er spesiallaget av Posten til 75-årsjubileet for Gulltransporten.

BEGRENSET OPPLAG Jubileumsmyntbrevet er utgitt i 1940 eksemplarer, og hvert eksemplar er individuelt nummerert. Lave numre leveres først.

Land:	Norge	Tyskland
Periode:	1941-1945	1936-1939
Valør:	1 øre	2 Reichsmark
Metall:	Jern	62,5% sølv
Diameter:	16 mm	25 mm
Vekt:	1,74 gr	8 gr

PREGET MED GULLTRYKK
Samlingens logo og en tidslinje som følger gulltransportens reise, er preget med gulltrykk.

ORIGINALE OG TIDSRIKTIGE MYNTER
Jubileumsmyntbrevet inneholder en norsk 1 øre okkupasjonsmynt i jern og en tysk 2 Reichsmark i sølv.

Kun 395 kr fraktfritt

Gulltransporten 75 år – myntbrev med rekordlavt opplag på kun 1940!

Myntbrev med original norsk okkupasjonsmynt i jern og tysk hakekorsmynt i sølv

Mens tyskerne marsjerte nedover Oslos hovedgate Karl Johan tidlig om morgenen den 9. april 1940, jobbet samtidig en håndfull nordmenn med å pakke ned de siste kassene med gull før de ble kjørt ut av byen og startet på det som i historiebøkene skulle bli stående som den norske Gulltransporten.

Transporten og sikringen av Norges Banks gull var ikke bare et tilbakeslag for de tyske okkupantene, men det var også av stor betydning for økonomisk handlingsfrihet for den norske kongefamilie og regjering i eksil. Gulltransporten hadde også stor symbolsk betydning for motstandskampen, som en av få seire i april dagene 1940.

“Historien om den norske gulltransporten er en historie om tapperhet. Den representerer en liten seier i en skjebnetung tid for Norge»

- Robert Pearson, forfatter av boka «Redd gullet!»

Innleder samlingen “Gulltransporten 75 år”

- Totalt 9 historiske myntbrev
- Eierbevis som bekrefter din eierett til samlingen
- Utfyllende historisk dokumentasjon
- Spesialdesignet album til samlingen
- Boken “Redd gullet!” av Robert Pearson

Følg den sagnomsuste reisen og bestill i dag

Bestillingsnummer: 47013407

0 25 50

www.samlerhuset.no/gulltransporten1940

Kongens mynt i Christiania

Wolfgang Heimbach: Kong Frederik d. 3. (1615–1678) Museum of National History at Frederiksborg slott. Frederik III til hest.

Frederik III innførte eneveldet, kriget mot Sverige og opprettet nasjonalbiblioteket.

Kong Christian IVs berømte hebreermark fra perioden 1644-1647. Den ettertraktede marken inngår også i Samlerhusets samling «Norske Mark»

Kongens Mynt i Christiania lå i Myntgata. Derav navnet.

I 1623 fant to unge gjeterne noen sølvklumper i åsene over Kongsberg. Det skulle bli starten på et gruveeventyr som varte i 335 år. 1350 tonn sølv ble tatt ut av gruvene ved Sølvverket! Sølvfunnet førte også til opprettelsen av et eget myntverk i Norge.

2 mark 1649-1669: kong Frederik III's aller første 2 mark utgitt i perioden 1649-1669

Produksjonen ved Sølvverket på Kongsberg ble igangsatt i 1623 og de fire første årene ble alt sølv fraktet til København for utmyntning der. De første dalermyntene av det norske sølvet fikk Kong Christian IV i hende 31. mars 1624. Alt to uker tidligere ble det holdt takkegudstjeneste i alle danske og norske kirker. «Herrens velsignelse gjør rik», het det på latin i reversomskriften på de nyslåtte dalerne.

Danmark var i strid med Tyskland og Sverige, og det var utrygt og upraktisk å sende sølv fra Kongsberg til København for deretter å sende ferdigslått mynt tilbake til Norge. Derfor besluttet kong Christian IV å opprette et eget myntverk i Norge. Takket være sølvet fra Kongsberg ble det i 1628 opprettet et myntverksted vest for det gamle brannherjede Oslo etter storbrannen i 1623, i «den nye byen» Christia-

nia. «Her skal byen ligge,» pekte Christian IV, og så ble det slik. Han forordnet også at alle nye hus skulle bygges i mur, med Akershus som slott og festning. Christian IV bestemte også at Norge skulle få sitt eget myntverk i nettopp Christiania.

Gullsmed Anders Pedersen ble utnevnt til myntmester 28. april samme år. Anders Pedersen preget mynt for kongen for egen regning, på den måten at han fikk en viss betaling for hver kilo mynt han produserte. Jo mer effektiv han var, jo mer tjente han, og myntverket hans. Pedersen ble avskjediget i 1642 «efter at have begæet misligheder.»

Vi vet ikke i dag hvor myntverket faktisk lå, men vi er sikre på at det lå i Myntgata. Derav navnet, som du kan finne på gaten den dag i dag.

MYNTER AV HALLVARDSKRINET?

Det var imidlertid ikke første gang at kongen hadde preget mynt i Oslo! Første gang vi møter Oslo på mynt er under hertug Håkon

Magnusson som utgav mynt med innskriften: MONETA ASLOIA. «Myntverket i Oslo». Håkon fortsatte å slå mynt i Oslo etter han ble konge i 1299. På disse penningene kan vi lese innskriften: MONETA OSLO(IE).

Etter å ha rømt til Nederland åtte år tidligere, forsøkte Christian II å gjenvinne sitt arverike Norge med en hær av leiesoldater vinteren 1531–1532. Leietroppene tok Oslo og beleiret Akershus festning. Beleiringen varte og rakk, og Christian kom i pengevansker. Da fikk han låne myntmester og myntredskap fra motstanderen, lensherre Mogens Gyldenstjerne på Akershus. Slik myntet Christian II såkalte klippingmynter i Oslo.

Det var manko på sølv, og Christian måtte få metallet fra erkebiskopen og andre norske biskoper. Det var mye kirkesølv som nå gikk til myntmetall. Det gikk etter sigende så langt at myntmesteren gikk løs på sølvet i det berømte St. Halvardskrinet i Oslo. Andre kilder hevder at skrinet etter St. Hallvard ble fjernet fra høyalteret allerede under striden mellom baglerne og birkebeinerne tre hundre år tidligere. Om det er denne helligdommen som vi ser igjen i Christians klippinger, er derfor høyst uvist. I alle fall er disse myntene sjeldent gode i metallet. De er målt til over 97 % sølv.

TRE GENERASJONER GRÜNER VAR MYNTMESTERE

Det var den tyske gullsmeden Peter Grüner den eldre som overtok som myntmester for Kongens Mynt i Christiania etter Anders Pedersen. Han skrev på tysk i hele sitt liv, og hadde trolig opprinnelig kommet til Danmark fra Tyskland under 30-årskrigen. Tre generasjoner Grüner skulle nå komme til å etterfølge hverandre som myntmestere i Christiania. Familien Grüner bodde i Statholdergården. Friedrich Grüner ble gift med datteren på Nedre Foss gård, som lå der Grünerløkka i dag ligger. Slik kom Grünerløkka til å bli oppkalt etter ham. Peter Grüner den yngre ble født i Christiania i 1656. Hans far myntmester Friedrich Grüner hadde sørget for embetsutnevneelse for sønnen før sin død. Friedrich Grüner døde i 1674 og Peter

Grüner den yngre overtok dermed automatisk stillingen som myntmester i Christiania, på samme betingelser som sin far, nemlig som forpaktning og selvstendig forretning. Transporten av sølv fra Kongsberg til Christiania kunne etter datidens målestokk være krevende og by på sikkerhetsmessige og økonomiske utfordringer. Christian V bestemte derfor at «Mynten» etter kongelig befaling av 16. desember 1686 skulle flyttes til Kongsberg. Men kongen lot myntverket i Christiania fortsette i privat regi, hvor sølv som ble innlevert av private kunne omgjøres til mynt, mot en avgift til kongen. Volumet var imidlertid lite, og med dette var det slutt for «Myntens» glanstid i Christiania, selv om det fremdeles var produksjon her frem til 1695.

RUINERT

Den nye store bybrannen i Oslo i 1694 la huset til Grüner i ruiner. Varelageret på 14 500 riksdaler gikk også tapt i brannen og myntmesteren ble ruinert. Heldigvis hadde han fortsatt Nedre Foss å falle tilbake på. Grüners hustru S. A. Mecklenburg var visstnok en meget energisk dame. Som nevnt mistet hun og hennes mann alt hva de eide ved den ulykkelige brannen. Hele «Mynten» med innredning, hus og innbo, klær, rubb og stubb. Men det stoppet ikke der. Da «Mynten» i Christiania ble så godt som nedlagt viste det seg ved det endelige oppgjør at P. Grüner var kommet til kort i forhold til avregningen mot kongen. De beregninger som var gjort slo ikke til. I alt skyldte «Mynten» 263 ¼ riksdaler og 8 skilling til kongen. Etter brannen, da P. Grüner var død, sendte hans enke derfor inn en søknad til kongen, hvor hun forklarer grunnen til mankoen, og søker om at beløpet må bli ettergitt. Den 29/10 1695 etterga kongen 100 riksdaler. Resten skulle betales. «Myntens» hus var nedbrent og dermed var all utmynting i Christiania slutt. Utmyntingen her opphørte dermed med P. Grüners død. Det finnes nemlig ikke mynter fra Grüners verksted med senere årstall enn 1695.

MYNTENE

Hovedmynten ved Kongens Mynt i Christiania var speciedaleren, selv om mark-mynter utgjorde hoveddelen når man regner verdi. Utenom det gjeve dalerstykket, marken og den

vesle skillingen ble det preget ulike andre nominaler. Disse var dels knyttet til speciedaleren som dobbelte (unntaksvis tre- og firedobbelte), halve, kvarte og åttendels speciedalere, dels som multipler av skillingen og mark. Norge hadde dermed en mer omfattende mynttrekke enn noen gang tidligere. Christian IVs etterfølgere, Frederik III og Christian V, preget store mengder sølvmynt i Christiania. Unntaksvis ble også gulldukater myntet. Ved myntverket var de skeptiske til sannhetsgehalten i opplysningene om norske gullforekomster fra Arendal-traktene. Myntene som ble preget av norsk gull i 1647 har et par briller som motiv, ledsaget av innskriften «Se undrene hjemme» på latin. Av den grunn blir myntene kalt for brilledukater. Det ble laget ytterst få etter som gullforekomstene var nærmest ubetydelige. I årene fra 1644 til 1647 ble det preget en temmelig eiendommelig mynt i Christiania, i valørene en og to mark. Her står det «Justus Jehova Judex» med hebraiske bokstaver. Hebraiske bokstaver er selvsagt en stor overraskelse på en norsk mynt. Uttrykket betyr «Herren være en rettferdigdommer». Det var kongen selv som skal ha stått for utformingen, og bakgrunnen var forbitrelse over svenskenes invasjon av Jylland, som var brudd på en fredsavtale mellom de to landene. Disse spennende myntene er faktisk mulig å få tak i for en overkommelig pris. Utmyntningen i Christiania ble mindre etter opprettelsen av myntverket på Kongsberg i 1686, men virksomheten varte som nevnt i forpaktning til 1695.

TRE KONGER

Tre betydelige konger i dansknorsk historie preget sine mynter i Christiania. Byens grunnlegger, Christian IV. Kongen som innførte eneveldet; Frederik III, og Christian V. Sistnevnte var det altså som defacto nedla myntverket i Christiania, men som samtidig opprettet den virksomhet som fortsatt er en av Norges eldste industrivirksomheter i fortsatt drift, Det norske myntverket på Kongsberg. Selv døde Christian V etter å ha blitt angrepet av en skadeskutt hjort under en revejakt.

Samlerhuset tilbyr Frederik III's 2 Mark 1649 – 1669. Du bestiller den på www.samlerhuset.no/mark, eller ved å ringe kundeservice telefon 02550. Bestillingsnummer: 47013564

RØDØYFUNNET - en uløst gåte

I 1912 gjorde Edvard Hamnøy store øyne. Under rydding av nytt slåtteland på den gamle husmannsplassen på Hamnøy i Rødøy kommune, kom det til syne 150 sølvmynter fra middelalderen! Hvorfor denne fantastiske sølvskatten, som i sin tid måtte ha representert svimlende verdier, ble lagt ned her, er fortsatt en uløst gåte.

Etter at skatten ble funnet så ble det «etterhøstet» flere mynter, slik at antallet mynter fra Rødøyskatten i dag teller 188 eksemplarer av engelske, irske og skotske mynter fra middelalderen. To mynter fra Belgia og to fra Luxemburg var også representert blant myntene i skatten som alle er såkalte sterlings eller sølvmynter, som er utført med 90 prosent sølv.

De aller eldste myntene i funnet er fra Henrik III's regjeringstid fra 1216–1260. Den yngste mynten i funnet er en Londonpenny fra 1353. Myntens årstall er godt synlig på mynten. Videre finner vi blant annet mynter fra kongen av Skottland, Alexander.

Det finnes mange spekulasjoner om hvorfor myntene ble lagt ned på et jorde på Hamnøy. Alt fra handel til griske skatteopprevere har blitt lansert som mulige grunner. Spørsmålene er mange, svarene få.

Myntene var skjult under torva, 10–15 centimeter under bakken. En stor stein ble lagt over dem. Steinen ble flyttet og

torva vendt da Hamnøyfolket ville rydde slåttelandet. Slik ble myntene funnet. Mest sannsynlig er det kanskje at myntene ble lagt ned ikke så lenge etter at den yngste mynten er datert. Nødsår etter svartedauen 1349/50 med vanskelige tider for å betale skatt, har derfor vært en av teoriene om hvorfor husmannen på Hamnøy ville skjule sine verdier for myndighetenes griske skatteopprevere. Det er bare det at husmenn på denne tiden slett ikke satt på slike verdier. Langt mindre var i stand til å betale en slik skatt.

Her snakker vi om nær 200 sterling sølvmynter med 90 prosent sølvverdi som i sin samtid må ha representert en helt uoppnåelig sum for en husmann. Det mest nærliggende å tro er derfor at husmannen på Hamnøy selv må ha vært lykkelig uvitende om den svimlende rikdomen som befant seg på hans eiendom, og at skatten ble gjemt der av noen andre. Men av hvem og hvorfor? Vi vet altså hvor størsteparten av pengene stammer fra. De kommer fra de britiske øyer. I en kortfattet og interessant artikkel i Ranens Tidene fra 1912 kan vi lese at finneren selv, Edvard Hamnøy mente at skatten

måtte stamme fra avgift som ble betalt til den norske kongen Magnus Lagabøter for Hebridene og Isle of Man, som den norske kongen avsto til Aleksander av Skottland i 1266, etter overenskomsten i Perth. Dette ble senere avvist fordi den yngste mynten i funnet stammer fra 1353, altså nærmere 100 år etter at avtalen om avståelsen av Man og Hebridene ble inngått. Men ble hele avgiften innbetalt med en gang? Kan det ha vært avtalt flere avdrag? Kan en langfigret transportør ha stukket unna deler av avgiften for så selv ha omkommet før han rakk å få noen glede av tyvgodset? 100 år er lang tid, og det virker umiddelbart usannsynlig at en avgift til den norske kongen som eventuell delbetaling for Hebridene og Isle of Man skulle kunne forfalle 100 år etter. Men teorien kan heller ikke fullstendig utelukkes. For spørsmålet blir jo ellers hvilken annen skatt vi har foran oss? Hvem som gjemte den? Og hvorfor? Spørsmålene står i realiteten like ubesvarte i dag, som den gang skatten ble funnet. Rødøyskatten fra Hamnøy er dermed fortsatt en uløst gåte!

Kilder:

Fra boken: «Opp i dagen» – Nytt lys over Rødøyas 10000-års historie

Fra Artikkelen: Anne-Katrine Meland: «Sølvskatten fra Hamnøya»

Tegninger: «Opp i dagen»/Kari Støren Binns

Tromsø Museum

HVEM

Ingrid Austlid Rise,
Sjefsgravør ved Det Norske
Myntverket

HVA

Designet og utviklet de nye
kongemedaljene, «Frigjøringskongene»
i anledning Frigjøringsjubileet.

HVOR

Det Norske Myntverket på
Kongsberg. Grunnlagt i 1686
og Norges nest eldste bedrift

Håndtverk: arbeidet med mynter og medaljer er et nitidig og detaljert håndarbeid. Alle foto: Erik Five Gunnerud

Nå har Ingrid Austlid Rise vært ansatt ved Det Norske Myntverket i 29 år, og bokstavelig talt satt sitt preg på mynter og medaljer over hele verden. Her på atelieret like ved det mektige fossefallet i Kongsberg kommer det snart tre kjente ansikter til syne. De heter Haakon, Olav og Harald, og skal prege tre nye minnemedaljer over «frigjøringskongene».

Norrøn mytologi

Enkronemynten har motiv av fuglen fra Hylestad stavkirke i Setesdalen. Jeg satt på Historisk museum og tegnet av de vakre gamle portalene fra Hylestad stavkirke og ble interessert i symbolikken. Motivet er fra Eldre Edda og stammer fra norrøn mytologi og sagnet om Sigurd Fåvnesbane. Fåvne har omskapt seg til en drake og røvet gullet til faren. Dette går hardt inn på dvergen Regin og han hjelper Sigurd å lage et sverd som er sterkt nok til å ta livet av draken Fåvne. Da Sigurd tar ut hjertet og spiser det, så drypper noe av blodet fra hjertet ned på fingeren til Sigurd. Plutselig forstår Sigurd fuglemål. En fugl synger til Sigurd og sier at hvis Sigurd er lur så dreper han også Regin, for Regin har planlagt å drepe Sigurd for å ta gullet selv. Motivet om gullet som fører til død og fordervelse for alle som får det, finner vi igjen i mange variasjoner i Europa. Det er fint å tenke på at sagnet har overlevd muntlig i så mange generasjoner. Nå lever det også videre på norske mynter!

Fra Hylestadportalen.

Ingrid kommer opprinnelig fra Oppdal. Hun vokste opp i et kulturhjem. Far var musiker og bonde. Onkelen var kunstmaler. Søsteren gikk på kunst- og håndverkskolen. Tone Vigeland var et av forbildene. – Kunst var viktig hjemme, forteller Ingrid. Hun kom inn ved gull-smedlinja på Elvebakken skole. Åtte studenter fikk gå videre til det andre året og avsluttende svenneprøve. Ingrid var en av dem. Så ble det Statens håndverks- og kunstindustriskole. Rett etter å ha avlagt «diplomen» fikk hun utvekslingsstipend for å arbeide med skulptur i Beograd i Jugoslavia.

VILLE IKKE FALLE SÅ DYPT

Ektemannen var lektor og fikk jobb i Bardufoss. Ingrid fikk gullsmedjobb. Så flyttet de etter hvert til Rjukan og Ingrid startet eget verksted. Da læreren fra kunstsolen ringte og ville ha henne med på skoletur til Myntverket på Kongsberg, fordi han visste at det snart skulle bli en ledig stilling der som han trodde hun ville passe til, så svarte hun tvert nei. Industrikunstner skulle hun ikke bli. Så dypt skulle hun ikke falle. Hun skulle være fri kunstner! Hun ble ikke engang med på turen.

BLE MOTIVERT

Tiden gikk og arbeidet på eget verksted var ensomt i lengden, uten andre kollegaer å arbeide sammen med. Det var hardt å slå seg fram som frittstående smykkekunstner enda hun hadde flere faste leveranser. Inntektene var variable. Så var det at en venn av meg sa: - Du vil ikke jobbe på Kongsberg da? På nytt var det jobben på Myntverket som dukket opp som en mulighet, og da stillingen som myntgravør ble lyst ut ble interessen fanget. Ansettelsesprosessen var lang. Vi måtte levere arbeidsprøver, men i løpet av prosessen ble jeg skikkelig motivert og fikk jobben! Nå har det blitt 29 år på Myntverket, ler Ingrid.

NESA TIL KONG HAAKON

Her har hun atelier ut mot det mektige fossefallet i Kongsbergfossen i Lågen. Nå holder hun på å skulpturere tre kjente ansikter. Det er Kong Haakon, Kong Olav og Kong Harald som skal bli til minnemedaljer over «frigjøringskongene». – Nesa til Kong Haakon var vanskelig for jeg fant ingen bilder av ham i den posituren, så jeg måtte få tak i alle andre tenkelige fotografier av nesa til Kong Haakon og tenke meg til hvor-

dan den ville se ut i den vinkelen! Minnemedaljene av frigjøringskongene skal ha et dypt preg. Det kreves lang erfaring som mynt- og medaljekunstner for å få portrettet til å fremstå på en best mulig måte på en konkav bakgrunn.

LEIRE, GIPS OG GRØNNSÅPE

Først modelleres kongene i leire. Så lages en gipsavstøpning. Deretter settes den inn med grønnsåpe. På nytt lages en gipsavstøpning. Nå ser hun om noe må gjøres ytterligere med ansiktene. Kanskje fjerne en for dyp rynke der, kanskje skrape ut noe mer her, for å få ansiktet mest mulig til å ligne. Basert på dette så lages det en datamessig skanning av relieffet som blir til utgangspunktet for fresemaskinen når pregeverktøyet skal lages. En må også ta hensyn til metallets tekniske muligheter og begrensinger ved preging for å oppnå en perfekt og vellykket medalje. Det kreves mange års erfaring innen faget for at dette skal bli optimalt.

MAJESTETISKE, PERSONLIGE OG MENNESKELIGE

Vi blir med ut til pregemaskinen. Her får vi for første gang se de nye flotte kongemedaljene. Portrettlikheten er umiskjennelig. Hun holder medaljen opp i ulike vinkler så lyset faller ulikt inn på medaljen, og virker fornøyd. Det har hun også all grunn til å være. Kong Haakon, Kong Olav og Kong Harald fremstår gjenkjennelige, majestetiske og personlige. Kongene er nasjonens overhode og må fremstilles med den statusen de har. Samtidig med at de skal være majestetiske må de også være menneskelige, forklarer Ingrid. Da jeg i 1991 fikk audiens for å tegne Kong Harald på slottet så var jeg veldig sjenert. Jeg er jo en enkel bondetuppe fra landet. Jeg skulle ønske vi kunne si «Harald» og «du». Det hadde blitt mer personlig. Vi har jo ikke engang «De» på trøndersk. Nå måtte jeg til og med si «Deres Majestet». Men det gikk bra, og det var veldig hyggelig å møte Kongen.

PREGET MYNTER

Ingrid har også fått være med på å bokstavelig talt sette sitt preg på mynter og medaljer over hele verden. Du har helt sikkert selv hatt hennes kunst mellom hendene. Foruten Nils Aas, så er det Ingrid som har utført portrettene av Kong Harald på norske sirkulasjonsmynter siden 1995. Det begynte med OL-myntene på Lillehammer og så

ble det etter hvert mange mynter med spesialpreg. Deretter kom enkronen og femkronen som er i sirkulasjon i dag. I de siste årene har motivene på reversen vært designet av andre kunstnere og modellerere også.

DEN NORSKE ENKRONEN

«Hvordan enkronemotivet kom til er mer tilfeldig enn vi kanskje skulle tro. Det var pregekomiteen som skulle godkjenne myntenens design. Det var først et drakehode, så ble det bestemt at kronene skulle ha hull i midten. Da var det ønske om en orm som skulle bite seg i halen. De så at jeg ikke var spesielt fornøyd med hvordan den ormen ble, men jeg hadde med meg skisseboken min. Der hadde jeg flere tegninger. Komiteen fikk se fuglen fra Hylestad stavkirke og spurte om ikke den kunne brukes? Og slik ble det.»

SJEFSGRAVØREN VED KONGSBERGFOSSEN

Jeg synes det er innmari fint å jobbe i en bedrift der det er flere som kan jobbe sammen. Det er veldig godt å være i et fellesskap, selv om jeg er en introvert kunstner som liker å sitte alene når jeg jobber. Jeg synes kunstmedaljer er spennende. Dette er skulpturens miniatyr. Det er skulptur i relieff. Jeg henter inspirasjon fra reiser spesielt i Italia. Her har jeg vært sikkert 20 ganger. Det er jo så mye vakker kunst der. Leonardo, Michelangelo. De vakre kirkene. I år var jeg på Secilia og fikk se Villa Romana del Casale. En fantastisk kunstferdig mosaikk. Hvert annet år er det også en FIDEM-kongress for mynt- og medaljekunstnere over hele verden. Her finner jeg også mye inspirasjon og får med meg nye trender innenfor fagfeltet, sier Ingrid.

En sjefsgravør må henge i. Det er klare frister å forholde seg til. Snart legges det opp til et nytt motiv i Ingrids atelier på myntverket. Utenfor vinduene går Kongsbergfossen sterk og mektig. Like majestetisk som kongene selv.

Samlerhuset tilbyr Gullmedaljene av frigjøringskongene fra Det Norske Myntverket. Du bestiller den på www.samlerhuset.no/kongegull, eller ved å ringe kundeservice telefon 02550. Bestillingsnummer: 47013436

De nye kongemaleriene «Frigjøringskongene»

«Jeg setter stor pris på at Kong Harald sa «ja» til prosjektet om «Frigjøringskongene.»

ROSS KOLBY

Begeistring for portrettmaleriene Frigjøringskongene: f.v. Kunstner Ross Kolby, Ole Bjørn Fausa, Samlerhuset, Brigader John Einar Hynaas , Generaløyntant Erik Gustavson, Hans Majestet Kong Harald V, forsvarsminister Ine Marie Søreide Eriksen og Oslos ordfører Fabian Stang.

NYHET

SAMLERHuset

EKSLUSIVE GULLMEDALJER MED MASSIVT DYBDEPREG

I ANLEDNING:	Frigjøringsjubileet 1945-2015		
BEGRENSNING:	100 sett – lave numre leveres først!		

MASSIVT DYBDEPREG

GULLINNHold:	14 karat gull per medalje	PRODUSENT:	Det Norske Myntverket
VEKT:	31,1 gram per medalje	OPPLAG:	100 sett
KVALITET:	Proof med frostet motiv	DIAMETER/TYKKELSE:	27 millimeter/4,3 millimeter

DITT BESTILLINGSNUMMER: 47013436

I år er det nøyaktig 70 år siden kongefamilien igjen var samlet i **et fritt og selvstendig Norge**. I den anledning har Det Norske Myntverket preget tre **spektakulære gullmedaljer** med flotte portretter av frigjøringskongene Haakon VII, Kong Olav V og Kong Harald V. Sjelden i Myntverkets mer enn 300 år lange historie har vi sett flottere gullmedaljer! Ikke bare er gullmedaljene preget i 14 karat gull, men ved hjelp av dyktig håndverk og avansert moderne teknologi er de gitt en dybde i motivet som er våre frigjøringskonger verdig. Gullmedaljene er preget i ypperste

proofkvalitet. Det frostede motivet mot den speilblanke medaljeflaten fremhever alle de utsøkte detaljene i det rike motivet. Gullmedaljene er hele 4,3 millimeter tykke. Medaljenes revers gjengir tre generasjoner av Norges frigjøringskonger i et flott trippelportrett. Du kan sikre deg det eksklusive gullmedaljesettet med massivt dybdepreg til kun 9998 kroner ved mottak, etterfulgt av ytterligere fire rentefrie rater til på samme beløp (totalt 49.990 kroner). Husk, lave numre leveres først!

Gullmedaljesettet utgis i et maksopplag på kun 100 eksemplarer, hvorav hvert sett er individuelt nummerert. Nå kan du sikre deg ditt eksemplar – og husk; de laveste numrene leveres først!

FOR RASK BESTILLING

0 25 50

LES MER OM DEN EKSKLUSIVE UTGIVELSEN: www.samlerhuset.no/kongegull

HM Kong Harald ankommer fanehallen på Akershus festning.

Direktør for Forsvarets Museer Anne Bergh foretok avdukingen.

Kunstner Ross Kolby orienterer Kong Harald om maleriene.

Se de nye kongeportrettene på
[facebook.com/samlerhuset](https://www.facebook.com/samlerhuset)

Jeg synes de nye kongeportrettene er svært vakre, og kunstneren på en forbilledlig måte har klart å fange kongenes ulike personligheter, sier hofreporter Kjeld Arne Totland

Se dokumentarfilmen om
frigjøringskongen her:
<https://www.youtube.com/watch?v=kgHaa-XtYzM>

Kongens «Ja»!

Kong Harald var til stede ved avdukingen av maleriene, og synes å like bildene godt der han fikk en orientering av maleren etter at alle de tre kongene var avduket.

Kongene våre er uløselig knyttet til Norges motstandskamp og frigjøringsringen i 1945, sa Samlerhusets Ole Bjørn Fausa i talen til kongen.

Vi ønsker på denne måten å bidra til å formidle historien om våre konger og vår motstandskamp og vårt forsvar til glede for nye generasjoner, fremholdt Fausa da han på vegne av Samlerhuset overrakte maleriene til forsvarsmuseene og Hjemmefrontmuseet.

Garden sto oppstilt. Forventningen lå i luften. Inne i salen satt de i finstasen og ventet i spenning på at Kong Harald skulle ankomme festningen, for å være med på avdukingen av de nye kongeportrettene. Presis på slaget ankom Kongens bil. Gardens trompetblåsere løftet hornene, og gav ham en kongelig velkomst i form av en flott fanfare, resten presenterte gevær. Bak Kongen på den røde løperen kom også blant andre forsvarsminister Ine Eriksen Søreide.

KONGENS «JA»

Det finnes tider da enkeltmennesker får en enestående betydning for et helt lands skjebne. Vi feirer i år 70-årsjubileet for nettopp en slik tid, sa kunstmaler Ross Kolby.

Kong Haakon hadde enorm betydning for Norges skjebne da han gav sitt berømte «nei» til Hitlers sendemann. Kong Haakon, Kronprins Olav, Kronprinsesse Märtha, Prinsessene Astrid og Ragnhild og Prins Harald – alle ble de uløselig knyttet til hendelsene i 2. verdenskrig. Og er det fortsatt.

Portrettene «Frigjøringskongene» består i å skildre tre enkeltmennesker – tre monarker – som på hver sin måte er en del av denne historien. Som kunstmaler har muligheten for å portrettere disse mennene vært en uforlemmelig reise. En reise i Norges historie, og en reise i tre menneskers integritet, valg og gjerning. Folks interesse for menneskene

og hendelsene i 2. verdenskrig bare vokser, og berører oss sterkt. Det gjelder for meg selv også, sier Kolby. Og slik har denne reisen blitt høyst personlig. Det har vært snakket mye om «Kongens nei», og jeg har selv påpekt viktigheten av det. Men det er fint når en konge sier ja også. Prosjektet «Frigjøringskongene» hadde aldri blitt noe av uten «Kongens ja», og jeg vil gjerne få takke Hans Majestet for at han var positiv til disse portrettene, gav sitt «ja» til prosjektet og tok meg i mot på Slottet. Det har vært et svært intenst arbeid å male de tre monarkene, og det har vært stunder da jeg har sittet på atelieret på tomannshånd med en av kongene der på lerretet, og lurt på om dette noen gang skulle gå? Ville jeg klare å få dem til å leve og – nesten puste – slik de skulle?

Nå er vi ved veis ende, og denne delen av reisen er over. Nå venter fløyelsveggen på Hjemmefrontmuseet – og en ny etappe for maleriene. Jeg vil få takke Samlerhuset og Norges Hjemmefrontmuseum for et fantastisk samarbeide.

«SVÆRT VAKRE»

Hofreporter Kjeld Arne Totland og flere TV-kanaler var også hjertelig til stede. Vi spurte «kongekjenneren» hva han mente om bildene etter avdukingen. – De er svært vakre. Jeg synes Ross Kolby har fått fram de ulike personlighetene på en fremragende måte, sa Totland. De tre kongene har mye til felles, men er også svært ulike. Det synes jeg kunstneren har fått til med disse bildene, sa Totland.

«DE BESTE PORTRETTENE JEG NOEN SINNE HAR SETT»

Samlerhusets misjon er historieformidling, sa Ole Bjørn Fausa blant annet i sin tale ved avdukingen. Vi forteller historien gjennom 2500 år ved hjelp av mynter og medaljer. Våre dyktige gravører og fagarbeidere ved Det Norske Myntverket på Kongsberg gjenskaper hver dag historien i metall. Monarker og krigshistorie står nesten alltid i sentrum.

Kongene våre er uløselig knyttet til Norges motstandskamp og frigjøringen i 1945. Når det nå nærmer seg et nytt frigjøringsjubileum og initiativet ble tatt om nye kongeportretter, var det naturlig at disse maleriene skulle henge hos Norges Hjemmefrontmuseum. Her er de lett tilgjengelige for det brede publikum, slik at flest mulig kan bli kjent med dem. Vi håper portrettene vil bringe ytterligere besøkende til Hjemmefrontmuseet, og på den måten bidra til å formidle historien om våre konger og vår motstandskamp og vårt forsvar, til glede for nye generasjoner.

Maleriene dere nå skal få se – som de første i Norge – er de beste portrettene jeg har noen gang har sett. Ross, du må være Norges beste portrettmaler, og jeg er utrolig takknemlig for at vi fikk være med på hele reisen fra ide til avduking, uttalte Fausa som avrundet med å takke Hjemmefrontmuseets venneforening, som også gav sitt bidrag til finansieringen.

Ross Kolby
om kongene:

Kong Haakon VII. Integritetssterk. Svarte kontant «Nei» til Hitlers sendebud. Enorm betydning for Norges skjebne. Symbol for frigjøringskampen.

Kong Harald VII. Godslig, klok bestefar. Lun og dempet. Munter og slagferdig i replikken.

Olav V. Folkekongen. Forsvarssjef. Rakrygget. Kraftig temperament.

Sølvbarren på Grini

Jeg synes det var morsomt å sikre meg den eneste sølvbarren som var i Norge fra Gairsoppas forlis. Etter forhandlinger med Samlerhuset så gikk det i orden, smiler Kjell G. Ellefsen.

Her forteller Kjell G. Ellefsen om gården som han er så glad i og om hvordan han sikret seg den unike sølvbarren fra Gairsoppa som ble torpedert under 2. verdenskrig

Grini gård i Bærum var en av de staseligste kongsgårdene i Norge. Gården har vært i bruk helt siden vikingtiden. Det er Kjell G. Ellefsen som eier og driver den vakre gården i dag. Han har sikret seg mynt både fra Kong Frederik III som i sin tid solgte gården, og fra faren Christian IV som i sin tid eide den. I 1843 kjøpte tippippolderfaren til Ellefsen Grini gård. I dag klaskes det golf på gamle krøtterbeiter, men fortsatt er fordums storhet

tilbake i det vakre hageanlegget. Det unike stabburet fra 1600-tallet står på gården som det har gjort i 400 år.

Kjell G. Ellefsen inviterte meg inn på kon-toret. Blant traktorer, gressklippere, skulp-turer, paller og gårdsverktøy i alle former og utgaver så fisket han fram en kasse. Den var blytung. Sammen løftet vi opp den 33 kilo tunge sølvbarren som i sin tid befant seg om bord på skipet Gairsoppa fra Bombay til Liverpool for å redde England og vestmakt-ene fra Hitler-Tyskland. Skipet ble torpedert og sølvlasten senket til 4700 meters dyp. Tak-ket være moderne teknologi ble sølvet reddet opp i 2012. Samlerhuset kjøpte fem tonn av krigssølv. Det meste ble smeltet om til mynt og medaljer, blant annet til den popu-lære krigsseilermedaljen som omlag 100.000 mennesker i Norge har sikret seg, for å hedre og minnes de norske krigsseilernes innsats. En av de originale sølvbarrene ble imidlertid beholdt. Den er nå på Grini gård i Bærum. Jeg ble invitert av Samlerhuset på arrange-mentet i Oslo militære samfunn, forteller Kjell G. Ellefsen. Der var det en flott utstil-

ling av krigssølv og den spektakulære his-torien om redningsaksjonen ble fortalt, sammen med den heroiske innsatsen til kap-tein Lars Grotness om bord på skipet Borge-stad, som alene tok opp kampen mot det tyske overlegne slagskipet Admiral Hipper. En av aktivitetene under arrangementet var å tippe vekten på sølvbarren og jeg ble num-mer to. Jeg kjøpte en av de sølvbarrene som ble laget av krigssølv, men tenkte det kunne være morsomt å kjøpe den unike originale barren på 32 kilo. Så jeg tok kontakt med Samlerhuset. Etter en del forhandling frem og tilbake ble vi enige og nå er den her, smi-ler Ellefsen. Den eneste originalbarren i Norge, og en av de ytterst få originale barrene i hele verden fra den unike sølvlasten fra hav-dypet.

Samlerhuset tilbyr Krigsseilermedaljen. Du bestiller den på www.krigssolv.no

GAIRSOPPA SENKET – USA med i krigen

Foto: Wikipedia

«En stor del av sølvlasten fra Gairsoppa var ment for The Royal Mint som skulle slå Maria Theresia-thalere for å finansiere krigføringen i Afrika og Midt Østen.»

ALF R. JACOBSEN.

Det sier forfatteren Alf R. Jacobsen, som etter å ha drevet omfattende historisk research omkring flere av de historiske hendelsene i andre verdenskrig, kan legge til flere spennende historiske dimensjoner til historien om Gairsoppa. – Jeg fattet interesse for historien etter at jeg så Samlerhusets TV-kampanje, sier Jacobsen. Hans oppdagelser gjør historien om Gairsoppa bare enda mer spennende, og er du blant de omlag 100.000 nordmenn som sikret seg en bit av den sunkne skatten, så får du nå ytterligere dimensjoner til denne spennende historien. Vi er i begynnelsen av 1941. Situasjonen for England begynner å bli desperat. Landet står på randen av konkurs. Alt av ressurser går med til å drive krigsmaskinen mot Hitler. England skal finansiere oppbygningen av en hær på en million mann og innkjøp av hundrevis av fly og bygging av så mange krigsskip som man klarer. Nesten alt av råmaterialer må importeres. Og Storbritannia står ganske så alene mot Hitler. Franskmen-nene er satt ut av spill, og USA har erklært nøytralitet. Problemet var at krigen hadde satt mange av de vante valutaene ut av spill. Det eneste som gjaldt som betaling var ofte gull og sølv. Britene hadde fått sendt gullet sitt i sikkerhet i USA og Canada, men gullreser-vene sank faretruende raskt etter hvert som de ble brukt som betaling for alt hva mot-standskampen krevde. Vinteren 1940/41 sto det klart for britene at de kun kunne holde det gående noen måneder til. En av de mest kri-tiske utfordringene var tilgang på sølv. I deler av Afrika og i Arabia godtok man bare beta-ling i sølv. Og aller helst ville man ha sølv i form av såkalte Maria Theresia-thalere. Dette

var sølvmynter som opprinnelig var utgitt av nasjonalbanken i Wien i Østerrike. I over hundre år hadde britene derfor kjøpt slike Maria Theresa-thalere fra Wien for å bruke som betalingsmiddel for olje, hud og hva det enn måtte være fra Afrika og Arabia. Men i 1936 inngikk Mussolini og Hitler en avtale som betød at britene ikke fikk tilgang til disse myntene. Mussolini ville erobre områder i Afrika og Midt-Østen som tradisjonelt sto britene nær. Å avskjære briterenes tilgang til myntene var viktig. Hitler godkjente til og med at produksjonen skulle flyttes fra Wien til Roma. Dette var et skudd for baugen for britene, men de visste råd: De besluttet rett og slett å produsere sine egne Maria Theresia-thalere i London! Dette var forfalskning i offentlig regi, men her sto det om viktige nasjonale interesser. I 1941 var briterenes egne sølvbeholdninger nesten oppbrukt. Men bri-tene hadde tilgang til sølv i India. India var fortsatt en kronkoloni, og hadde rike sølvgru-ver. Før krigen hadde millioner av sølvmynter blitt trukket ut av sirkulasjon, og de lå på lager i India, klare til å bli smeltet om. Men pro-blemet var å få dem sikkert fra India til Stor-britannia. Sølvlasten ombord i Gairsoppa var derfor hardt tiltrengt. Fra intern kommunika-sjon innad i den britiske regjeringen frem-kommer det at to ulike sølvlaster fra India kunne holde til fire måneders forbruk av sølv, hvor en stor andel skulle omskapes til Maria Theresia-thalere. Men sølvet kom som vi vet aldri fram. I stedet ble skipet torpedert av en tysk ubåt og sølvlasten sendt til bunns. Den triste nyheten nådde Churchill i februar 1941. Churchill så ingen annen utvei enn nærmest

Deler av sølvbarrene fra SS Gairsoppa skulle smeltes om til mynter som britene skulle bruke i Afrika og Arabia. Da Gairsoppa ble senket nådde Churchills økonomiske problemer uante høyder, og kan ha fremskyndet Roosevelts beslutning om å oppgi USAs nøytralitet og støtte britene.

Forfatter Alf R. Jacobsen

å tryggle USA og president Franklin D. Roosevelt om hjelp. Allerede før Gairsoppa ble senket skrev Churchill i et brev til Roosevelt: «Tiden nærmer seg da vi ikke lenger kan betale cash verken for transport eller forsyninger. Jeg tror du vil være enig med meg at det ville være ødeleggende for oss begge om vi nå på høyden av vår kamp skulle bli fratatt alt vi har, slik at vi etter at vi har vunnet vår seier med vårt blod, og har reddet sivilisasjonen, og sørget for at USA har kun-net få rustet opp, så står vi der tilbake strippet for alt helt inn til benet!» – Svaret lot ikke vente på seg. Roosevelt hørte etter, og tre uker etter senkingen av Gairsoppa ble en finan-sieringsavtale mellom USA og England opp-rettet. Dette løste Englands finansielle pro-blemer, og betydde i realiteten at USA oppga sin nøytralitet og gikk med i krigen mot Hitler. Avtalen sikret amerikansk støtte for de allierte til en verdi av over 50 milliarder dollar. Storbritannia kunne fortsette kampen med uforminsket styrke, sier Jacobsen. Sen-kingen av Gairsoppa var ikke alene det som førte til at USA gikk med i krigen, men sen-kingen av Gairsoppa var en kritisk faktor i Englands krigshistorie. Sølv et ombord var desperat tiltrengt, og kan ha bidratt til at USA raskere besluttet seg for å gå med i kri-gen. Disse sølvbarrene har utvilsomt spilt en viktig rolle i historiens gang. Har du medaljer eller mynter med sølv fra Gairsoppa så har du dermed også sikret deg en viktig bit av vår historie.

50 år med årssett fra Myntverket

I 1968 lette hele Norge etter den berømte 2-øringen. Alle myste for å se årstallet på enhver 2-øring som de fikk i hendene. Men det var ingen som fikk en 2-øring fra 1968 i lommeboken! Alle 2-øringene fra 1968 var å finne i årssettene fra Det Norske Myntverket! Siden har årssett vært et av det største samleområdene i landet.

Det aller første årssettet med Norges mynter fra Det Norske Myntverket ble utgitt i 1965. Dermed kan den stolte signaturproduksjonen fra Myntverket i år feire 50 års

Usirkulerte

Myntene i årssettene er helt usirkulerte. De er svært skånsomt behandlet i produksjonsprosessen, og settene er håndpakket med bruk av hansker som forhindret fingeravtrykk. Man bruker kun nye stempler som sikrer perfekt og rent preg på myntene, med minimalt med ujevnheter i overflaten.

Proof-kvalitet

Rondellene er ekstra polerte, høy glans polerte verktøy og et 100% avtrykk av verktøyet for å få et feilfritt produkt og et helt riktig avtrykk av design/verktøy. Myntene preges med 2-3 slag, nøye inspeksjon ved preging og pakking. Preg-hastighet ca. 100/time.

jubiläum! Det første årssettet utkom i mykplast. Årssettet fra 1968 skulle bli det mest etterspurte årssettet. Kun 3.467 stykker var laget og allerede kort tid etter utgivelsen i 1968 var det verdt hundrevis av kroner, mot en utgivelsespris på om lag 20 kroner. Samme år utkom også årssettet i såkalt hardplast. Den gangen gikk det an å åpne plastcoveret, men på grunn av oksidering er det ikke lenger mulig å åpne hardplastsettene, og innpakningen må knuses for å få tak i myntene. Fra 1998 ble årssettene også utgitt i et format med mer informasjon og bilder, omtalt som en «souvenirforpakning» som muliggjorde mer historie og dokumentasjon medfølgende myntsettene. I nyere tid har Myntverket laget en variant etter internasjonalt mønster, hvor myntene er satt inn i en liten folder som forteller mer om Norge og årets mynter.

2-ØRINGEN SOM «IKKE FANTES»

I 1968 ble alle sirkulerende myntvalører preget til årsettet, på tross av at ikke ble preget til ordinær sirkulasjon det aktuelle året. Derfor ble 2-øringen fra 1968 en svært ettertraktet sjeldenhet som kun fantes i årsettet. Når dette etter hvert ble

fanget opp av ivrige samlere skjøt hobbyen med å samle årssettene fra Myntverket virkelig fart. I dag må man betale omlag 30.000 til 35.000 kroner for å sikre seg årssettet 1968 med den berømte 2-øringen – en dobling i pris på 5 år.

UPOPULÆR BESLUTNING

For noen år siden besluttet Norges Bank at om en bestemt valør ikke ble produsert for ordinær bruk i et gitt år (fordi bankens reserver av valøren var stort nok) så ville man heller ikke lage den aktuelle valøren med det gjeldende årstallet til årsettet. Dette har vært omdiskutert og upopulært, og har ført til at enkelte årsett bare har bestått av en eneste mynt. Norges Bank skiller seg her ut fra de fleste andre nasjonalbanker rundt omkring i verden.

UTGIS MED STOLTHET

Årssettene er Myntverkets signaturobjekt. Myntverket utgir dem med stolthet. Sammen med landets frimerker utgjør de ett av de viktigste nasjonalsymbolene våre. De er på sett og vis Norges visittkort i verden, og det er derfor mange er lei seg for at mange årganger ikke inneholder alle valørene! Mange utlendinger oppfatter norske sirkulasjonsmynter som vakre, ikke

«2-øringen som ikke fantes.»

minst på grunn av vikingskipet på 20 kroner mynten og de vakre rosettene på 1- og 5 kr myntene. Hullet i midten er særegent for Norge og Danmark og oppfattes som eksotisk. Myntverket har mange utenlandske årssettsamlere.

ETTERTRAKTEDE SAMLEOBJEKTER

For mange norske samlere blir årsett sett på som et obligatorisk samlrområde. Årsettene er billige, og vil man samle eldre utgaver er de fleste overkommelig, med unntak av de første utgavene fra 1960-tallet. Har man ikke råd til de fire første kan man starte fra og med 1969 – da er alle tilgjengelige for en overkommelig pris.

PERFEKT KVALITET

Fra og med 1990 utga Myntverket årssettene også i proofutgave. Dette er mynter i perfekt kvalitet. Motivet fremstår frostet mot en speilblank overflate, og hver mynt er laget i støvfrie rom med opptil fem slag under 250 tonn trykk for å få perfekte mynter. Proofutgavene utgis i relativt lave

opplag og er mer kompliserte å prege og derfor litt dyrere.

STORHETSTIDEN

Storhetstiden for årsettene var på 80-tallet. Da lå antallet rundt 100.000 i opplag i året. Toppen ble nådd i 1985 med 110.000 årsett.

MERKVERDIG FEILPREGING

Opplagene har senere år gått ned. I dag lages det om lag 20.000 til 30.000 årsett hvert år, fordelt på de to variantene. Selv om opplaget er mye lavere enn på 80-tallet er det ikke nødvendigvis så mange færre samlere. Årsaken er at mange personer spekulerte i årsett på 80-tallet, og kjøpte kassevis som de la til siden. Den gang var også årssettene litt lettere tilgjengelig enn i dag. Man kunne få kjøpt dem i alle landets banker, og den gang måtte man jo i banken titt og ofte.

Antall mynter i settene har også gått ned. I dag er laveste valør 1 krone. 50 øringen ble avviklet i 2011. Det var også et merkverdig år for 50-øringen for en stor del av de

nypregede myntene fikk årstallet 2011 preget med 11-tallet speilvendt! Hele 8,3 millioner mynter fikk feilpreget 11 mot de siste 1,7 millioner som fikk rettvendt 11.

HULLMYNTENE KOMMER

Hullmynter ble innført i Norge i 1997 (1 krone) og 1998 (5-kroner). 5-kroner uten hull med Kong Harald ble kun gitt ut i tre år fra 1992 til 1994. De første myntene under Kong Harald ble utgitt i 1992, året etter Kong Olavs død. 10-kronen ventet de med å prege til 1995, mens den legendariske 10 kronen med Kong Olav har siste årstall gjengitt fra 1991, men ble faktisk preget frem til 1993 og ble dermed tilbakedatert.

Samlerhuset tilbyr årsett og proofsett. Du bestiller årets årsett på www.samlerhuset.no/arssett2015 Vi kan også tilby en rekke andre årsett. Ring kundeservice på telefon 0 25 50. Bestillingsnummer: 47013574

Årssettet har i nyere tid igjen blitt lansert i to varianter. Den klassiske utgaven i hardplast er fortsatt en populær klassiker, mens den mer moderne utgaven inkluderer interessant historisk dokumentasjon medfølgende myntene.

50 år med norske myntsett! Det første årssettet kom allerede i 1965, og ble kun utgitt i mykplast. Tre år senere, i 1968, utkom de første årssettene i hardplast. Årssettet tilbys fortsatt i hardplast, mens utgaven i mykplast utgikk etter 1980.

175 år

Verdens første frimerke 175 år!

Verdens første frimerke «One penny black» utkom for 175 år siden, den 6.mai 1840. Norske Samlerhuset ble invitert til feiringen av jubileet på de britiske øyer, hvor frimerkene ble funnet opp og tatt i bruk for aller første gang. Portrettet til Dronning Victoria dekorerer frimerket.

Invitert til 175 årsjubileet for verdens første frimerke 6.mai 2015. Fra venstre: Sigbjørn Larsen og Ole Bjørn Fausa, Samlerhuset. Sjef for postverket Maxine Cannon og Therese Aagaard, Samlerhuset.

«Perforeringsmaskinen som lager tagger, ble først funnet opp på 1850-tallet.»

Verdens første frimerke utgitt 1. mai 1840, og offisielt tatt i bruk fra 6. mai 1840 i Storbritannia.

Vi er stolte over at verdens første frimerke kom ut nettopp her hos oss, sier sjefen for postverket, Maxine Cannon. Hun har satt sammen en utstilling av frimerkets historie i anledning jubileet.

– Dette er en av verdenshistoriens store oppfinnelser, sier gründeren av Samlerhuset Ole Bjørn Fausa. Det var å regne som en revolusjon den gangen man kom på at det var avsenderen som skulle betale for et brev og ikke mottakeren. Tidligere så kunne man risikere at postbudet måtte gjøre vendereis, og ikke fikk betaling fordi mottakeren ikke ønsket å betale for forsendelsen. Frimerket ble nå en kvittering for at man hadde betalt, og dermed kunne sendes med posten. Dette ble også starten på verdens største hobby. Frimerkesamling.

DEN TAPETSERTE VEGGEN

Like etter at frimerket utkom så var det en dame i London som satte inn en annonse i The Times. Hun ville kjøpe konvolutter med frimerke på. Etter sigende så skal damen ha dampet frimerkene av konvoluttene og videre tapetsert en hel vegg med frimerkene. Den dag i dag leter de som skal legge ny

tapet etter denne veggen. – Den veggen ville være verdt sin vekt i gull, sier Fausa.

DRONNINGEN «RULER»

Verdens første frimerke var uten tagger. Man måtte klippe opp frimerkearkene med saks. Perforeringsmaskin som lager tagger, ble først funnet opp på 1850-tallet. Engelske frimerker var de første i verden. Alle nasjoner har utgiverlandets navn på frimerkene, med ett unntak, England. For dem holder det med et portrett av dronningen. – Dette er en fin gest fra resten av verden som takk for oppfinnelsen, smiler Fausa.

FORTSATT MULIG Å SIKRE SEG VERDENS FØRSTE FRIMERKE

Tro det eller ei. Det er fortsatt mulig for samleentusiaster å sikre seg et eksemplar av verdens første frimerke «One penny black» for en overkommelig penge.

Samlerhuset tilbyr verdens første frimerke «One penny black». Du bestiller den på www.samlerhuset.no/pennyblack, eller ved å ringe kundeservice telefon 0 25 50. Bestillingsnummer: 47013571

Om «One Penny Black»

– verdens første frimerke:

Verdens første frimerke ble utgitt 1. mai 1840, og offisielt tatt i bruk fra 6. mai 1840 i Storbritannia. Motivet var hentet fra et myntrelief med profilen av en ung Dronning Victoria (1819 – 1901, monark fra 1837). Merket var trykt i sort farge, og hadde innskriften «One Penny» -nederst. Derav navnet «One Penny Black».

Sir Rowland Hill (1795 – 1879) stod bak utførelsen av verdens første frimerke. Valørene var 1 penny (sort). Den utkom også i 2 pence (blå). Hill hadde i lengre tid studert postsystemet i England og stod bak forslaget om å reformere hele postsystemet. Hans undersøkelser viste at utvikling i samfunnet krevde et modernisert postsystem, med både raskere og billigere postgang, tilgjengelig for alle, uansett sosial bakgrunn. Han foreslo derfor lik innenlands porto, 1 penny, for brev uansett avstand. Portoen skulle også forhåndsbetales, mot tidligere hvor mottaker betalte. Frimerker ble innført som betalingsdokumentasjon. Øverst på frimerket hadde man innskriften «POSTAGE» som fortalte om den forhåndsbetalte portoen.

Pippi går til mynten

Pilutta deg! Sier Pippi. Verdens sterkeste jente. Kong Efraim Langstrømpe av Kurrekurreduttøyas datter. Astrid Lindgrens og alle barns Pippi utkommer nå på egen mynt.

I år er det 70 år siden den første boken om Pippi ble publisert. For å feire dette så har Mynthuset i Sverige i samarbeid med rettighetshaverne Saltkråkan AB latt prege en gullmynt fra Pippis verden. Motivet kommer fra Ingrid Vang Nymans klassiske Pippi illustrasjoner. Bøkene om Pippi er oversatt til 54 språk. - De fleste av Pippimotivene har aldri tidligere blitt preget på mynt. Vi er stolte over at vi på denne måten kan bidra til å hedre Astrid Lindgrens skaperverk, sier Mynthusets eier Ole Bjørn Fausa. Pippilotta Viktualia Rullgardina Krusmynta Efraimsdatter Langstrømpe, eller bare «Pippi» blant venner, får nå sin egen mynt. Mange mener det er en skandale at Astrid Lindgren aldri mottok nobelprisen i litteratur for sine fantastiske barnebøker og etter å ha skapt noen av de mest populære barnebøker og romanfigurer i verdens barnelitteratur. Nå får i alle fall en av hennes mest kjente og kjære eventyrfigurer sin velfortjente hyllest i form av sin egen mynt. Pippi går til mynten! Tommy og Annikas fantastiske venninne som

kan løfte en hest, som har en apekatt som heter Herr Nilson, som har en koffert full av penger, som sover opp ned i sengen og som danser med børster på bena når hun skal vaske gulvet, som har et tre som det vokser brus i, skal nå endelig bli hedret med sin egen mynt. Mynten utgis av sydhavsøya Niue, og har en nominell verdi. Mynten er utviklet i samarbeid med Philip Nathan, som er en anerkjent mynt- og medaljedesigner, som blant annet har designet Sveriges Nobel-medaljer.

SF / NTB scanpix

Samlerhuset tilbyr Gullmynten til Pippi. Du bestiller den på www.samlerhuset.no/pippi, eller ved å ringe kundeservice telefon 02550. Bestillingsnummer: 47013556

FEILPREGED E MYNTER – ettertraktede samleobjekter

Noen svært sjeldne ganger skjer det at feilpregede mynter unnslipper myntverkenes skarpe blikk og finner veien til markedet. Selv den norske kronen har blitt feilpreget. Slike mynter blir ofte ettertraktede samleobjekter, sier numismatiker Georg Klammt hos Samlerhuset.

Selv den norske kronen har vært gjenstand for feilpreging. Den norske kronen har som kjent hull i midten. Noen kronestykker har imidlertid fått plassert hullet sitt helt andre steder. Eller hullet mangler helt. Her forklarer myntmester Kjell Wessel på det norske myntverket hvordan en slik feil kunne oppstå.

SLIK SKJEDDE FEILPREGINGEN

Dette var noe som skjedde da Myntverket produserte rondeller, myntemner som myntmotivet preges på, fra bånd. Vi stanset ut rondellene i eget hus. Hullet i senter, og selve rondellen ble stanset i en prosess, og spesielt ved skjøt i båndet og bytte av bånd så skjedde det en liten forskyvning som gjorde at hullet ikke kom i senter.

Sirkulasjonsmynter blir preget med en hastighet på Ca 700 stk/min. Vi har strenge kontrollrutiner, men likevel kan jo feil forekomme, slik som i dette tilfellet. Hvor mange feilpregede mynter som er i omløp vet vi naturligvis ikke.

Stansing av egne rondell sluttet vi med i 2003–2004 og i dag kjøper vi inn ferdig

rondeller fra metallleverandør. Nå blir rondellene kjørt i egen kontrollmaskin og problemet er nok borte.

HER ER MYNTENE MED FEILPREG

I 1997 kom den nye 1-kronen som den første i den nye mynttrekken under kong Harald V. Forandringen fra den tidligere 1-kronen var stor: Mynten var mindre, og det var innført et hull i midten, akkurat som på kronestykkene som ble preget under kong Haakon VII fra 1925 til 1951.

Det er ikke registrert preginger uten hull eller med feilplasserte hull fra årene 2002 og 2003. For 1-kronene er det registrert feil fra 1997 til 2000, og det er blitt fortalt at det også skal finnes feilpreginger fra 2001. Når det gjelder 5-kronene, er det hittil bare registrert feilproduserte mynter fra 1998 og 1999.

BANKANSATTE FANT VEIEN TIL MARKEDET

De fleste feilpregete kronene er kommet ut via ansatte i norske banker. De har ganske enkelt holdt rullene med nypregnede 1-kroner og 5-kroner opp mot lyset. Hvis lyset ikke strømmer gjennom rullen, finnes

det minst én feilpreging der. Rullen blir innløst til pålydende, feilmynten(e) plukket ut og solgt. Feilpregede 1-kroner og 5-kroner går idag for mellom 300 til 1000 kroner. Sjeldnest er myntene uten hull.

«OPPFUNNET» DAGEN ETTER AT PENGENE VAR OPPFUNNET Pengene våre er egentlig et uttrykk for verdier. I stedet for at folk i bytteøkonomien byttet hvalrosstenner mot et persisk teppe, eller en skinke mot sko, så er pengene våre uttrykk for verdier. Det fastsettes en pris på sko og en pris for skinke som får sitt uttrykk i penger. Det var kongene i Lydia som var et av de tidligste samfunnene i verden som fant opp penger som betalingsmidler og startet med myntpreging. Dagen etter at myntene var oppfunnet så fant man opp forfalskninger og det kom feilpreging, sier numismatiker Georg Klammt hos Samlerhuset.

«Dagen etter at myntene var oppfunnet så fant man opp forfalskninger»

GEORG KLAMMT

VERDENS FØRSTE FRIMERKE 175 ÅR

UTROLIG KOMBINASJON AV FRIMERKE OG MYNT TIL 175 ÅRSJUBILEET FOR VERDENS FØRSTE FRIMERKE

Originalt eksemplar av verdens første frimerke og jubileumsmynt i rent gull belagt med sort gull

Kun få jubileumssett tilgjengelig i Norge!

I anledning 175-årsjubileet for verdens første frimerke One Penny Black, er det utgitt et jubileumssett uten om det vanlige. Dette flotte settet inneholder en vakker jubileums-gullmynt belagt med sort gull og et originalfrimerke av One Penny Black fra 1840. Opplaget på jubileumsgullmynten er kun 2015 eksemplarer på verdensbasis.

- Verdens første frimerke, One Penny Black, i stemplet kvalitet
- 175 år gammelt originalfrimerke fra 1840
- Vakker jubileumsmynt i rent gull belagt med sort gull – i beste proofkvalitet
- Jubileumsmynt som hedrer verdens første frimerke preget i kun 2015 eksemplarer på verdensbasis

Jubileumssettet kan nå bli ditt for kun 2.500 kroner ved mottak, etterfulgt av to rentefrie rater på samme beløp (totalpris 7.500 kroner, fraktfritt tilsendt).

JUBILEUMSSETTET INNEHOLDER:

Jubileumsmynt belagt med sort gull:	Verdens første frimerke:
Valør: 1/10 crown	Valør: One penny
Utgivelsesår: 2015	Utgivelsesår: 1840
Diameter: 17,95 mm	Kvalitet: Stemplet
Metall: 99,9% gull (24 karat)	Tagget: Utagget
Vekt: 3,112 gram	Utgivelsesland: Storbritannia
Pregekvalitet: Proof	
Opplag: 2015	
Utgivelsesland: Gibraltar	

LES MER OG BESTILL HER:

Bestillingnummer: 47013525

0 25 50

www.samlerhuset.no/opb

GULLMYNT PREGET I KUN 2015 EKSEMPLARER PÅ VERDENSBASIS

Samler Bernt Johannes Bertelsen

*Alle er lagd for hånd!
Få er like! Kongens nese
varierer! Parykken
varierer! Stempelmerkene
er ulike. Bernt Johannes
Bertelsen har gjennom
flere tiår bygget opp en
unik samling av
parykkskillinger.*

Kong Frederik d. 4. Det Nationalhistoriske Museum Frederiksborg Slot. wikipedia.org

Parykkskillingenes hårete historie

Bernt Johannes Bertelsen begynte å samle skillingsmynter under siste halvdel av 90- tallet. Skilling og markmynter. Da var det relativt rimelig å sikre seg noen eksemplarer. I årenes løp har vi sett en hyggelig prisstigning, sier Bertelsen. Nå kan de mest ettertraktede parykkskillingene representere en betydelig verdi.

Det er myntene med Frederik den 4.s kontrafei som i ettertid har fått navnet parykkskilling. Skillingsmyntene viser kongens portrett fra siden, iført parykk, som var tidens mote i overklassen.

Jeg fant ut at ingen parykkskilling var like, sier Bertelsen. Alle ble laget for hånd. Derfor varierer stempelmerker og utførelse. Til og med kongens nese og parykk kan være forskjellige! På noen utgaver har kongen fått den reneste portvinsnesen! Parykkskillingene som ble laget på Kongsberg fra 1700-1715 bærer hammer og bergjern i stempelmerkene. Parykkskillingene ble utgitt i to varianter. En fra 1700-1702. En fra 1702-1715. De var veldig like, kun blankettstørrelse og sølvinnhold varierte litt. Bertelsen har kartlagt parykkskillingene til minste detalj og har god oversikt over alle variasjonene. Samtidig viser parykkskillingene omtrent hvordan kongen så ut.

– Bertelsens kunnskap er verdifull for Samlerhuset, og takket være ham kan vi nå tilby en rekke av de unike parykkskillingene for salg, opplyser Georg Klammt i Samlerhuset, som har kjøpt hele Bertelsens samling.

– Jeg oppdaget at mange samlet på årstall, men da jeg begynte med dette var det få som samlet på varianter, forteller Bertelsen. Etter at jeg hadde holdt på med å samle «parykker» i ti år fant jeg for første gang to som var like! Det ansporet meg til å samle og registrere hvor mange jeg hadde sett! Basert på opplagstall og et gjennomsnittstall for hvor mange mynter som ble produsert for stemplene måtte skiftes

ut, så fant jeg ut at det eksisterer ca. 1200 varianter med forskjellige kombinasjoner! Jeg tok mål av meg til å skaffe meg en komplett samling! Var på nettet, kartla mynter, deltok på auksjoner, sjekket bilder og stempelmerker. Det ble mer og mer tidkrevende ettersom oppgavene ble vanskeligere. Myntene har jo også to forskjellige sider. Prisene steg betydelig for de mer sjeldne utgavene. Det ble mange sene kveldstimer, men jeg har fortsatt som ambisjon å gi ut en oversikt over de ulike varianter av parykkskilling som finnes.

Myntproduksjon var en arbeidskrevende prosess. Det kunne gå på stumpene løs av stempeler og stempelskjærere. Det måtte gå fort og det var et stort arbeidspress. Myntene ble produsert ved hjelp av en svingpresse. Tre, fire personer skrudde til de ble lange i armene. Når mynten var presset måtte de skru tilbake, ta ut mynten og lage en ny. Dette var håndarbeid, alt gikk for hånd. Derfor er parykkene håndverk og kunstverk. Stemplene ble slitt ulikt. Dette gir mange varianter.

Skillingsmyntene var de første som havnet på kistebunnen fordi sølvinnholdet var så bra. Sølvinnholdet fra Kongsberg var på omtrent 60 prosent. Mange ble også laget om til knapper i festdrakter. De ble formet runde og påsatt festehemper. Det var gildt å ha parykkskillingene som sølvknapper. Jeg har dessverre sett at noen i ettertid har ødelagt «knappene» og banket de flate for de «ville ha mynten tilbake,» men det blir jo aldri en fullverdig mynt igjen, så jeg synes knappene er mer verdifulle som kulturminner som det er dumt å ødelegge, sier Bertelsen.

Samlerhuset tilbyr Kong Frederik IVs parykkskilling fra perioden 1702 – 1715. Du bestiller den på www.samlerhuset.no/parykkskilling, eller ved å ringe kundeservice telefon 02550. Bestillingsnummer: 47013565

**Svært
begrenset
tilgjengelighet!**

Sikre deg en originalmynt
fra den spennende
samlingen her!

Kong Frederik IVs originale "Parykkåtteskilling" - En av de flotteste og mest attraktive skillingene fra 1700-tallet!

Nå kan du bli eier av en over 300 år gammel norsk skillingsmynt! Et av de betydeligste og mest populære innslag i den norske utmyntningen under Frederik IV, den så kalte "Parykkåtteskillingen", fra perioden 1702-1715. Det er uvanlig at vi har hatt mulighet til å kunne tilby denne sjeldne og svært attraktive sølvmynten til samlere, og det kan ta lang tid før vi kan tilby den igjen!

- **En original 8-skillling fra Bertelsen's rikholdige parykkskilling-samling**
- **Kun 1.950 kroner fraktfritt tilsendt!**
- **Preget perioden 1702-1715 ved Den Kongelige Mynt på Kongsberg**
- **Et av de betydeligste og mest populære innslag i den norske utmyntningen under Frederik IV**
- **En over 300 år gammel nasjonalskatt!**
- **30 dager åpent kjøp - ingen videre forpliktelser!**

Grunnet "Parykkåtteskillingens" svært begrensede tilgjengelighet, har vi tidligere kun hatt mulighet til å tilby denne mynten til et fåtall av våre faste skillingssamlere. Skillingene vi nå kan tilby har vi skaffet fra Bertelsen's rikholdige skillingssamling som står omtalt i den foregående artikkelen.

Kong Frederik IVs "Parykkåtteskilling"

Den vakre åtteskillingen ble utmyntet ved Den Kongelige Mynt på Kongsberg i perioden 1702 – 1715, og ble svært populær. På folkemunne fikk sølvmynten tilnavnet "parykkåtteskilling" etter kongens enorme hårprakt som portretteres på myntens bakside

Preget på sølv fra gamle speciedaler

1702 ble det bestemt at speciedaler innkommet til det offentlige i Sør-Norge – som skatt og toll – skulle ommyntes til åtteskilling. Hele 21.000 speciedaler ble smeltet om, i tillegg benyttet man sølv fra sølvgruvene fra Kongsberg. Derfor er det meget mulig at skillingen du nå kan sikre deg en gang i tiden faktisk vært en del av en speciedaler!

En pålitelig sølvmynt fra Norge

Mynthistorien sier at "Parykkåtteskillingene" ble et av de betydeligste og mest populære innslag i den norske utmyntningen under Frederik IV. Men så kom Den store nordiske krig i veien. Etter at svensk kongen Karl XII var slått ved Poltava (1709), gikk Frederik IV i forbund med tsar Peter den store for å gjenerobre Båhuslen og Skåne. Slik gikk det ikke, men dansk kongen greide seg allikevel tålelig bra, takket være blant annet nordmennene Iver Huitfeldt og Petter Wessel Tordenskjold.

Krigen varte helt til 1720, og de dansk-norske finansene forverret seg gradvis. Fra 1710 ble det slått to- og tolvskillinger i København til en langt dårligere kvalitet enn den norske parykkskillingen. I forhold til denne krigsmynten var de norske åtteskillingene "hard valuta", som folk både i Norge og Danmark stolte mer på enn myntene fra de danske myntverkene. Blant annet var åtteskillingen den foretrukne mynten blant soldater da de skulle motta sine krigslønninger.

At en norsk mynt var av bedre kvalitet enn de danske kunne ikke Kong Frederik IV godta. Derfor bestemte Kong Frederik IV at utmyntningen av åtteskilling skulle stanses, slik at 1715 ble det siste året hvor Den Kongelige Mynt fikk prege parykkåtteskilling.

Kong Frederik IVs historiske "Parykkåtteskilling" kan nå bli din for 1950 kroner fraktfritt tilsendt. Vi har et begrenset antall mynter tilgjengelig, og må begrense tilbudet til kun en mynt per samler.

PS: synes du det virker spennende å samle flere historiske norske skillinger? Kontakt vår kundeservice på telefon 0 25 50 og motta et meget godt tilbud!

Les mer og bestill her:

www.samlerhuset.no/parykk

0 25 50

Bestillingsnummer: 47013462

SPØRREUNDERSØKELSE

Folket vil ha norsk natur, vikinghistorie og dyremotiver på pengene sine

Folket har talt! I forbindelse med at Norges Bank har nedsatt en komite for å se på fremtidige utgivelser av norske minnemynter har Samlerhuset gjennomført en spørreundersøkelse blant våre samlere. Et overveldende flertall ønsker seg motiver fra norsk natur, vikingtidshistorie og dyr på norske mynter.

Hele 22 prosent av de spurte ønsker seg dyremotiver på myntene våre. Enda flere, eller 23 prosent vil ha motiver fra norsk natur og UNESCOs verdensarvliste. Tett fulgt av 17 prosent som ønsker seg motiver fra vikingtidshistorien. Langt ned på listen kommer kjente personer, kjente bygninger, forskjellig ornamentikk og lignende.

– Norsk natur, dyr og vikingtid er vårt råd til Norges Bank for myntmotiver som folk flest ønsker seg på norske minnemynter, sier

Ole Bjørn Fausa i Samlerhuset. Myntene forteller vår historie og skaper identitet. Folk vil se noe de liker og kan assosiere seg med på myntene våre. Selv om den var revolusjonær når den kom, så er det ingen myntserie som har vært så populær som dyre- og fuglemotivene på de nye myntene som ble laget under Kong Olavs første tid som regent, sier Fausa. Elgen, ekornet, orrhanen, bien og meisen var fra den norske naturen selv, noe som folk kjente igjen og kunne identifisere seg med, poengterer Fausa.

Hva slags motiver ønsker du å se på Norges nye sirkulasjonsmynter (1 til 20 kr)?

Gjeninnfør dyremotiver, slik vi hadde på 60- og 70-tallet, men med nye dyrFremtredende nordmennKjente naturmotiver eller motiver fra norske steder som er med på UNESCOs verdensarvlisteKjente bygninger	Motiver fra norsk historie eller fra vikingtidenModerne norske næringsgrener kombinert med de tradisjonsrikeOrnamentikk fra ulike tidsepokerTema fra kongekroner, riksregalier, kongesegl og riksvåpeni. Annet

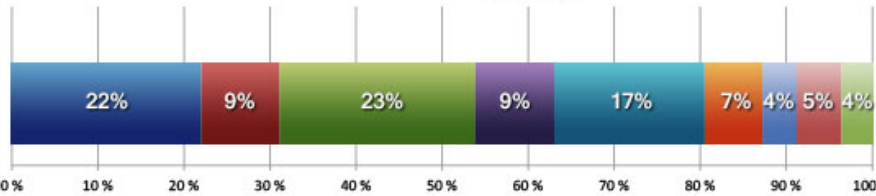

Foto: Shutterstock.com

ONKEL SKRUE

Verdens rikeste and foreviget i rent sølv!

Selveste Skrue McDuck utkommer nå på en original Disneymynt.

Onkel Skrue som selv er onkelen til Walt Disneys så berømte Onkel Donald, utkommer nå på mynt. Onkel Skrue er verdens rikeste and. Han bader i penger i sin egen pengebinge i Andeby. B-gjengen forsøker hele tiden å rane pengene hans, men Onkel Skrue har så langt motstått alle angrepene, ofte med hjelp av onkel Donald og hans tre smarte nevøer, Ole, Dole og Doffen. Selv har onkel Skrue blitt så rik etter å ha jobbet seg opp fra «to tomme hender» blant annet som gullgraver i Alaska. Han følger dermed

den amerikanske drømmen og idealet om en «self made man». Hans første mynt er imidlertid en lykkesskilling. Det er i følge den norske utgavene av bladet «Donald Duck & Co» en tiøre.

Samlerhuset tilbyr Sammynten til verdens rikeste and. Du bestiller den på www.samlerhuset.no/skrue, eller ved å ringe kundeservice telefon 02550. Bestillingsnummer: 47013491

DE OMSTRIDTE SVALBARDRUBLENE

SIKRE DEG DE RUSSISKE MYNTENE SOM TRUET NORGES SUVERENITET OVER SVALBARD!

Myntene Norge stemplet som illegale!

Det er sjelden myntutgivelser fører til internasjonale uenigheter, men Svalbardrublene som ble utgitt av Russland høsten 1993 fikk Norge til å sette en av verdens største supermakter på plass!

Det er kun Norges Bank som har tillatelse til å prege mynter i Norge. Russiske gruveselskaper har tidligere utstedt lokal valuta for bosetninger på Svalbard uten problemer. Da Russland i 1993 preget mynter for Svalbard med påskriften "Den russiske føderasjon", så Norge seg nødt til å ta affære. Dette fikk Russland til å destruere de fleste av myntene.

Kun et mindre antall mynter unngikk inndragning og omsmelting. Vi har nå mulighet til å tilby en komplett myntrekke av de fire svært etterspurte Svalbardrublene! I tillegg inneholder det flotte myntsettet originale sedler for Svalbard og historiske sovjetiske mynter.

For kun 1.990 kroner kan du nå sikre deg alt dette:

- Komplett myntrekke av de ettertraktede russiske Svalbardrublene fra 1993
- I tillegg inneholder settet tre russiske sedler utstedt av gruveselskapet Trust Arcticugol på Svalbard – de aller siste av sitt slag!
- Fire av Sovjetunionens siste mynter med hammer og sigd
- Fire sovjetiske overgangsmünter fra 1991 – fra Sovjetunionen til Russland
- Unikt historisk materiale om hvordan Norge stanset den russiske myntutgivelsen
- Begrenset antall sett tilgjengelig!
- 30 dager åpent kjøp - ingen videre forpliktelser!

Det innholdsrike myntsettet med de svært ettertraktede Svalbardrublene kan nå bli ditt for kun 1.990 kroner fraktfritt tilsendt! Vi har et begrenset antall sett tilgjengelig. Vær rask om du ønsker å sikre deg et eksemplar!

www.samlerhuset.no/svalbard

0 25 50

BESTILLINGSNUMMER: 47013491

Frihetsgudinnen fra USA, Charles de Gaulle fra Frankrike, Winston Churchill fra Storbritannia, markeringen av de canadiske flyveres innsats i «Battle of Britain» fra Canada og den russiske soldaten som heiser det russiske flagget over Riksdagen i Berlin, etter å ha beseiret Hitlers armeer og jaget nazistene tilbake til Berlin, fra Russland. Det er blant motivene på de nye spektakulære minnemyntene i sølv fra de fem ledende allierte nasjonene under 2. Verdenskrig.

DE ALLIERTE BAK STORSLAGEN MYNTSAMLING

Det er helt unikt at de største seiersmaktene fra 2. Verdenskrig på denne måten stiller seg bak et storslagent felles minnemyntsett som viser den allierte innsatsen under krigen, sier Lene Bøckman Pedersen fra Samlerhuset. Den russiske mynten kan du bare få tak i gjennom dette ekstraordinære settet.

De allierte seiersmaktene etter 2. Verdenskrig; USA, Russland, England, Canada og Frankrike har alle stilt seg bak en utgivelsen, som viser de alliertes innsats under 2. Verdenskrig. Myntsettet utkommer i anledning av at vi i år 2015 markerer at det er 70 år siden frigjøringen av Europa og slutten på krigen. Sølvmyntsettet har et opplag på 1945, som samtidig markerer årstallet for frigjøringen og krigens slutt.

- Dette er et utrolig flott historisk minnemyntsett, sier Lene Bøckman Pedersen. Det er nye

myntutgaver i sølv og gull som samtidig forteller en historie som vi ikke må glemme. En gang stod Europa samlet. Det burde vi kunne klare igjen. Dette er et myntsett som minnes en alliert innsats som vi kan være stolte av, sier Lene Bøckman Pedersen.

I myntsettet av gull viser den russiske gullmynten «evighetens flamme» som brenner til minne om de falne under 2. Verdenskrig fra Alexanderparken i Moskva.

KUN 500 GULLSETT OG KUN 1945 SØLVSETT

Alle myntene ble utgitt i 2015 i forbindelse med 70-års jubileet for frigjøringen. Myntene markerer frigjøringsdagen den 8. mai – også kalt VE day (Victory in Europe Day) 8. mai. Litt spesielt er det at i stedet for portrettet av den britiske dronningen Elizabeth II. som vanligvis pryder myntene fra England så viser motivet på denne minnemyntens revers Kong George VI. Det var kongen som var å finne på myntene i Storbritannia på det tidspunktet som luftkampene raste i «The Battle of Britain.» Den franske mynten har en BBC-mikrofon på reversen til minne om den berømte talen som Charles de Gaulle holdt over radio for å oppfordre til motstandskampen mot Hitler-Tyskland. Den eksklusive gullmynten av Winston Churchill fra myntverket i Storbritan-

nia finnes kun i 500 eksemplarer, og kun i dette settet. Dermed er det også dette som begrenser minnemyntsettet i gull. Myntene er preget i rent gull og rent sølv.

KJEMPET FOR VÅR FRIHET

De eksklusive minnemyntene i gull og sølv er satt sammen i hvert sitt sett på bakgrunn av et felles initiativ mellom de fem myntverkene og Samlerhuset, som er Europas største mynt-distributør. Det franske myntverket har hatt den praktiske jobben med å koordinere arbeidet med settet. Minnemyntsettet er kun tilgjengelig fra Samlerhuset.

2015 markerte 70 år siden slutten på 2. Verdenskrig – den mest ødeleggende konflikten i menneskehetens historie, sier myntmester for det statlige franske myntverket, Christophe Beaux. På tross av dette er historien om 2. Verdenskrig også full av heltemot, oppfinnsomhet, beslutsomhet og motstandsdyktighet som inspirerer oss den dag i dag. Vi er stolte av at vi på denne måten har bidratt til å hedre motet og ofrene til de soldatene som kjempet for vår frihet.

Samlerhuset tilbyr Alliertsettet i sølv. Du bestiller den på www.samlerhuset.no/alliert 2015, eller ved å ringe kundeservice telefon 02550. Bestillingsnummer: 47013553

De allierte gjenforenes

70 ÅR ETTER FRIGJØRINGEN

Unik og historisk viktig fellesutgivelse.
Vær rask for å sikre deg settet
- kun få igjen!

Fem
minnemynter i
SØLV
fra de Allierte

Eksklusiv russisk
mynt kun tilgjengelig
i dette settet!

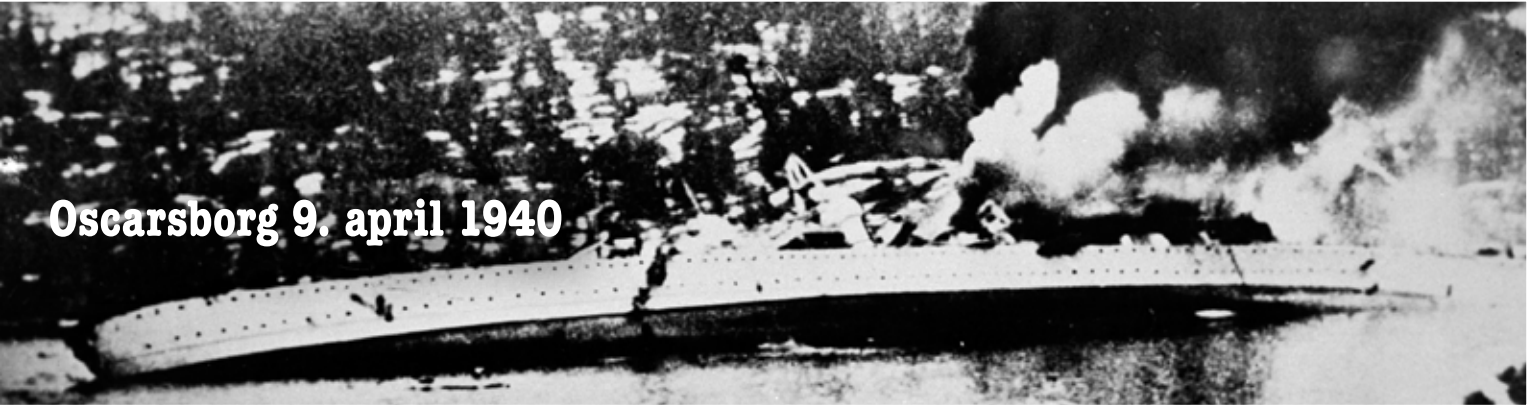
Ettertraktet blant
samlere verden over

✓ Myntsettets pris er 3.990,-, men kan deles i 3 rentefrie rater à 1330,-. Vær rask, det er kun noen få igjen!

SAMPLERHuset

Bestill raskest på www.samlerhuset.no/2015 eller ring 0 25 50 Bestillingsnummer: 47013464

Oscarsborg 9. april 1940

SAMLERHUSET var til stede på Oscarsborg for å markere 75 år for invasjonen av Norge 9.april 1940. Samlerhusets bidrag var fremvisning av krigsminneobjekter fra andre verdenskrig. Kommandant ved Oscarsborg, Stein Erik Kirknes, og alle gjester som ønsket det, fikk også anledning til å slå stempel på sin egen minnemedalje.

Offisiell seremoni på Festningsplassen med oppstilling av militær avdeling

Forsvarsminister Ine Eriksen Søreide på Oscarsborg.

Kransenedleggelse ved Oberst Eriksens statue. Oberst Eriksen var kommandant 9. april 1940.

Signering av sertifikater og stempel på dagen 75 år etter.

Kommandant ved Oscarsborg, Stein Erik Kirknes, fikk slå sitt eget stempel på minnemedaljen «frigjøringen 1945», som ble gitt ut på Oscarsborg 9.april 2015, i anledning av 70 og 75årsminnet for okkupasjonen og frigjøringen.

Samler Kjell Mathisen sikret seg det første nummererte eksemplaret av gullmedaljen «Frigjøringen 1945». Medaljen ble lansert på Oscarsborg i anledning markeringen av 75-årsminnet 9.april 2015. Sammen med Mathisen står Samlerhusets Vidar Hangeland.

Ansatte fra Samlerhuset gledet seg over et veldig hyggelig møte med samlere og historieinteresserte fra fjern og nær, og reiste med siste båt fra Oscarsborg festning, i retning Drøbak i nydelig solnedgangen. Det var en helt annen stemning og røykfull himmel over øya for 75 år siden.

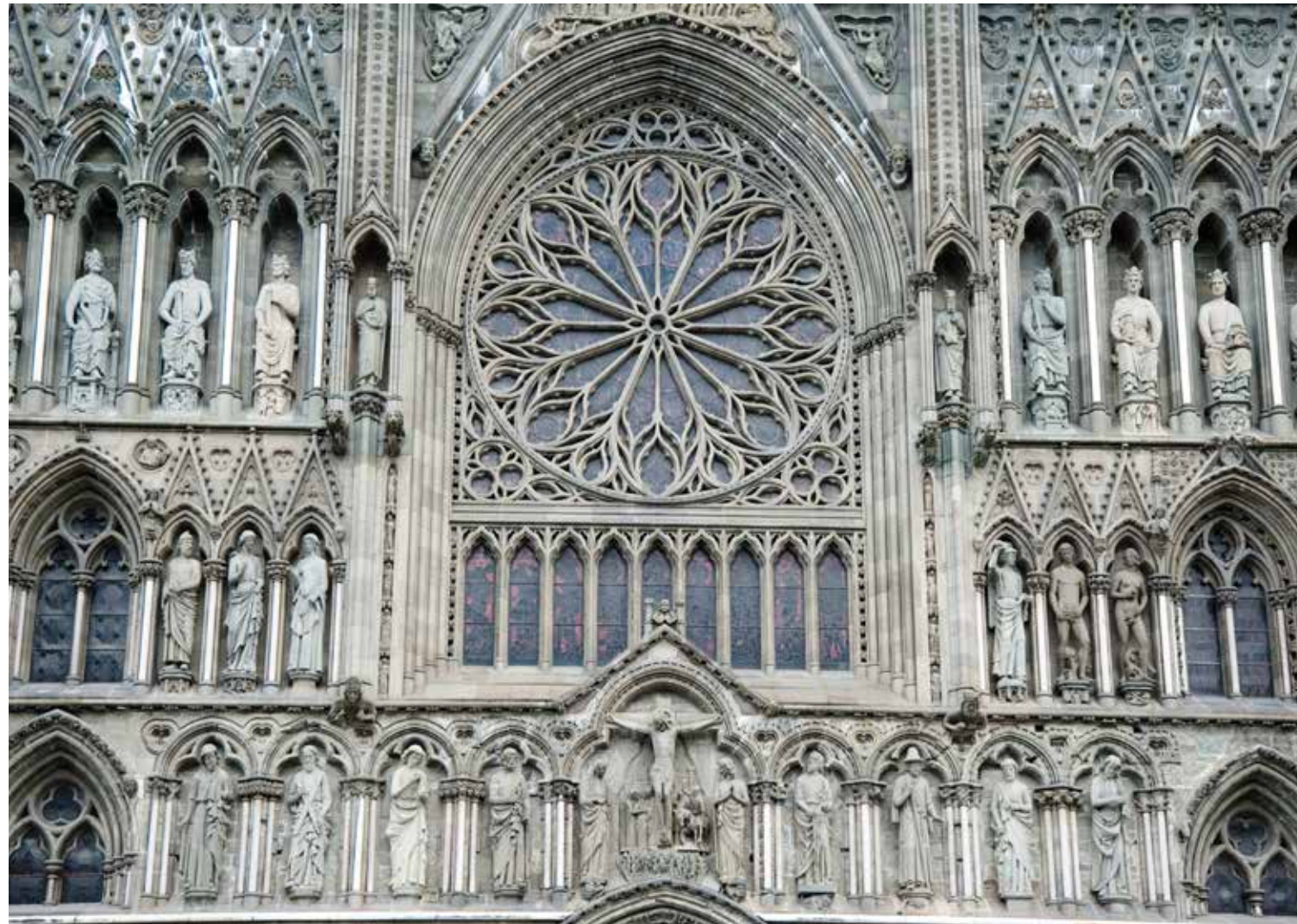

I boken «Money and the Church in Medieval Europe, 1000-1200 Practice, Morality and Thought» er forskningsresultatene fra prosjektet publisert. Professor Svein H. Gullbekk ved Universitetet i Oslo har vært en av hovedredaktørene for bokverket.

Boken kan kjøpes i denne netthandelen:
[http://www.ashgate.com/
 isbn/9781472456816](http://www.ashgate.com/isbn/9781472456816)

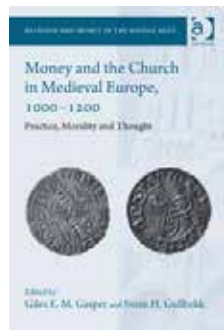
UiO Museum of Cultural History

[http://www.khm.uio.no/english/research/projects/
 religion-and-money/religion-and-money-blog/](http://www.khm.uio.no/english/research/projects/religion-and-money/religion-and-money-blog/)

Fra Nidarosdomens fasade. Foto: Shutterstock.com/ Zina Seletskaya

Når pengene i kisten k linger...

[http://www.ashgate.com/
 isbn/9781472456816](http://www.ashgate.com/isbn/9781472456816)

EN GRUPPE FORSKERE fra flere land har arbeidet med temaet kirken og penger i middelalderen. Dette har gitt oss verdifull kunnskap om kirkens sentrale rolle for utviklingen av pengesamfunnet i middelalderens Europa og Norge, og latt oss få en unik innsikt i hvor omfattende denne pengestrømmen til kirken faktisk var.

FORSKNINGSPROSJEKTET har pågått over tre år, og er ledet av professor Svein H. Gullbekk. Prosjektet er støttet av Norges Forskningsråd og Samlerhuset i samarbeid med Universitetet i Oslo. Prosjektet er også utført i samarbeid med Universitet i Durham, i Storbritannia.

«En oversikt fra Vatikanet viser at det kom ikke mindre enn 3,7 millioner mynter innsamlet i Norge i årene fra 1276 til 1282. Dette er et uhyrlig stort antall.»

OLE BJØRN FAUSA

tikken «kirken og penger i middelalderen». Professor i numismatikk Svein H. Gullbekk har ledet det tverrfaglige prosjektet som har pågått i tre år og som har samlet fagkrefter fra mange land i Europa. Prosjektet har ledet til flere konferanser og foredrag i mange land og flere bokutgivelser som er under utarbeidelse. Den første boken er nå utgitt, og er redigert av professor Gullbekk og dr. Giles Gaspar fra Storbritannia, med bidrag fra 14 ulike europeiske forskere. Innen fagfeltet numismatikk (viten om mynter) har det aldri vært et tilsvarende stort prosjekt med utgangspunkt i Norge, så dette prosjektet har vært en milepæl i myntforskningen her til lands, og har satt det norske numismatiske miljøet på europakartet.

KRISTNINGEN AV NORGE SKAFFET PENGER I KASSEN

I Norge sammenfaller kristningen av landet og utgivelse av de første norske myntene og etablering av et norsk pengevesen sammen. Olav Trygvasson blir oftest tillagt æren for kristningen av landet. Han steg i land på Mosjøen i 995 og var Norges første kristne konge inntil han falt ved slaget i Svolder i år 1000. Olav Trygvasson utga Norges første mynt, som er tidfestet til den tidlige del av hans tid som konge i landet. Den som virkelig fikk sving på kristningen var Olav den Hellige (1015-1028). Han fikk inkorporert kristendommen i tinglovene våre, og han gikk hardt frem for å omvende nordmenn – om nødvendig med bruk av sverd. Myntproduksjonen var atskillig større under Olav den Hellige enn under Olav Trygvasson, og vi kan snakke om et begynnende pengevesen. Først under Harald Hardråde (1047-1066) kan vi imidlertid snakke om et reelt norsk mynt- og pengevesen, hvor det gikk 240 penninger på en mark. Under Harald Hardråde ble utenlandsk mynt i stor grad foretrekket av norsk mynt.

TRE KYR OG 50 LITER SMØR FOR 80 PENNINGER

For å få en forståelse for hva en penning og en mark var: En mark var definert som om lag 214 gram med rent sølv, og det var nok til å betale for tre kuer eller cirka 50 liter smør. Ettersom det gikk 240 penninger på en mark kostet dermed kua 80 penninger og smøret om lag 5 penninger per liter. Men det tok ikke lang tid før Harald Hardråde begynte å blande kobber i myntsølvet. Jo mer kobber han brukte, jo mer tjente han selv. Over tid falt faktisk sølvinnholdet i Harald Hardrådes pennyer fra 90 prosent helt ned til 33 prosent. Det betydde at 240 penninger som til sammen skulle utgjøre en mark med 214 gram sølv plutselig besto av bare vel tredjeparten sølv. Man antar at dette var en lukrativ business for kongen.

FRELSE TIL SALGS

Det er ikke tilfeldig at kristningen av landet og innføringen av norske mynter falt helt sammen i tid. Under før-kristen tid trodde nordmenn på Odin, Tor og de andre norrøne gudene. Disse gudene hadde ikke institusjoner på jorden og etterspurte ikke penger. Men med kristendommen kom kirker og ikke minst storslåtte erkebispedømmer (f.eks. Nidaros) og en kirkeorganisasjon med både prester, proster og biskoper. Og i Roma satt paven. Dette kostet penger, og kristne måtte avstå tiende til kirken, og betale for en lang rekke andre formål. Syndsforlatelse var for salg, og var ikke noen billig anskaffelse får man tro. I et samfunn som besto av naturalhushold ville det vært veldig upraktisk om man skulle betale kirken med fisk, kjøtt, smør og korn. Kirken var derfor svært interessert i at det ble innført et effektivt pengevesen, slik at bønder og andre arbeidsfolk kunne omsette varene til penger og betale kirken i klingende mynt. Kirken var derfor en sterk bidragsyter til at

de første kristne kongene innførte penger i landet.

OM Å SAMLE SEG SKATTER PÅ JORDEN

Etter hvert utvidet kirken i Norge sine inntekter ved å innføre krav om betalinger på stadig nye områder. Man måtte betale for seremonier i kirkene, f.eks bryllup og gravferd. Man innførte forskjellige typer ofringer og kirken fikk tildelt eierskap til land som bønder og husmenn måtte betale leie for. Folk donerte landeiendommer til kirken i bytte for frelse. I løpet av mid-delalderen ble kirken rikets største jordeier. Men ordentlig sving på det ble det når kir-ken kunne begynne å utstede bøter av for-skjellig slag. I boken av Gullbekk og Gas-par viser Gullbekk til en spesiell episode i 1162. Erkebiskop Øystein var åpenbart opprørt over at kongen «utvannet» sølvet i myntene med den følge at biskopen mottok bøtebetaling i mynter med lavt sølvinnhold. Han fikk da innført en ordning hvor bøter til kirken skulle beregnes og betales ut fra sølvinnholdet i myntene, og ikke ut fra antall mynter. På den måten ble bøter utstedt av kirken atskillig mer kostbare enn bøter utstedt av kongen, og kirken tilsva-rende rikere. Dette ble ikke godt mottatt av kongen, og kongene på 1100- og 1200-tallet synes også å ha bekymret seg over kirkens bøteregime. Dette ble ekstra vanskelig i perioder som det var mangel på sølv til myntproduksjon, og kirkene stakk av med betydelige deler av sølvet gjennom bøter de utskrev.

MÅTTE SKATTE TIL PAVEN

Inntil reformasjonen på 1500-tallet fantes det ikke noe katolsk og protestantisk kirke – vi var alle katolikker om man vil. Og etter hvert begynte paven å utøve makt i Norge, blant annet gjennom sine utsendinger til landet. På 1100-tallet ble det vedtatt at alle nordmenn skulle betale en penning hvert år til paven. Dette ble kalt St Peters penny eller Peterspenning på norsk. Man vet ikke eksakt når dette ble innført – helst etter innføring av erkebispesete i Norge i 1152. Man antar at dette var den første formelle pengebaserte skatten i Norge, og gjaldt samtlige nordmenn.

FALT IKKE PÅ STENGRUNN

Fra det tidspunktet paven begynte å utøve makt ser man en voldsom økning i myntfunn under norske kirkegulv. Norske kirkegulv fungerer som en utrolig kilde til studier av pengeofringer i kirkene. Dette skyldes det enkle faktum at gulvene i kirker i Norge og Skandinavia var laget av treplanker, mens de i Europa forøvrig ofte var laget av stein. Mistet man mynter i norske kirken trillet de tidvis ned i en sprekk og ble til et viktig arkeologisk bevis for studier i moderne tid. Man har åpnet til sammen 110 kirkegulv i gamle norske middelalderkirker, helt eller delvis. Og det er utrolig å se hvordan penge-bruken skjøt fart samtidig med at paven gjorde sin innflytelse i Norge gjeldene. Under kirkegulvene i norske kirker er funnet til sammen nesten 10.000 mynter fra perioden 1130 til 1320. Av disse er kun 18 mynter datert før 1170 – da Vatikanet begynte å gjøre seg gjeldende i Norge – og resten fra perioden etter.

PAVEN KREVDE RENT SØLV FOR Å INNTA JERUSALEM

Rundt år 1100 begynte de såkalte korstogene i Europa. Paven utskrev oppfordring til alle biskoper og prester om å rekruttere folk til å delta i korstogene mot muslimer som sto ved porten til Europa og etter pavens syn utgjorde en trussel. Ikke minst var det sen-tralt for paven å gjenvinne Jerusalem, en by som stadig skiftet mellom kristen og mus-limsk overherredømme. Korstogene ble en stor inntektskilde for kirken. De som dro på korstog kunne på forhånd kjøpe seg synds-forlatelse, og mange ga alt de hadde til kirken før de dro avgårde. På ferden plyndret og herjet de, men med syndsforlatelse i boks gikk ikke dette på bekostning av den kristne tro. Men korstogene var en langdryg affære og ble etter hvert ressurskrevende på så mange måter. I 1274 bestemte paven å innføre en egen korsfarerskatt. Sølvmyntene i Norge hadde på den tid så lavt sølvinnhold at paven ikke ville ha dem. Han instruerte erkebiskop Jon Raude i Norge at han måtte veksle inn myntene i rent sølv før han sendte det til Roma. Kongen var med dette bekymret for at riket skulle tappes for godt sølv. Han utstedte derfor et forbud mot å selge råsølv til kirken, med streng straff for overtredelse.

Dette opprørte paven og i et brev fra 4. mars 1282 skrev pave Martin IV til Magnus Laga-bøter og oppfordret han innstendig om å oppheve forbudet, slik at det ble mulig for de kristne å innta det hellige land.

3,7 MILLIONER NORSKE MYNTER TIL ROMA!

Fra oversikter som man finner i Vatikanet kan man se hvor mange mynter og hvor mye sølv som kom fra Norge. Og det var enorme mengder. Men det kan ikke se ut som om Magnus Lagabøter brydde seg om å oppheve forbudet om å selge råsølv til kirken, for mye av det sølvet som ankom Vatikanet under hans tid var nettopp mynter utstedt av Kong Magnus med lavt sølvinnhold. En oversikt fra Vatikanet viser at det kom ikke mindre enn 3,7 millioner mynter innsamlet i Norge i årene fra 1276 til 1282. Dette er et uhyre stort antall. Det viser på den ene siden hvor stor myntproduksjonen i Norge hadde blitt, men også hvilket sterkt økonomisk maktfaktor kirken hadde blitt i middelalderen.

OM SAMLERHUSETS BIDRAG TIL FORSKNINGSPROSJEKTET

– Det har alltid vist seg vanskelig å finansiere numismatisk forskning, sier Ole Bjørn Fausa. Vi har derfor følt det som vårt ansvar å bidra der vi kan, til spesielt aktuelle prosjekter og til formidlingsarbeid. Vi er veldig glad for at et bidrag på 100.000 kr til Universitetet i Oslo bidro til at man fikk samlet så mye viten at det i neste omgang ga grunnlag for en søknad og kjempebevilgning fra Norges Forskningsråd. Her traff vi spikeren på hodet, og jeg tror det skal bli vanskelig å treffe bedre med et økonomisk bidrag fra oss i fremtiden. Vi er imidlertid desto mer glade for hvordan dette utviklet seg, og har fått en enorm stor respekt for hvordan professor Gullbekk er i stand til å håndtere økonomisk støtte fra en privat giver som Samlerhuset.

Under årets verdenskongress for numisma-tikk (arrangers hvert sjette år, siden 1936) i Taormina på Sicilia 20–25. September arran-gerer prosjektet én av tre spesialtemasasjoner: ‘Divina Moneta: Coin finds in ritual and religious contexts’ med forskere fra en rekke land.

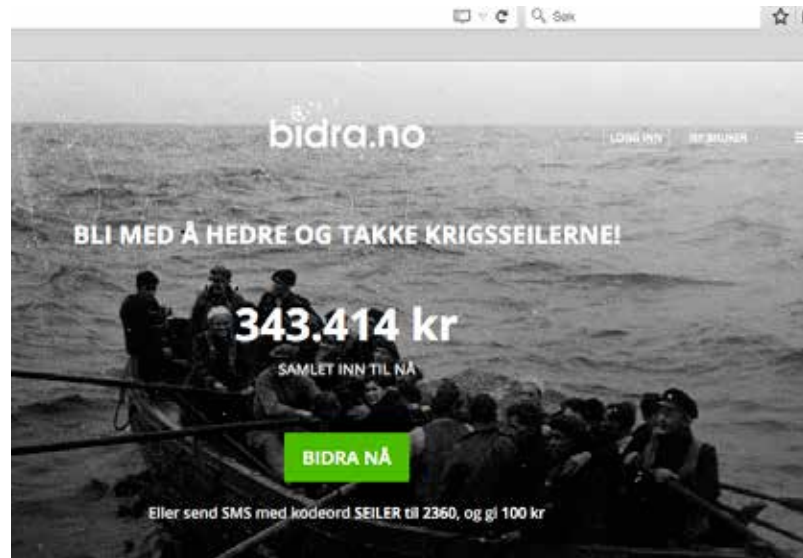

MÅTTE VI ALDRI GLEMME

«Krigsseilerne var de eneste nordmennene som gjorde en innsats av betydning for krigens varighet.»

GUNNAR SØNSTEBY, KRIGSVETERAN OG NORGES HØYESTE DEKORELTE BORGER

De norske krigsseilerne fikk en skammelig behandling av den norske stat da de kom hjem til Norge etter andre verdenskrig. Få forstod farene de hadde vært utsatt for og omfanget av deres heltemodige innsats. De sikret imidlertid omfattende forsyninger til de allierte styrkene og reiste på tokt med viss-heten om at de kanskje ikke kom hjem, eller beholdt livet.

Behandlingen krigsseilerne fikk står i skarp kontrast til deres bidrag under krigen. De stod i realiteten for Norges viktigste bidrag til de alliertes seier under 2. verdenskrig!

Krigsseilerregisterets formål er å etablere et register over alle krigsseilere med navn, opp-lysninger og historier. Samlerhuset har bidratt til finansieringen og arbeidet med registeret. Mange personer og institusjoner sitter på informasjon om krigsseilere, men det finnes imidlertid ingen komplette nasjo-nale registre. Informasjonen er spredt, til dels mangelfull eller vanskelig tilgjengelig. Mange interesserer seg imidlertid for histo-rien, og de som sitter på dokumentasjon får flere henvendelser ukentlig. Det er fortsatt mange slektninger av krigsseilere som ikke

vet hva deres familiemedlemmer gjorde under krigen eller hva som skjedde med dem. Ved å samle, kvalitetssikre og ikke minst digitalisere historiene om krigsseilerne sam-les og tilgjengeliggjøres nå informasjonen en gang for alle, historien dokumenteres for fremtiden, familier finner dokumentasjon om sine og videre forskning og læring mulig-gjøres – i respekt og evig takknemlighet for deres bidrag til de alliertes seier.

Et komplett krigsseilerregister er en enorm oppgave som krever mye ressurser i form av

Bli med å hedre og takke krigs-seilerne i dag!

Sende SMS med kodeord SEILER til 2360, og gi 100 kroner
Du kan også lese mer og gi din gave på www.bidra.no/krigsseilerregisteret.

Din donasjon sikrer realisering av det nasjo-nale Krigsseilerregisteret slik at historien ikke glemmes – i takknemlighet til krigsseilerne.

både kunnskap, tid og penger. Mye av arbeidet er basert på frivillige arbeidstimer, men kvaliteten må ivaretas på et høyt faglig nivå. Stiftelsen Arkivet, senter for historie-formidling og fredsbygging, har påtatt seg denne omfattende oppgaven i samarbeid med Lillesand sjømannsforening/sjøhistorie.no. Og vi oppfordrer nå norske bedrifter og folk flest til å vise sin takknemlighet.

Sagt om Krigs-seilerregisteret:

– Stiftelsen Arkivet er nok best egnet som et nasjonalt senter for krigsseilernes historie. Jon Michelet, forfatter bak den suksessrike krigsseilertrilogien «En sjøens helt», til Nrk Kveldsnytt 23.09.14.)

– Vi tar mål av oss å lage et komplett na-sjonalt krigsseilerregister. Det er ambisiøst, men vi skal klare det. Det krever et møy-sommelig arbeid. Det har gått over 70 år, og det var over 30 000 krigssei-lere. Bjørn Tore Rosendahl, Historiker/PhD student i Krigsseilerhistorie og prosjekt-leder Krigsseilerregisteret

9. APRIL 1940 klampet Nazi-Tysklands jernbeslåtte hæler inn over Karl Johan. Minutter tidligere hadde den siste lastebilen forlatt Oslo, med gullet til Norges Bank om bord! I en spennende og spektakulær redningsaksjon blir Norges gullbeholdning ført trygt i sikkerhet til Canada og USA, med

tyskerne halsende etter. Flere ganger holdt det på å gå galt. Transporten ble utsatt for harde angrep. I dette magasinet gir vi deg historien om Gulltransporten! 75 år etter hedrer Canada det norske heltemotet med utgivelsen av en egen gullmynt. Minnemynten som ble

presentert på Canadas ambassaden i Oslo har en talende symbolikk for det nære forholdet mellom Canada og Norge, i det Canadas fremste nasjonalsymbol, lønnebladet, er delt i to. En canadisk og en norsk del. Som en del av jubileumsmarkeringen for Gulltransporten i 2015 sørger

Samlerhuset for at mange får oppleve gullmyntene fra gulltransporten på nytt. De tar gullmyntene ut på en spennende reise som forteller om de dramatiske begivenhetene da Norges gull ble reddet foran nesen på tyskerne. Et vakkert myntbrev med et

spesialdesignet jubileumsfrimerke og to helt spesielle krigsmynter markerer også jubileet for Gulltransporten og er samtidig starten på en unik samling som markerer noen av de viktigste historiske hendelsene under 2. Verdenskrig.

Gullet lastes om i fiskebåter. Foto: NTB scanpix

GULLTRANSPORTEN

GULLTRANSPORTEN

var operasjonen som brakte Norges Banks gullbeholdning i Oslo i sikkerhet under den tyske invasjonen av Norge i 1940.

Det var direktør i Norges Bank, Nicolai Rygg, som bestemte seg for å flytte gullbeholdningen til bankens avdeling på Lillehammer. Bakgrunnen var meldingen om tyske tropper som nærmet seg landet. Hele gullbeholdningen, som besto av 1503 kasser og 39 små eiketønner med en samlet vekt på nærmere 50 tonn, ble lastet opp på rekvirerte lastebiler. I løpet av morgenen og utover formiddagen, rett før de tyske troppene marsjerte oppover Karl Johan, kjørte til sammen 26 lastebiler med gullet ut av byen i retning Lillehammer. Utover ettermiddagen og kvelden ankommer etter hvert alle bilene uskadd Lillehammer, og den dyrbare lasten blir flyttet ned i kjellerhvelvet i banken. Med bil, tog og skip ble gullet fraktet i sikkerhet, først til Lillehammer, deretter til Åndalsnes, Tromsø og etter hvert videre til Storbritannia, Canada og USA. Den 29. april evakuerte Konge, regjering og sentraladministrasjon under kraftige tyske bombeangrep Molde med kurs for Tromsø. Det meste av gullbeholdningen ble tatt med ombord på den britiske krysseren HMS «Glasgow» som lå ved Storkaia. På grunn av det kraftige bombeangrepet måtte krysseren til slutt forlate Molde uten at hele gulllasten var kommet ombord. Møre Fylkes Ruteselskaps kystruteskip DS «Driva» ble rekvirert, og de siste ti tonnene av gulllasten

brakt ombord mens kaia stod i brann. Ombord på «Driva» var også Einar Gerhardsen og dikteren Nordahl Grieg. Den 30. april måtte «Driva» settes på land ved Ramsvika på Visnes i Eide etter et tysk flyangrep. Gullet ble flyttet med lastebiler til Gjemnes, hvor det ble lastet ombord i fem fiskeskøyter fra Bud og Hustad – «Heimdals», «Bard», «Svanen», «Leif» og «Gudrun». Skippere for de fem båtene var Hans M. Inderhaug, Harald Tungehaug, Engvald Sunde, Emil Skottheim og Alfred Skottheim. Den 3. mai ankom gullet fra de fem fiskeskøytene Titran på Frøya. Gullet ble deretter lastet om i to større fiskeskøyter, «Stølvåg» og «Alfhild», med Esten Larsen og Karl Reppe som skippere. De to fiskebåtene la ut fra

Inntian på Frøya 5. mai, og ankom Tromsø 9. mai. Den 24. mai forlot gulllasten Tromsø ombord på den britiske krysseren HMS «Enterprise». Lasten ankom Plymouth den 29. mai, og ble sendt med spesialtog til London hvor det ble oppbevart i Bank of England. I løpet av juni og juli samme år ble gullet sendt med konvoier til Canada og USA. At Norges Banks gull ble brakt i sikkerhet i 1940 var ikke bare et tilbakeslag for de tyske okkupantene. Det var også vesentlig for å sikre den norske regjeringen i eksil økonomisk handlingsfrihet. Gulltransporten hadde også stor symbolsk betydning for motstandskampen, som en av få seire i april-dagene 1940.

Dikteren Nordahl Grieg (i midten) og Einar Gerhardsen (som senere skulle bli statsminister i Norge etter krigen) var med som vakter under gulltransporten. Foto: NTB scanpix

Kong Haakon og kronprins Olav på flukt ved «kongebjørka» i Molde. Per Bratland / NTB scanpix

17. MAI 1940

I dag står flaggstangen naken blant Eidsvolls grønnende trær. Men nettopp i denne timen vet vi hva frihet er. Det stiger en sang over landet, seirende i sitt språk, skjønt hvist med lukkede leber under de fremmedes åk.

Det fødtes i oss en visshet: Frihet og liv er ett, så enkelt, så uunnværlig som menneskets åndedrett. Vi følte da trelldommen truet at lungene gispet i nød som i en sunken u-båt... Vi vil ikke dø en slik død!

Verre en brennende byer er den krig som ingen kan se, som legger et giftig slimslør på bjærker og jord og sne. Med angiverangst og terror besmittet de våre hjem. Vi hadde andre drømmer, og kan ikke glemme dem.

Langsomt ble landet vårt eget med grøde av hav og jord, og slitet skapte en ømhet, en svakhet for liv som gror. Vi fulgte ikke med tiden, vi bygde på fred, som i tross, og de hvis død er ruiner har grunn til å håne oss.

Nå slåss vi for rett til å puste. Vi vet det må demre en dag da nordmenn forenes i samme befrie åndedrag. Vi skiltes fra våre sydpå, fra bleke utslitte menn. Til dere er gitt et løfte; at vi skal komme igjen.

Her skal vi minnes de døde som ga sitt liv for vår fred, soldaten i blod på sneen, sjømannen som gikk ned, Vi er så få her i landet, hver fallen er bror og venn. Vi har de døde med oss den dag vi kommer igjen.

NORDAHL GRIEG,
LEST I RADIOEN FRA NORD-NORGE, 17. MAI 1940

CANADA HEDRER NORSK HELTEMOT

I FORBINDELSE MED LANSERINGEN AV MINNEMYNTEN om gulltransporten i massivt gull fra Det Kongelige Canadiske myntverket, inviterte Canadas ambassadør til Norge Samlerhuset til ambassaden.

– Dette er en storartet mynt og en unik del av vår historie som det er vel verdt å minnes, sier den canadiske ambassadør til Norge, Artur Wilczynski som hadde invitert Samlerhuset og Ole Bjørn Fausa til ambassaden i Oslo i forbindelse med lanseringen.

Mens tyske soldater marsjerte opp Karl Johan, forlot lastebiler og motstandsfolk Oslo med over 1500 kasser gullbarrer og 39 tønner med sekker fylt av gullmynter fra hvelvet i Norges Bank.

Ifølge grunnlegger av Samlerhuset, Ole Bjørn Fausa, var det kun to vakter på hver lastebil – flere av dem kun bevæpnet med kniv; – Først ble gullet fraktet til Lillehammer, derifra med tog til Åndalsnes. Deretter med båt videre til Molde, Tromsø, England og til slutt USA og Canada, sier Fausa.

SKULLE FINANSIERE MOTSTANDSKAMPEN OG EKSILREGJERINGEN

Tyskerne var på sporet av transporten og forsøkte flere ganger å stoppe den ved harde angrep. Totalt var den norske gulltransporten på 49 tonn gull. Store deler av dette gullet ble deponert i Canada under krigen. Med på deler av Gulltransporten var også Kongen, kronprinsen og regjeringen. Gullet bidro blant annet til å finansiere den norske eksilregjeringen i London og motstandskampen. Samtidig ble også gullbeholdningene i England og Frankrike sikret på samme måte. Hele operasjonen fikk navnet «Operation Fish» og er den største verditransport i verdens historie; – Alt det norske gullet kom vel frem, så nær som noen få mynter som var borte etter at en liten kagge med mynter knuste ombord i en fiskebåt. Hundrevis av mennesker hadde til da vært delaktige i transporten, sier Fausa.

MARKERER VIKTIGE HENDELSER I LANDENES FELLES HISTORIE

I anledning av 75-års markeringen for gulltransporten så har det Kongelige Canadiske Myntverket utgitt en mynt i nettopp rent gull. – Dette er en storartet mynt og en unik del av vår historie som det er vel verdt å minnes, sier den canadiske ambassadør til Norge, Artur Wilczynski. Han mener det samtidig er en vakker og flott markering av det historiske nære og gode vennskapsforholdet mellom Norge og Canada;

– En slik minnemynt forteller ikke bare historien om det som var. Den manifesterer også i høyeste grad det gode vennskapelige forholdet mellom våre to land slik det er i dag, og den peker fremover mot tiden som kommer, sier han.

– Minnemynter er en flott måte å markere viktige hendelser i vår felles historie på, fastslår han. – Vi er beæret over å kunne få samarbeide med myntverket i Canada. De er et av de mest ansette myntverk i verden, sier Ole Bjørn Fausa, som legger til at det kun er preget 1500 eksemplarer av gullmynten på verdensbasis.

BENYTTET NORSK-CANADISK SYMBOL

Minnemynten for gulltransporten gjengir lønnebladet som er et av de mest benyttede symbolene i Canada. Men for den som legger merke til detaljer, så vil man kunne se at lønnebladet er todelt. Den ene halvdel er

norsk, mens den andre halvdel er det klassiske canadiske lønnebladet. Lønnebladene er nemlig forskjellige i Norge og Canada.

Symbolikken vitner om det gode samarbeidet og vennskapsforholdet mellom Norge og Canada. Men like spennende for den som er interessert i mynter og historie, så vises også transportrutene for den spektakulære gulltransporten. På myntens bakside er det et portrett av dronning Elizabeth II.

&

Samlerhuset tilbyr den canadiske gullmynten. Du bestiller den på www.samlerhuset.no/canada, eller ved å ringe kundeservice telefon 02550. Bestillingsnummer: 47013582

GJETT FORSKJELLEN!

Den ene siden av lønnebladet er norsk og den andre er canadisk. Ser du forskjellen?

Canadisk lønneblad

Norsk lønneblad

LØNNEBLADET ER CANADAS NASJONALSYMBOL

Det er ikke første gang at bruken av lønnebladet på Canadas penger vekker oppmerksomhet. I 2013 var canadiske botanikere i følge NTB i harnisk over at det var oppdaget et norsk lønneblad på Canadas nye 20 dollar seddel. Det var botaniker Sean Blaney som gjorde oppmerksom på at det norske lønnebladet fremsto på den canadiske pengeseddelen.

Lønnebladet på Canadas flagg og penger er et stilisert lønneblad med 11 takker, men de fleste anser det for å være bladet fra en canadisk sukkerlønn, det lønnetreet som det produseres «Maple sirup» fra. Lønnebladet er ellers det største bladet vi har på norske trær.

Chris Wattie / Reuters / NTB scanpix

Kun 40
nummererte
gullsett!

GULLET REISER IGJEN!

75 ÅR etter den dramatiske Gulltransporten under 2. Verdenskrig la gullet ut på ny reise. Samlerhuset tok gullmyntene fra den gang da med seg på en ny reise i Gulltransportens fotspor.

De unike norske gullmyntene fra Kong Haakon 7s regenttid fikk dermed gjenoppleve ferden som de var med på for 75 år siden fra Norge til Canada via England og Frankrike. Sammen med den canadiske gullmynten som hedrer det norske heltemotet under krigen og markerer jubileet for Gulltransporten i 1940. Mynttransporten anno 2015 ble utstyrt med eget pass og klarert gjennom tollene i de respektive land. Reisen startet ved Myntverket på Kongsberg og fortsatte videre til England, Frankrike og Canada. Alle steder ble myntene tatt med til vedkommende lands myntverk for en signatur og stempel i passet som bekreftet at myntene hadde vært innom det angjeldende land. Hele reisen i Gulltransportens fotspor ble samtidig dokumentert med artikler og bilder på Samlerhusets facebooksider. Her kan du lese mer om Gulltransporten anno 2015.

Gullet reiser igjen - Norske 20 kroner og 10 kroner: Kong Haakons VII eneste gullmynter!

Kun et fåtall av Norges gullmynter utgitt etter Unionsoppløsningen var med på den utrolige Gulltransporten i 1940, nærmere bestemt var det bare 20 kroner og 10 kroner fra 1910. Disse to myntene var også de eneste gullmyntene utgitt under Kong Haakon VII, Norges konge under krigen. Eksemplarer av slike mynter, som nærmest

forduftet foran nesen på tyskerne den 9. april 1940, var med når jubileumsreisen ble gjort i år – 75 år etter.

En slik gullmynt er nå forseglet spesielt, og fremstår sammen med jubileumsmynten fra Canada nesten som en tidskapsel, eller et tidsvitne fra 2015 – 75 år etter okkupasjonen, krigsutbruddet og Gulltransporten.

Kong Haakon VII, Norges konge under 2. verdenskrig ga kun ut to gullmynter - 10 kroner og 20 kroner 1910. Store mengder av disse myntene var med på den spektakulære Gulltransporten over Atlanteren og til Canada i 1940. Myntene er blant Norges mest attraktive, og har etterhvert blitt vanskelige å oppdrive. I anledning 75 årsjubileet i 2015 har Det Kongelige Canadiske Myntverket gitt ut en gullmynt som hedrer den norske og europeiske Gulltransporten. Ser du Gulltransportrutene preget på mynten? Og ser du at det karakteristiske canadiske lønnebladet har fått en norsk vri? Symbolikken står som en ekstraordinær hyllest fra Canada, og minner oss om det gode samarbeidet og vennskapsforholdet mellom våre to land, og kontinenter. Mynten inngår i gullsettet - som dessverre kun er tilgjengelig i 40 eksemplarer.

Gullmyntsettet befester nærmest historien om jubileumsåret 2015, jubileet hvor noen

Myntpasset fulgte myntene på hele reisen, hvor myntene ble klarert ut og inn i tollstasjoner, ble innsigert og signert av myntverk i inn- og utland, før de nå er samlet i 40 nummerte sett – i anledning 75 årsjubileet for okkupasjonen av Norge og gulltransporten i 1940.

«Symbolikken
står som en
ekstraordinær
hyllest fra
Canada.»

av de aller siste tidsvitnene og motstandshelter fra 2. verdenskrig har være tilstede for å hedre minnet og formidle historien slik den var, 75 år tilbake i tiden.

Samlerhuset tilbyr sett med canadisk og original norsk Haakon VII gullmynt. Du bestiller den på www.samlerhuset.no/fish2015, eller ved å ringe kundeservice telefon 02550. Bestillingsnummer: 47013555

Kjenner du historien om den norske Gulltransporten og verdens største verditransport «Operation fish»? Les mer på www.samlerhuset.no

KOMBINERER TO AV VERDENS MEST UTBREDETE HOBBYER:

DRAMATISK KRIGSHISTORIE PÅ MYNTBREV

Myntbrev kombinerer to av verdens mest utbredte hobbyer; å samle mynter og frimerker. Dette samleområdet strekker seg tilbake til starten av 90-tallet og nesten 100.000 nordmenn har sikret seg ett eller flere myntbrev siden de første utkom – så etter hvert har dette blitt et svært populært samleområde for mange. I forbindelse med årets 75-årsjubileum for Gulltransporten og sikringen av Norges gullbeholdning, er det utgitt en samling uten om det vanlige.

Jubileumssamlingen på ni myntbrev inviterer samleren med på en reise gjennom de mest betydningsfulle hendelsene rundt Gulltransportens dramatiske reise gjennom originale okkupasjonsmynter, spesiallagde stempler og flotte frimerker.

EN ELEGANT KOMBINASJON AV SAMLEOMRÅDER

Et myntbrev er en elegant kombinasjon av mynter, medaljer eller sedler, frimerker og spesialutformede motivkonvolutter. Som oftest er disse stemplet på en spesifikk dato tilknyttet anledningen for utgivelsen. Myntbrevene tar gjerne for seg de viktige begivenhetene som markeres igjennom året. Det er få andre samlinger som kombinerer ulike hobbyer som mynter/medaljer/sedler, frimerker og førstedagsstempler på en like elegant måte som myntbrev.

Myntbrev er et samleområde som strekker seg tilbake til starten av 90-årene. Nesten 100.000 nordmenn har sikret seg ett eller

flere myntbrev siden de første utkom – så dette er et samleområde som er særdeles populært. Opplagene er lave, noe som gjør dem ekstra ettertraktet.

Det aller første myntbrevet ble utgitt desember 1990 i forbindelsen med at Mikhael Gorbatsjov ble tildelt Nobels fredspris. Myntbrevet som kun ble utgitt i 2.500 eksemplarer, ble umiddelbart utsolgt da det ble lagt ut for salg 10. desember 1990, dagen for overrekkelsen av prisen, til Gorbatsjovs stedfortreder.

Gjennom myntbrev kan man sikre seg minner fra minneverdige begivenheter, samtidig som man får en unik kombinasjon av frimerker og mynter i ett og samme produkt.

DRAMATISK KRIGSHISTORIE PÅ MYNTBREV

9. april 2015 ble det lansert en samling med ni myntbrev som markerer en av Norges mest dramatiske hendelser i moderne tid-

75-årsjubileet for redningen av Norges gullbeholdning i april dagene 1940. Mens tyskerne marsjerte nedover Oslos hovedgate Karl Johan tidlig om morgenen den 9. april 1940, jobbet samtidig en håndfull nordmenn med å pakke ned de siste kas-

sene med gull før de ble kjørt ut av byen og startet på det som i historiebøkene skulle bli stående som den norske Gulltransporten. Det er 75 år siden den spektakulære Gulltransporten, som er gjenstand for denne samlingen av myntbrev, fant sted.

Myntbrevet som innleder samlingen markerer starten på transporten av den norske gullbeholdningen 9. april 1940. Gjennom det dramatiske motivet fra da de tyske sol-

datene marsjerte ned Karl Johan, original okkupasjonsmynt i krisemettall fra Norge og nazifisert sølvmynt fra Tyskland, frimerke og stempel som er spesiallaget for anledningen «Gulltransporten 75 år». Samlingens logo og tidslinjen som følger gulltransportens reise, er preget med gulltrykk.

DEN TYSKE OKKUPASJONS-MAKTENS KRAV TIL MYNT

Tyskerne besluttet at kobber og nikkel skulle forbeholdes krigsindustrien, og det ble bestemt at man i stedet skulle bruke jern og zink i produksjonen på myntverket på Kongsberg. Nye motiver skulle også innføres, uten kongemotiver eller kongesymboler.

Allerede i 1936 ble hakekorset innført på tyske mynter. Symbolet var eldgammelt, og kjent fra kunst og mynter gjennom mer enn to tusen år. Men Hitler ga beskjed om at hans eget portrett ikke

skulle bli å finne på mynter før krigen var vunnet. Av opplagte grunner finnes det derfor ikke mynter med Hitler-portrett!

Vi har også omtalt gulltransporten på annet sted i dette magasinet.

Samlerhuset tilbyr Krigsmyntbrevet som bedrer Gulltransporten 75 år. Du bestiller den på www.samlerhuset.no/april1940, eller ved å ringe kundeservice telefon 02550. Bestillingsnummer: 47013506

OL-FEBER FOR RIO-MYNTER

OL-feberen begynner å bre seg i samlerkretser for Rio-OL 2016. Etterspørselen etter Rios OL-mynter er stor, men antallet mynter som er lagt ut for salg på verdensmarkedet er begrenset.

– Det er første gang at det utgis slike minnemynter i Brasil, sier ansvarlig for Brasils-OL myntprogram i Brasils olympiske komite, Sylmara Multini. Hun forteller at interessen er stor fra hele verden for å sikre seg OL-myntene.

Ole Bjørn Fausa fra Samlerhuset har nylig vært på besøk hos myntverket i Brasil, som ligger et par timers kjøring utenfor Rio de Janeiro. – Myntverket er et av verdens største og har en samlet bemanning på 4000 personer, forteller Fausa. De lager også Brasils sedler og pass og andre sikkerhetsdokumenter.

– Til tross for størrelsen har de ikke lang tradisjon med preging av minnemynter. De har mangel på pregepresser til proof-mynter. Dette er årsaken til det lave opplaget. De har rett og slett ikke kapasitet til mer, forteller han.

Stein Joar Halvorsen fra Drammen er en lidenskapelig samler av OL-mynter. –Jeg fikk interessen på Lillehammer. Der fikk jeg kjøpt mine første OL-mynter. Siden har jeg vært hekta. Nå må jeg bare skaffe meg disse myntutgivelsene. Disse myntene viser på mange måter det beste av hva et land har å by på.

– Det er sterk rift om årets OL-mynter, bekrefter Trond Vegar Jenssen i Samlerhuset, som er offisiell distributør for de populære OL-myntene i gull og sølv. Dette er det laveste antall mynter som noen gang er preget i forbindelse med et OL, og halvparten skal selges i Brasil. Dermed blir det bare halvparten igjen til samlere av OL-myntene internasjonalt.

Det er Brasils nasjonale myntverk som produserer myntene. Det skal preges 5000 gullmynter og 25.000 sølvmynter av hver utgave. Pålydende for sølvmyntene er 5 real og 10 real for gullmyntene. OLs mantra «Higher-Stronger-Faster» på latin er også preget på myntene. Brasils OL-mynter utkommer ellers med ulike motiver knyttet til lekene og Brasils arkitektur, kultur og natur. Flagget med de olympiske ringene har fått plass på flere av myntene. Det samme har de olympiske OL-byene London og Rio. London er representert med Tower Bridge. Rio de Janeiro er representert med Kristus-statuen, som er et ikon for byen. Myntene ankommer i spesialforpakninger for samlere.

Samlerhuset tilbyr alle myntene utgitt til OL i Rio 2016. Du bestiller dem på www.samlerhuset.no/riomynter, eller ved å ringe kundeservice telefon 02550. Bestillingsnummer: 47013570

Les mer på
samlerhuset.no

SPONSORED

FØRSTE OLYMPISKE SØLVMYNTUTGIVELSE BRASIL NOENSINNE:

Rekordfå OL-mynter tilgjengelig i Europa – vær kjapp!

Er du på jakt etter sjeldne mynter få andre kan få tak i?

Da skal du kjenne din besøkestid nå. Brasil har nemlig offentliggjort sitt minnemyntprogram til OL i Rio 2016. Det er blitt besluttet at opplagstallene for OL-myntene i sølv skal være 25.000 per mynt. **Og den aller første mynten, en «handover» mynt, har et opplag på 20.000!**

Dette er kun 12,5% av opplaget på sølvminnemyntene til OL i Beijing 2008, og 21% av opplaget til OL i London 2012. Dette gir deg derfor en unik mulighet til å bli en av få samlere som sikrer seg en sølvminnemynt utgitt til OL i Rio 2016. Dette er en sjelden og unik mulighet til å bli eier av en sølvminnemynt fra det første OL som blir arrangert i Sør Amerika.

Samlerhuset er offisiell distributør for nasjonalbanken i Brasil, OL-arrangøren i Rio og Den Internasjonale Olympiske komité i til sammen 16 ulike land i Europa. Vi har fått tildelt en andel av det totale opplaget på til sammen vel 2800 mynter, eller om lag gjennomsnittlig 200 per land vi representerer. Dette er dessverre svært få. Nasjonalbanken i Brasil er snart utsolgt for samtlige sølvmynter som er utgitt til OL i Rio 2016. Nå legger vi ut kvoten for Norge og i alt 15 andre land i Europa:

Av rettferdighetsgrunnen har vi innført en spesiell søknadsprosedyre:

- ▶ Hver enkelt husstand kan kun legge inn én søknad
- ▶ Søkere må være fylt 18 år
- ▶ Samlere av tidligere OL-mynter gis første prioritet (men har ingen garanti for tildeling)
- ▶ Blant ansatte i Samlerhuset og dets familier tildeles maksimalt 5 mynter til sammen
- ▶ En liten kvote er avsatt blant nye samlere
- ▶ NB!: Under ellers like vilkår prioriteres ordre i henhold til første registrerte bestilling
- ▶ Vi etablerer venteliste, som nummereres i henhold til dato og klokkeslett for registrert bestilling, i tilfelle det kommer avbestillinger eller returer
- ▶ Tildelingsbeslutning kan ikke overklages

**Kun 895 kroner
Fraktfritt**

Vær rask hvis du vil sikre deg ditt eksemplar i dag

Hvis du er blant de som lykkes med å få tildelt den første brasilianske OL-mynten i sølv til Rio-OL starter du også samtidig samlingen med OL-sølvmynter til Rio-OL. **Alle mynter er offisielle OL-mynter fra nasjonalbanken i Brasil.** Disse OL-myntene sendes deg en etter en etter hvert som de utgis (én mynt om lag hver måned), så lenge du selv ønsker. Hos Samlerhuset har du som vanlig alltid åpent kjøp i 30 dager, slik at du kan studere mynten i fred og ro hjemme før du endelig bestemmer deg. Hvis du vil returnere en mynt står det alltid en ny samler klar til å ta den over. Du samler uten bindingstid og minstekjøpsforpliktelse. I løpet av samlingen mottar du kostnadsfritt et elegant myntskrin til oppbevaring av myntene.

Det kan søkes på følgende måter:

Via telefon 0 25 50 på hverdager mellom kl 8 og 16. Oppgi søknadsnummer: 47013460

Via www.samlerhuset.no/rio2016

Via vedlagte søknadsskjema

ILLEGALE SVALBARDRUBLER I OMLØP

Det russiske gruveselskapet Artikugol har helt siden 1930-tallet utgitt mynter på Svalbard. Det har vært problemfritt helt til de nye Svalbardrublene så dagens lys i 1993. Da hadde myntene fått påskriften den russiske føderasjonen. Norge så på dette som en krenkelse av norsk suverenitet på Svalbard og kalte straks inn den russiske ambassadøren på teppet. Norge krevde at bruken av de illegale pengene måtte stanses umiddelbart og myntene smeltes om.

NORSK SUVERENITET UTFORDRES

Historien begynte med at en myntsam-lende ekspedisjonssjef fra Utenriksdepar-tementet kom over myntsettet hos en mynthandler i Oslo. Han fikk vite at de angivelig skulle sirkulere på Svalbard, selv om det stod klart og tydelig på myntene at de tilhørte «Den russiske føderasjon». Svalbard ligger, som kjent, under norsk

suverenitet og Norge er derfor svært nøye med å markere sine rettigheter på øygrup-pen. Saken utviklet seg, og det hele endte med engasjement fra Norges side ved Sysselmannen på Svalbard, Utenriks-departementet og Justisdepartementet. Fra Russlands side ble direktørene ved gruveselskapet Trust Artikugol og ambassaderåden involvert. Det hele lignet på en internasjonal skandale! Det sovje-tiske (i dag russiske) gruveselskapet Trust Artikugol startet sin drift i Grumantbyen på Svalbard i 1931. Det ble til og med laget jernbane for å transportere kullet fra gruen til havnen. Denne gruen ble stengt allerede i 1963. I 1932 etablerte Trust Artikugol seg i Barentsburg, og 1939 startet russerne opp gruvedrift i Pyramiden. Helt siden etableringsåret 1931 ble det trykket sedler og slått mynter for gruvearbeiderne. Toppårene for denne virksomheten var på 1980- og 1990-tallet. Da bodde det over 2000 russere på Sval-

bard. Etter Sovjetunionens fall slo markedsøkonomiske beregninger bena under gruvedriften. Pyramiden ble lagt ned, og driften i Barentsburg redusert. I dag er gruvesamfunnet på vei opp igjen og 60 nye russiske elever begynte på skolen i Barentsburg i 2015. Åtte russere har startet opp hotell og turisme i Pyramiden.

BEHOV FOR NYE BETALINGSMIDLER

Pengesedler blir som kjent raskere preget av sirkulasjonen enn mynter, så i 1993 var sedlene i Barentsburg og Pyramiden så å si ubrukelige. De ble sågar kalt «ginil-orybov» (fisk som lukter)! Derfor valgte kullgruveselskapet Trust Artikugol å produsere en myntserie med fire mynter. I tillegg til meget slitne sedler var det også en rask inflasjon på fastlands-Russ-land som fremprovoserte betalingsmidler med nye valører.

Sasja guider i pyramiden.

I 1993 oppstod det en krise i forholdet mellom Norge og Russland på Svalbard. Den russiske føderasjonen satte i omløp Svalbardrubler i de russiske gruvebyene Barentsburg og Pyramiden på øygruppen. Norge stemplet umiddelbart myntene som illegale, krevde bruken stoppet, og at myntene måtte smeltes om.

SVALBARDRUBLENE FRA 1993

1993-myntene fikk de fire valørene 10, 25, 50 og 100 rubler. Foruten valørpåskriften hadde alle myntene samme design. På myntenes baksider ble valøren i rubler («РУБЛЕЙ») angitt. I tillegg stod det skrev et «РОССИЙСКАЯ ФЕДЕРАЦИЯ», som betød «Den russiske føderasjon».

Under valøren kunne man se Moskvas myntmerke. Helt nede på myntenes bak-side leste man pregeåret «1993». Mynte-nes forsider fikk et ganske unikt design, da man kunne se en isbjørn over kartet av Svalbard. Det er ikke mange andre land som ligger slik til at de har isbjørner i sin fauna, og dermed preger isbjørner på sine betalingsmidler. Et unntak er Grønland som i mange år hadde isbjørn er trykket på sine sedler, og preget på sine mynter.

På Svalbard kartet skimt et man tal-let «78» selv om det var ganske lite. Tallet fortalte den som så på mynten at Barentsburg lig-ger på den 78. breddegrad. Over isbjørnen stod det skrevet «ШПИЦБЕРГЕН», som betyr «Spitsbergen», samt «АРКТИ—КУГОЛЬ». Sistnevnte betød «Artikugo» på norsk. Totalt ble det planlagt ett opp-lag på 120.000 myntsett.

I følge sentralbankloven er det kun Nor-ges Bank som har tillatelse til å utstede mynter og pengesedler i Norge. Man kan likevel spørre om hvorfor disse mynt ene som ble utgitt for en begrenset gruppe gruvearbeidere på et av verdens mest gris-grendte strøk skapte så stor oppstandelse i Norge. Bakteppet var Sovjetunionens fall i 1991. Hvordan ville det nye Russland opptre i det internasjonale samfunnet? Russerne var allerede på Svalbard. Åpen-bart av strategiske grunner. I kampen om de rike fiskeres-sursene måtte Norge gang på gang kon-statere at russerne drev over-fiske og tjuvfiske. Russerne anerkjente ikke Norges fiskevernsoner rundt Sval-bard. Delelinjeforhandlingene i Barents-havet var gått i stå. Norge var svært på vakt over hva russerne foretok seg på Sval-bard. Mynter fra den russiske føderasjo-nen i omløp på Svalbard ble derfor ikke tatt nådig opp i Norge!

DEN NORSKE STAT TAR AFFÆRE

I to brev, som tidligere har vært unntatt offentligheten, skrevet av Sysselmannen Odd Blomdal på Svalbard til henholds-vis det norske Justisdepartementet og rus-sernes Trust Artikugol, skrev syssel-man-nen at det var tatt 1,3 millioner rubler i forvaring hos gruveselskapet, og at han

antok at totalsummen av svalbardrubler var vesentlig høyere. Dette viste seg å være riktig, for det ble produsert hele 22 millioner rubler. Det vil si ca. 11.000 rubler pr. russer og ukrainere bosatt i Barentsburg og Pyramiden. Årsaken til at Blomdal skrev brevet til Justisdepar-te mentet var at han ønsket å få et vedtak fra sentralt hold om hva man skulle gjøre med de konfiskerte myntene. Departe-mentet gjorde en beslutning i samråd med Utenriksdepartementet og Russlands ambassaderåd Vadim V. Rozanov. I følge beslutningen måtte direktørene for begge gruvene i Pyramiden og Barentsburg sende skriftlig bekreftelse på at nedsmel-tingen var utført.

Dette vedtaket ble videreformidlet fra sysselmann Blomdal 13. mai 1994. På grunn av nedsmeltingen ble de såkalte Svalbard-rublene fra 1993 sjeldnere enn hva man hadde kunnet tro i 1993. De er derfor populære samlereobjekter blant hele verdens myntsamlere.

&

Samlerbuset tilbyr Svalbardrublene. Du bestiller dem på www.samlerbuset.no/rubel, eller ved å ringe kundeservice telefon 02550. Bestillingsnummer: 47013561

Kilde: Marius Ringsrud

Barentsburg

Londonsedlene gjenskapt med sølv

Under krigen trykket eksilregjeringen penger i London. Sedlene er sterkt etterspurte blant samlere, men dessverre vanskelige å få tak i og utenfor økonomisk rekkevidde for samlere flest.

Det er derfor hyggelig at krigssedlene fra London, eller de såkalte London-sedlene fra 1942 og 1944 i forbindelse med krigsminneåret har blitt gjenskapt med sølv. Opplaget er begrenset til 1945 sett, som naturligvis er et antall med sterk symbolverdi!

Regjeringen som ble etablert i London etter krigsutbruddet begynte allerede tidlig under krigen å forberede nye sedler til bruk under gjenerobringen av landet. Den første norske seddelserien

til dette formålet ble trykket så tidlig som 1942. To år senere ble en ny seddelserie datert 1944 trykket i London. Disse har påtrykket ordet «Krigsseddel» og var tenkt benyttet i forbindelse med en militær tilbaketaking av Norge. Sedlene ble trykket hos Waterlow & Son Limited på oppdrag fra den norske eksilregjeringen.

Londonsedlene har lenge vært ettertraktete samleobjekter som få har hatt tilgang til. Dyktige fagfolk har nå gjenskapt de unike Londonsedlene med

sølv! Her fremgår det hvordan designet så ut, hva motivene var, hvilken pålydende verdi de hadde, og hvilke signaturer de inneholdt. De unike sedlene gjenskapt med sølv basert på krigssedlene fra London, er tilgjengelig fra Samlerhuset i et begrenset opplag på 1945 sett!

Allerede under kampene i Norge i 1940 ble det ved en kongelig resolusjon bestemt at hovedsetet for Norges Bank skulle være i London. London-regjeringen var i sin fulle rett til å bestemme at Norges Bank skulle drives videre fra den engelske hovedstaden, nettopp fordi det var en lovlig regjering. Allerede i februar 1941 begynte den norske eksilregjeringen sammen med Norges Bank i London, å planlegge ordningen av pengevesenet ved den kommende frigjøringen av Norge.

1-kronen og 2-kronen utgitt 1942, var de eneste sedlene som i et beskjedent omfang kom i sirkulasjon i landet vårt

rett etter tyskernes kapitulasjon i Norge. Det skjedde ved at de første allierte troppene som ble sendt fra Storbritannia til Norge i disse historiske frigjøringsdagene ble utstyrt med slike sedler etter at de hadde avlevert sin pund- og dollarvaluta. Det totale opplaget for disse 1-kronene og 2-kronene er ukjent idag. Det eneste vi vet er at seddelrekken besto av følgende utgaver: 1000-kroner i brun farge, 500-kroner i grønn farge, 100-kroner i fiolett farge, 50-kroner i grønn farge, 10-kroner i lilla/gul farge, 5-kroner i blå/gul farge, 2-kroner i rosa farge og 1-kronen i grønn farge.

Den første seddelutgaven som London-regjeringen hadde igangsatt produksjon av, og som utkom med årstallet 1942, var ment til bruk som såkalte ombyttingssedler etter frigjøringen. Londonsedlene som ble utgitt med årstallet 1944 ble påtenkt en helt annen oppgave. Disse sedlene skulle brukes hvis krigens gang hadde fremtvunget en etappevis militær gjenerobring av Norge med norske og allierte tropestyrker. Hvis dette ville inntreffe mente London-regjeringen at en egen seddelutgave måtte forberedes, slik at sedlene kunne tas i bruk øyeblikkelig i de deler av Norge som var blitt befri. Med tanke på en slik mulighet ble det engelske trykkeriet Waterlow & Sons Ltd. igjen forespurt, akkurat som de ble i 1942. Denne

gang var det snakk om en serie med følgende sedler: 100 kroner, 50 kroner, 10 kroner og 5 kroner. Det ble ikke trykket såkalte skillemyntsedler, 1- og 2-kroner, i denne serien. I stedet skulle skillemyntsedlene fra 1942 brukes av frigjøringstroppene. Høyverdier med pålydende 1000 og 500 kroner ble heller ikke utgitt.

Regjeringen var imidlertid ikke villig til å legge all verdens investeringer i denne nye seddelrekken. Waterlow & Sons Ltd. fikk igjen oppdraget, men beskjeden var at det skulle gjøres på enklest mulig måte. Derfor bestemte trykkeriet seg for å bruke de nøyaktig samme graveringene som ble benyttet til den første Londonutgaven, med bare noen få endringer: Litraen (bokstaven) foran serienummeret ble byttet fra A til X og ordet KRIGSSEDEL ble

påført på begge sider av det kronede riksvåpen. Londonsedlene hadde Fridthjof Nansen som vannmerke. Det var Jens Martin Nørve som signerte Londonsedlene «etter særskilt fullmakt.» Nørve var nestformann i Norges Banks direksjon.

Det var Kong Haakon som garanterte for Londonsedlenes verdi. Kongens monogram H7 var påtrykket reversen av alle London-sedlene. H7 var et sterkt symbol på den norske motstandskampen under krigen og ble også malt på bygninger, veier, utstyr og fjellvegger i Norge.

Fugler på verdens mynter

UGLEMYNTEN I ATHEN Den berømte uglemynten fra Athen er antakelig historiens mest berømte mynt. Mynten viser en ugle på den ene siden og kunnskapens gudinne Athene på den andre. Uglen har alltid blitt ansett som en klok fugl, kanskje mest på grunn av utseendet. Tetradrakmen med uglemotivet fra 450 år f.Kr. er også opphavet til uttrykket «carrying owls to Athen», som igjen er grunnlaget for «carrying coal to Newcastle» og «ha med fisk til Lofoten.» Begrepet benyttes om en meningsløs handling av typen «å slå inn allerede åpne dører.» Uglene som hvilte på takbjelkene under Parthenontempelet i Athen

ble ansett for å være hellige av byens skytsgudinne Athene. Og siden Athen både utvant sølv fra egne sølvgruver og slo sine egne sølvmynter, «uglemyntene», så ville det være rimelig meningsløst å bære med seg ugler til Athen-både i form av fugler og mynter. Uglemynten ble brukt som betalingsmiddel av Sokrates og Platon, Hippokrates og Euklid, Pytagoras og Arkimedes – og mange av de andre som la grunnlaget for vår moderne sivilisasjon. Bystatene i det gamle Hellas var blant de første som begynte å prege mynter i vår del av verden, omtrent i år 550 f.Kr. Myntenheten ble hetende drakme, og den skulle komme til å sette

standarden for mynter i store deler av verden, lenge etter grekernes storhetstid. Den mest kjente og brukte drakmen var nettopp tetradrakmen.

Er du interessert i uglemynten? Kontakt Samlerbuset på telefon 0 25 50 for mer informasjon

ØRNEN har fått plass på reversen til en av verdens mest kjente og mest benyttede mynter, den amerikanske dollaren. Mellom ørnens vinger står også det kjente ordtaket «In God we trust.» Noen butikker har forlenget det med «Others pay cash!» Det første året ble det produsert to forskjellige varianter av halefjærene til ørnen på mynten. En variant med åtte fjær og en med sju fjær. Alle senere år fikk varianten med sju fjær. Myntmerket er under kransen som er rundt ørnen på revers mellom bokstavene D and O i Dollar. Morgan Dollar 1880 er en mynt fra USA i sølv. Mynten ble produsert fra 1878 til 1904 og på nytt i 1921. Mynten er oppkalt etter George T. Morgan, som designet mynten.

TUKANEN i Brasil har fått plass på Rios nye OL-mynter. Tukaner kjennetegnes ofte på det store fargerike nebbet i forhold til kroppen. Tukanen hører til en gruppe spettefugler med enorme, fargerike nebb. De lever i tropene i Amerika. Gruppen inkluderer seks delgrupper og omtrent 40 arter. Tukaner er fruktetere, men vil også ta insekter og små øgler. De lever alle i skog, og hekker i hull i trærne hvor de legger to til fire egg. De nyutklekede ungene er fullstendig nakne, uten dun. Tukaner er standfugler og trekker ikke. De lever som oftest i par eller i små flokker.

SANGSVANE En vakker sangsvane flyr inn over 100-euro minnemynten i gull som ble utgitt i anledning 200 årsjubileet for den finske bank i 2011. Mynten heter Vingene bærer, og svanens andre vinge omslutter myntens revers side. Myntdesignet vant frem i en utlyst konkurranse.

ODINS RAVN PÅ VIKINGMYNT? Også vikingene hadde sansen for fugler på mynter. Fuglemynten som ble utgitt av den norske vikingkongen Olaf Gudfridson, som var konge i Dublin (Irland), York (Northumbria) og East Anglia på 900-tallet er et eksempel på det. Han slo mynter i York og Norwich, og hans mest berømte motiv har en fugl i sentrum (laget i York i perioden 939-941). Mest sannsynlig er dette ment å være Odins ravn. Det kan også tenkes at det er et motiv som både skal appellere til de som bekjente seg til norrøne guder og de som bekjente seg til kristendommen, for noen mener det også kan tolkes som en ørn, som på den tiden ble brukt som et kristent symbol. Ekstra morsomt for oss er det at inskripsjonene på mynten er skrevet på gammelnorsk. Hanemynten til Olav Kyrre som er funnet i USA er også en svært interessant fuglemynt på flere vis. Det antas at motivet er en hane, men det kan også være en ørn, hauk e.l. Det som er artig med disse myntene er at en av dem er funnet i utgravingen av en gammel amerikansk boplass ved Maine i nåværende USA. Vikingene kom jo ikke så langt syd, så man tror at dette var en mynt som beveget seg gjennom handel fra vikingens bosteder på Grønland og sørover til Maine.

ORRHANEN SOM REVOLUSJONERTE NORSK MYNTHIS TORIE

Orrhanen og de andre norske dyr og fugler som fikk prege Kong Olavs første myntrekke revolusjonerte norsk mynt-historie og skapte voldsom debatt på Stortinget.

Myntrekken brøt med tidligere tiders formuttrykk hvor myntenes revers var forbeholdt riks- eller heraldiske symboler. Det var kunstneren Per Palle Storm som stod for utformingen. Storms myntrekke var revolusjonerende ved at han benyttet naturalistiske dyrebilder. 1 kronens revers viste en hest, 50-øren en elghund, 25-øren en meis, 10-øren en bie, 5-øren en elg, 2-øren en orrhane og 1-øren et ekorn.

Myntene vakte sterke reaksjoner. Utelatelsen av riksvåpenet ble reist som sak i Stortinget. Finansministeren, Trygve Bratteli, sa i sitt svar på kritikken at myntene var de vakreste landet hadde sett på femti år. Den saftigste replikken kom fra Jon Leirfall: «..dersom det gjekk ein elg med eit så 'bedrøvelig utseende' omkring i skogen, ville det vera lett å få løyve av lensmannen til å skyta

han i fredingstida.» Det var også de som mente at bakparten på elgen mer lignet en hest. – Myntene med de norske dyre- og fuglemotivene overlevde kritikken og historiens dom er at nettopp disse norske myntene er blant de mest populære myntene Norge har hatt, blant folk flest! Det sier Samlerhusets Ole Bjørn Fausa. Etterspørselen etter nettopp disse myntene har holdt seg forbausende bra blant samlere gjennom alle tider og viser med all mulig tydelighet at nettopp disse myntene er blant de mest folkekjære myntene Norge har hatt, sier Fausa. Gjennom en nylig avholdt spørreundersøkelse blant myntsamlere i Norge så viser det seg også at et stort flertall av de spurte nettopp fremhever norske dyr og fugler som de mest ønskede motivene på myntene våre.

KOKABURRAEN i Australia har fått plass på en serie mynter, hvor den største er en gedigen en kilos stor sølvmynt. Kokaburraen er en samlemynt som utkommer en gang per år og utgis av Perth Mint. Dette er et myntverk på vestkysten av Australia, og eid av delstaten hvor byen Perth ligger. Myntene blir bare benevnt som Koka-burraer.

PINGVIN I Sør Afrika fikk pingvinen æren av å fremstå på mynten 2 rand. Kappingvin eller brillepingvin er stedsbundet for kysten av det sørvestre Afrika og den eneste pingvinarten som hekker på dette kontinentet. Rand er valutaen i Sør-Afrika. Den hentet sitt navn fra Witwatersrand (det hvite vanns høyde), fjellkanten som Johannesburg er bygd på og hvor de fleste av Sør-Afrikas gullressurser ble funnet. Den ble først introdusert i 1961, samtidig med etableringen av Republikken Sør-Afrika. Den erstattet sørafrikansk pund som betalingsmiddel, og to rand tilsvarte ett pund eller ti shilling for en rand. Mynten er nå tatt ut av sirkulasjon for å unngå falskninger.

Det Konstantinske dynastiets vekst og fall

Forum Romanum. Foto: Stefan Hefe

Maleri av Konstantin og hans mor Helena som helgener. Vasily Sazonov, 1870. Wikipedia

Mynten viser portrettet av keiseren selv en romersk soldat som beseirer sin fiende. Konstantius II regjeringstid var preget av krigen mot Persia. Hans strategi var å holde grensebyene fremfor å satse på nye og dyre felttog. Han stod i opposisjon til kristendommen, som hans far hadde vært en varm forsvarer av, men lot seg døpe på sitt dødsleie.

Georg Klammt, numismatiker, Samlerhuset

Konstantin den store innførte et mektig fabledynasti som skulle komme til å herske over det romerske imperium i 70 år. Tre sønner overtok riket etter ham. (Konstantin 2, død 340; Konstans, død 350; Konstantius 2, død 361). Konstantins nevø Julian ble den siste konstantiner på den romerske keisertronen og døde i 363.

Keiser Konstantin den store har lagt grunnlaget for vesentlige deler av det moderne samfunnet i Vest-Europa, sier Samlerhusets Georg Klammt. Keiseren innførte kristendommen og flyttet hovedstaden fra Roma

til Konstantinopel. Konstantin innførte også langt på vei en moderne pengestandard med enhetlig mål og vekt på myntene. Foran det avgjørende slaget mot Maxentius skal han i en drøm ha sett korset til Kristus og fått en befaling om å merke sine soldater med korset. Det gjorde han og de vant slaget! Maxentius flyktet sammen med sine menn ut i elven der han druknet.

KONSTANTIN DEN STORE
Som keiser vedtok Konstantin mange administrative, finansielle, sosiale og militære reformer for å styrke riket. Regjeringen ble restrukturert og den sivile og militære autoriteten ble adskilt.

En ny gullmynt, solidus, ble introdusert for å bekjempe inflasjon. Det ble standarden for bysantinsk og europeisk valuta mer enn tusen år. Han var den første romerske keiser som omvendte seg til kristendommen, og spilte en innflytelsesrik rolle i proklameringen av Milanoediktet som fastslo religiøs toleranse over hele riket.

Bare 16 år gammel ble Konstans medkeiser sammen med sine to eldre brødre Konstantius II og Konstantin II, etter at Konstantius II ga ordre om å massakrere de fleste av Konstantin den stores slektninger for å hindre konkurranse om tronen. Konkurranse ble det imidlertid likevel. Forholdet mellom de tre brødrene var preget av splid og uenighet. Konstantin II ble drept i et slag beordret av Konstans, som selv ble drept bare 29 år gammel etter å ha blitt frarøvet tronen av Magnentius.

Konstans rakk å få preget og utgitt flere mynter i løpet av sin ti år lange regentperiode. Som de fleste andre keisere prydet

han myntene med sitt eget portrett i tillegg til et motiv med symboler som gjerne fremstilte ham selv som en seirende kriger. Kamp mot ytre fiender og innbyrdeskrig preget deres generasjon inntil riket i Konstantins nevø Julian «den frafalne» igjen fikk en sterk og dyktig hersker. Han fikk tilnavnet «den frafalne» ettersom han forkastet kristendommen og forsøkte å gjeninnføre gammel romersk hedensk tro. Han var imidlertid en stor humanist, og forfulgte ikke de kristne for sin tros skyld. Krigen mot perserne fortsatte, og Julians regjeringstid kom bare til å vare i kun tre år. Han døde i 363 etter å ha fått et sverd i magen.

Samlerhuset tilbyr en originalmynt fra Konstantius II utgitt ca. 348-356 e.Kr. for 99 kroner. Originalmynten introduserer en samling med seks mynter fra Konstantin den stores fabledynasti. Du kan lese mer og bestille de på: www.samlerhuset.no/47013512 eller ved å ringe kundeservice telefon 02550.

Konstantin den store preget mynter i London

Man lærer mye om Romerrikets store utbredelse og historie ved å samle romerske mynter. Noen av de mest populære romermyntene blant britiske samlere er myntene preget i London, eller i Londinium som romerne kalte byen sin. Romerne invaderte de britiske øyer i år 43. Like etter ble London grunnlagt, men det ble ikke opprettet noe myntverk her før i år 286. Den som sto bak de første myntene var en opprører ved navn Carausius. Han var en militær flåteleder som kontrollerte den engelske kanalen på vegne av keiseren. Men etter at det ble kjent at han i stedet plyndret og attpåtil stjal fra keiseren ble han avsatt. Han slo tilbake ved å proklamere seg selv keiser over Britannia og keiseren som satt i Roma greide ikke hanskes med ham, etter som Carausius satt på en stor hær som var lojal til han. For å markere sin suverenitet over Britannia var det viktig å få utgitt mynter og medaljer med portrettet av seg selv, og slik ble altså det første romerske myntverket på de britiske øyer opprettet av Carausius.

Carausius forrædde keiseren, men ble i år 293 selv forrædt og drept av ingen ringere enn finansministeren han hadde innsatt, og som også styrte myntverket. Allectus, som han het, proklamerte like godt seg selv som keiser. Han satt bare i tre år før en av Konstantin-dynastiets sønner tok livet av ham da Britannia ble vunnet tilbake.

Konstantin den store preget selv mynter i London. Myntene bærer ulike bokstaver som L, LN og LON. Dette viser at de er preget i London. Det var vanskelig økonomiske tider i Romerriket under Konstantin den store, og de sparte på sølvet. Sølvmyntene inneholdt faktisk helt ned mot 2% sølv. Men finner man mynter i god kvalitet ser man fortsatt at det er sølv i dem. Myntverket i London var et av Romerrikets minste og ble avviklet omkring år 326 da Konstantin den store hadde beseiret sine to fremste rivaler, Maxentius og Licinius. Mynten på bildet er laget i London under Konstantin den store i år 319.

Jakter på

Skjult bak gravmonumentet av Jeanne d'Arc i den mektige katedralen i Rouen i Normandie i Frankrike er det en hemmelig nedgang til en krypt.

OLE BJØRN FAUSA

Rollos opphav

Skjult bak gravmonumentet av Jeanne d'Arc i den mektige katedralen i Rouen i Normandie i Frankrike er det en hemmelig nedgang til en krypt.

– Vil dere være med ned her, spør klokkeren. – Ettersom dere kommer fra Norge er det noe helt spesielt jeg vil vise dere. Vi stirrer ned en bratt steintrapp og det er ikke fritt for at vi får litt andaktsfølelse. Hva kan dette være? Skal vi få være med ned i en krypt under katedralen?

Vi krøker oss sammen, klatrer mer enn går ned trappen, og beveger oss videre med bøyde knær innover de smale og dårlig opplyste katakombene under kirken. Så kommer vi med ett til et større rom, med bedre belysning. Her er både søyler, alter og brønn.

– Dette er kirkerommet i den opprinnelige kirken som katedralen ble bygget oppå, forteller klokkeren. Og her som vi står nå, her ble Olav den hellige døpt i 1014, sier klokkeren. Det er kaldt i krypten, men det er ikke derfor vi får gåsehud alle sammen!

Det var ikke Olav den hellige vi jaktet på. Vi jaktet på opphavet til Rollo. Rollo var en viking som dro på plyndringstokt til Paris på 800-tallet, og etter hvert fikk sitt eget hertugdømme – Normandie, hvor han ble utropt som hertug i 911. Navnet Normandie stammer fra uttrykket «normannerne», en betegnelse brukt om vikinger fra hele Skandinavia, ikke bare Norge. I femte ledd i rett nedstigende retning fra Rollo finner vi Vilhelm Erobreren, som inntok England i 1066. Rollo er opphavet til dagens engelske kongehus, og for øvrig stort sett alle andre kongehus i Europa også. Det er 37 ledd i seniorlinjen fra Rollo til Dronning Elizabeth II. Rollo er derfor ingen hvem som helst.

Snorre Sturlasson skriver at Rollo er en og samme person som Gange-Rolf, som sann-

synligvis kom fra Vigra på Sunnmøre. Gange-Rolf var sønn av Ragnvald Mørejarl, han som skar håret av Harald Luva og ga han navnet Harald Hårfagre etter at han hadde samlet Norge til ett rike. Men den franske munken Dudo skriver at Rollo var dansk. Det har derfor alltid vært uklart: stammer Dronning Elizabeth II og Europas kongehus fra Vigra, eller er de av dansk herkomst? Vi heier på Snorre, men ingen vet med sikkerhet.

Inntil det siste har det vært umulig å få klarhet i et slikt spørsmål. Men med dagens DNA-teknologi kan det åpne seg nye muligheter. Sturla Ellingvåg leder et prosjekt for å finne ut av dette. Ingen vet hvor graven til Rollo ligger, men man kjenner sarkofagene til hertug Richard I og hertug Richard II, sønnesønn og oldebarn av Rollo. De ligger i katedralen i Fecamp i Normandie. Og får man åpnet disse kan mysteriet kanskje løses. Rettsmedisinsk institutt i København står parat til å analysere beinpipene. Samlerhuset finansierer prosjektet. Og nå ser det ut som om både erkebiskopen i Normandie, prosten i Fecamp, arkeologene og ikke minst politikere på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå i Frankrike er positive. – Bispesetet og byråkratiet jobber med oss, ikke mot oss, sier Ellingvåg. – Og den norske ambassaden i Frankrike har støttet godt opp.

Samlerhuset støtter dette forskningsprosjektet fordi vi er opptatt av dokumentasjon av

historie. Vikingens rike kulturhistorie, deres samfunnsbygging, deres institusjoner og deres kultur, handel, teknologi og kunst er vel verdt å dokumentere for fremtiden i mynter og medaljer. Vi har en rik kulturarv å være stolte av i Norge. En del av besøket i Frankrike er også viet til research for et nytt og betydelig vikingmynt- og medalje-prosjekt. Det er viktig for oss å gjennomføre solid research før vi går i gang med slike prosjekter. Derfor samler vi inn viten og knytter verdifulle kontakter på de ulike vikingstedene. Følg med neste år!

&

Ole Bjørn Fausa

Brønnen i krypten.

For 1000 år siden ble Olav den hellige døpt i denne katedralen. Sturla Ellingvåg, professor emeritus i nordisk språk, kultur og litteratur Jean Renaud ved Universitetet i Caen, Ole Bjørn Fausa og Sigbjørn Larsen fra Samlerhuset.

Historiske reenactors.

Natt til 17 juni 2015 ble den allierte leiren ble montering i Hougoumont Farm begrunnelse og over slagmarken i visning av Butte De Lion.

Waterloomedaljen av Pistrucci ble bragt til slagmarken på Waterloo 200 år etter slaget.

Medaljen ankom med diligence.

Norske Samlerhuset står bak minnesmerket for slaget ved Waterloo. Minnesmerket ble avduket på Waterloo stasjon av hertugen av Wellington.

200 år etter slaget ved Waterloo, der 24.000 allierte soldater døde, forsvant eller ble skadet, har soldatene endelig fått sitt eget minnesmerke. Det er første gang et minnesmerke er etablert i Storbritannia til ære for alle soldatene som kjempet mot Napoleons styrker.

– Det er en stor ære å avduke minnesmerket for slaget ved Waterloo, som hedrer de tusenvis av soldater, fra ulike nasjoner, som kjempet og døde i løpet av noen timer 18. juni 1815. Det er viktig å huske alt de ofret og minnes at deres innsats førte til en lang periode med fred i Europa, bemerket den nåværende hertugen av Wellington under avdukingsseremonien.

Minnesmerket består av en 35 kg tung replika i bronse av den såkalte Waterloo-medaljen, som opprinnelig ble distribuert til de allierte soldater som var involvert i kampene 200 år tilbake. – Det er veldig passende at Waterloo-medaljen nå er gjenskapt som minnesmerke. Det var tross alt den første medalje noensinne som ble tildelt alle soldater, uavhengig av militær rang. Medaljer som var tildelt før dette i

Storbritannia ble nemlig kun gitt til personer med militær rang – til ledende offiserer og andre med høy rang, forklarer Samlerhusets grunnlegger og eier, Ole Bjørn Fausa.

Det var det norske selskapet Samlerhusets britiske datterselskap som tok initiativ til og har fått produsert minnesmerket, i samarbeid med den britiske veldedighetsorganisasjonen Waterloo 200 og Worcestershire Medal Service. Minnesmerket gjengir den greske seiersguden Nike og den første hertugen av Wellington berømte uttalelser etter kampen: «My heart is broken by the terrible loss I have sustained in my old friends and companions and my poor soldiers. Believe me, nothing except a battle lost can be half so melancholy as a battle won.»

Samlerhuset tilbyr Waterloo-medaljer til den legendariske myntgravøren Pistrucci i gigantutgave. Du bestiller den på www.samlerhuset.no/waterloo1815, eller ved å ringe kundeservice telefon 02550. Bestillingsnummer: 47013554

Waterloo 200 monument avduket på Waterloo Station

Tim Shoveller, administrerende direktør i South West Trains-Network Rail Alliance.

200 ÅR ETTER SLAGET VED WATERLOO så har Samlerhuset fullført Benedetto Pistruccis mesterverk. Det tok Pistrucci 30 år å fullføre Waterloomedaljen. Da var seierherrene døde. Ingen turde ta seg på å fullføre medaljen med datidens pregeteknikker. Den var rett og slett for komplisert. Senere turde ingen å fullføre medaljen av frykt for å skade originalmodellene. Ingen, før en nordmann ved navn Ole Bjørn Fausa fikk høre om livsverket til verdens fremste medaljegravør som fortsatt ikke var blitt realisert. I samarbeid med Dronning Elizabeth IIs hoffmedaljør Phil Mc Dermott realiserte Samlerhuset så «alle medaljers mor». Medaljen ble overlevert til alle seiersmaktene 200 år etter slaget ved Waterloo.

Under 200 års jubileet i år ble medaljen fraktet tilbake til slagmarken i Dilligence. På Waterloo ble hele slaget gjenskapt med flere tusen statister. Snart kunne Samlerhuset rapportere til London at slaget var vunnet og medaljen på plass på slagmarken. Samtidig ble det gjennomført en storslagen minnemarkering på Waterloo Station i London. Her var slektningen til general Wellington selv til stede og avduket det første minnesmerke over slaget ved Waterloo i London. En flott replika av Wellington-medaljen som også ble utgitt i forbindelse med slaget. Takkebrevet fra Dronning Elizabeth II er gjengitt her.

DRONNINGEN TAKKER: I et brev fra Buckingham Palace takker Dronning Elizabeth II for Waterloo-medaljen og opplyser at medaljen skal stilles ut i det kongelige bibliotek.

WINSTON CHURCHILL

Sir Winston Churchill – den største av briter. En legendarisk taler. En stor leder. Han inspirerte Storbritannias væpnede styrker under 2.verdenskrig, han var en av arkitektene bak, og oppmuntret sterkt til, de alliertes innsats mot Hitler-Tyskland. Han ledet nasjonen, ja, hele den frie verden, fram til seier i 1945. I 1965 sørget derfor en hel verden over hans død. Derfor hedres han nå med storslagne minnemynter i gull og sølv.

Det var derfor nærmest en selvfølge at The Royal Mint skulle hedre ham med en minnemynt ved hans bortgang den gang. Som det er det i år 2015- 50 år etter hans død. Nå utkommer en storslagen samling av minnemynter i gull og sølv. Verden vil aldri glemme den litt tykkfalne mannen med sigar og bowlerhatt som gjorde V-tegn-hilsenen til sitt varemerke for sin betingelsesløse og urokkelige motstand mot Hitler og nazistenes fryktede krigsmaskin. En som aldri vek en tomme da det så som mørkest ut.

Churchillmyntene er de offisielle minnemyntene fra United Kingdom, og en hyllest til mannen med det kjærlige tilnavnet «British Bulldog.» De vakre minnemyntene er designet av Etienne Millner. Hun har på en utmerket måte fått frem Churchills beryktede stålblekk, kjent og fryktet, gjennomborende og trassig. Churchill er fremstilt i flere situasjoner slik vi husker ham med bowler, sigar og uniform. Med sigar og v-hilsen og alltid vel antrukket. Flere av sitatene har også funnet sin plass i omskriftene.

Sir Winston Churchill, den store britiske statsmannen som ble verdenskjent for sine fengende

taler, ofte siterte ord, hans ubøyelige lederskap og hans formidable karakter. Offentlige avstemninger stemmer jevnlig Churchill fram som «Greatest brite», et tegn på hans varige betydning og urokkelig popularitet. Under andre verdenskrig var hans lederskap som statsminister sentral i å beskytte de friheter som vi har i dag.

Mindre kjent er det kan hende at Winston Churchill også ble tildelt Nobelprisen i litteratur for sine bøker om krigen. Han nektet imidlertid å dra til Sverige for å motta prisen som en demonstrasjon mot Sveriges nøytralitetslinje under krigen.

«Jeg har ikke noen annet å tilby en blod, slit, svette og tårer,» sa Churchill i en av sine mest berømte taler til det britiske parlamentet den 13. Mai 1940. Slitet, blodet og tårene ble kåret med seier fem år senere. Europa var atter fritt. Churchill hadde stilt seg i spissen for oss alle. Derfor jublet vi den gang. Derfor glemmer vi aldri. Derfor hedres han nå med en samling minnemynter i takknemlighet! 50 år etter at mannen med stålblekket lukket øynene for aller siste gang.

Samlerhuset tilbyr minnemynter av Churchill. Du bestiller den på www.samlerhuset.no/churchill2015, eller ved å ringe kundeservice telefon 02550. Bestillingsnummer: 47013558

Medalje til Tormod Hermansen

Styreleder i Det Norske Myntverket og Samlerhuset, Tormod Hermansen er hedret med en medalje fra det norske myntverket på Kongsberg. – Det er tradisjon for å hedre våre avgående myntmestere med en slik medalje, men nå har vi også bestemt å hedre Tormod Hermansen for den lange tiden han har sittet i styret og for det viktige arbeidet han har gjort for Det Norske Myntverket og Samlerhuset, sier Ole Bjørn Fausa. Hermansen har vært medlem av styret i mer enn ti år.

METALLSØKING ER EN SPENNENDE HOBBY FOR HELE FAMILIEN

Gjennom flere hundre år har mennesker gjemt eller tapt mynter og verdigjenstander. Metallsøking er en spennende hobby som gjør det mulig å finne frem til disse gjenstandene. Har du ikke noen gang lurt på hva som skjuler seg i bakken langs den gamle stien, på den gamle danseplassen i skogen, eller i sanden på badestranden?

Siden 1993 har vi levert metalldetektorer fra markedets ledende produsenter. Her er noen av våre bestselgere:

TEKNETICS EUROTEK

Lett og kompakt nybegynnermodell med ID-display. Passer for barn eller voksne med begrenset budsjett.

1.890,-

FISHER F22

Vår nye bestselger for den seriøse nybegynner. Vannsikker utforming, dyptgående og med ID-display.

2.980,-

XP DEUS

Guden blandt detektorfolket og markedets mest solgte toppmodell. Kraftig, men enkel i bruk. Flere modeller.

Fra 8.900,-

SE VÅRE NETTSIDER FOR MER INFO:
www.detektor.no

Norsk Importør:
Eskeland Electronics AS
Rasmus Solbergs vei 1
1400 Ski

Epost: post@detektor.no
Web: www.detektor.no
Telefon: 64 94 30 70

Samlerhuset fordeler

-dine kundefordeler ved samling i abonnement

1. Dersom du bestiller et samleobjekt som innleder en samling hos Samlerhuset, tilbyr vi ofte det første samleobjektet til en ekstra fordelaktig pris. På denne måten får du en liten smakebit på om samlingen kan være av interesse for deg.
2. Du trenger ikke å betale noe ved bestilling, men mottar samleobjektet sammen med faktura med 14 dager forfall. Du kan dermed bestille objektet hjem, ta det i nærmere øyesyn og studere det i detalj før du i fred og ro bestemmer deg for om du vil samle på det. Som netthandelsbedrift, sendes objektet per post, og leveringstiden er vanligvis 5-10 dager.
3. Dersom du bestiller et objekt som innleder en samling får du som en samlerservice tilgang til de kommende objektene i samlingen som gjerne kommer med rikholdig historisk dokumentasjon skrevet av historikere, numismatikere og andre kompetanseiljøer.
4. Som samler og som en del av samlerservicen mottar du nye utgaver/samleobjekter per post ca. én gang i måneden, eller når det er tilgang på de aktuelle objektene.
5. Samlerhuset dekker ofte fraktkostnader for første forsendelse, og dersom du ønsker å motta de videre forsendelsene, tilkommer fraktkostnad, normalt 69.95
6. Sammen med samleobjektene følger alltid ekthets-sertifikat som garanti for ekthet og kvalitet.
7. I løpet av samleperioden tilbys gjerne skrin, album eller annet utstyr for oppbevaring av samleobjekter og dokumenter. Dette følger uten ekstra kostnad.
8. Samlerhuset tilbyr alltid åpent kjøp og full returrett i 30 dager. Ønsker du å returnere et mottatt samleobjekt tar du kun kontakt med Samlerhuset på telefon, brev eller epost så hjelper vi deg med returen. Returkostnadene dekkes av kjøper. Alle kjøp fra Samlerhuset dekkes alltid av Angrenerettloven.
9. Du samler kun så lenge du selv ønsker. Det er ingen bindingstid og du er til enhver tid velkommen til å ta kontakt med vår kundeservice om du ønsker å avslutte eller gjøre endringer i en samling. Det påløper ingen kostnader eller gebyrer dersom du selv ønsker å avbestille en samling.
10. Samlerhuset garanterer, uten tidsbegrensning eller andre forbehold, for ektheten av alle våre samleobjekter. Ekthetsattest medfølger.
11. Samlerhusets formål er å formidle historien knyttet til mynter, medaljer og andre samleobjekter, og gjøre samling tilgjengelig for flest mulig. Vi selger til samlere som er opptatt av samleglede og historie. Vi garanterer ikke at mynter eller andre samleobjekter stiger i verdi eller beholder sin opprinnelige verdi. Eventuell tidligere verdiutvikling er ingen garanti for fremtidig verdiutvikling.

SAMLERHUSET SKAPER SAMLEGLEDE OG DOKUMENTERER HISTORIE

Ved å tilby spennende historie skal Samlerhuset være Europas største formidler av samlerglede. Dette gjør vi ved å formidle mynter, medaljer og andre samleobjekt – og en stor porsjon historie.

Dokumentarfilmen «Frigjøringskongene»

– om kongefamilien under 2.verdenskrig, samt arbeidet med de nye kongemaleriene til frigjøringsjubileet 2015

Dokumentarfilmen «Frigjøringskongene» har blitt etterspurt til undervisningsformål. Samlerhuset har derfor laget noen eksemplarer av filmen på USB-kort som gis bort i formidlingsøyemed, så langt beholdningen rekker.

Fra scener i dokumentarfilmen om Kong Haakon VII, Kronprins Olav og Prins Harald og den norske kongefamilien under 2. verdenskrig, samt utviklingen av majestetenes portrettmalerier i anledning frigjøringsjubileet i 2015.

«Folk setter seg ned og ser, og den gjør etter mitt skjønn sitt til at besøket på museet får en ekstra dimensjon.»

ARNFINN MOLAND, DIREKTØR NORGES
HJEMMEFRONTMUSEUM/FORSVARSMUSEENE
FORSVARSMUSEENE OM PORRETTMALERIENE OG FILMEN
FRIGJØRINGSKONGENE

Den kritikerroste dokumentaren er produsert for, og finansiert av Samlerhuset. Premierevisningen gikk av stabelen i forbindelse med avdukingen av maleriene på Akershus festning 26.mars 2015, med Hans Majestet Kong Harald V tilstede. Portrettmaleriene er skapt av den norske kunstmaleren Ross Kolby. Både filmen og maleriene er gitt i gave fra Samlerhuset til Norges Hjemmefrontmuseum og kan beskes i museets permanente utstilling.

Du finner også filmen på;
<https://www.youtube.com/watch?v=kgHaa-XtYzM>

Utvalgte norske og internasjonale samarbeidspartnere og gavemottakere:

• Oslo Kommune
(Pelle-gruppa-monumentet)	• Nidaros domkirkes
restaureringsarbeider
(riksregaliene)	• FN	• Smithsonian Institution,
USAs nasjonalmuseum
• Norges Hjemmefront-
museum (Kongemaleriene)	• Norges olympiske museum	• IOC	• Waterloo 200
• Stiftelsen Arkivet og Lillesand
Sjømannsforening
(Nasjonalt krigsseilerregister)	• Norge 2000 og Norge 2005	• WWF	• Mandela fondet
	• Follo Fotballklubb	• FIFA	• Det internasjonale polaråret
	• Oppegård idrettslag	• Ashmolean museum,
Oxford Universitet	• Kinas historiske museum i Beijing